

VSTANITE V SUŽENJSTVO ZAKLETI

Cvickarija

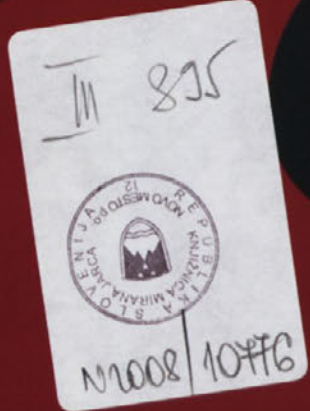

22.4.
MARIBOR

23.4.
KRIŽANKE

10.5.
NOVO
MESTO

20.5.
IZOLA

PRAV TA HIP NEKJE NA SVETU VZHAJA SONCE

Začenja se nov dan, nove vizije, nove priložnosti. Lahko, da vaš denar prav tam začenja nov delovni dan. Naložbena zavarovanja združena v paketih Tilia Global so strateško razporejena po vsem svetu, kar zagotavlja dolgoročno stabilno in donosno naložbo.

ZDRUŽITE VARNOST IN GLOBALNE NALOŽBE!

Naložbeni paketi **Tilia Global**

Tilia Global delniški

- Infond BRIC
- MP-Global.si
- MP-Asia.si
- Publikum
Nova Evropa

Tilia Global uravnoreženi

- Infond
Uravnoreženi
- MP - Global.si
- Ilirika Modra
kombinacija
- Primus

Tilia Global zmerni

- Infond
Uravnoreženi
- WorldMix
- Publikum Bond
- Primus

Naložbeni paketi Tilia Global in Tilia Osebni združujejo naložbo ter življenjsko zavarovanje katerim se lahko priključi nezgodno zavarovanje, zavarovanje za primer smrti in hujše bolezni ali asistenčno zavarovanje Best Doctors.

 ŽIVLJENJSKO PO MERI
KER NESREČA NIKOLI NE POČIVA

ZA ZAHTEVNEJŠE: **Tilia Osebni**

Naložbeni paket si lahko sestavite sami, po meri. Izbiirate lahko med 38 domačimi in tujimi vzajemnimi skladi 11 upravljalcev, različnih naložbenih, geografskih in panožnih usmeritev.

Naročite si prospekt ali osebne svetovalec na dom:

BREZPLAČEN KLIC
080 22 45

www.zav-tilia.si

 TILIA
zavarovalnica tilia d.d.

ROLETARSTVO

MEDLE

www.medle.si

*ROLETE

*ŽALUZIJE

*KOMARNIKI

*SCREENI *ROLOJI *TENDE

*ELEKTROPOGONI

* PVC OKNA IN VRATA

Roletarstvo Medle d.o.o.
Podbevškova ulica 31,
8000 Novo mesto,

• tel.: 00386 7 3 930 930 • fax: 00386 7 3 930 947
• e-mail: info@medle.si

Glasbena šola Marjana Kozine Novo mesto

GLASBENA ŠOLA MARJANA KOZINE
NOVO MESTO

razpisuje

**SPREJEMNI PREIZKUS
ZA VPIS V GLASBENO ŠOLO ZA
ŠOLSKO LETO 2008/2009**

SPREJEMNI PREIZKUS BO V SOBOTO, 24. MAJA
2008, DOPOLDNE OD 9. DO 12. URE, POPOL-
DNE OD 14. DO 17. URE.

VSE PODROBNE INFORMACIJE LAHKO KANDI-
DATI DOBIJO V TAJNIŠTVU ŠOLE ali po telefonu
07/332 31 43.

tiskarna
vesel

GRAFIČNO
OBLIKOVANJE
IN PRIPRAVA
ZA TISK

OFFSET TISK

**TISK ETIKET
V ROLI**

**TISK PLASTIČNIH
KARTIC**

Tiskarna Vesel d.o.o. • Šentjernejška cesta 15, 8000 Novo mesto

Tel.: 07 3 373 390 • Fax: 07 3 373 393 • E-mail: tiskarna.vesel@siol.net • www.tiskarna-vesel.si

Klaga na Klaga
Goga - pravljeni program

park
medijski sponzor

MAJ V ATRIJU GOGA:

Torek, 6. maj ob 20. uri
Klaga, Mesec fantastike: Mesto Greha (Sin City)

Četrtek, 8. maj ob 20. uri
Beri: četrtek, Nataša Kramberger: Nebesa v robidah

Torek, 13. maj ob 20. uri
Klaga, Mesec fantastike: Družba pravih gospodov (The league of extraordinary gentlemen)

Sreda, 14. maj ob 20. uri
Aktivistična okrogla miza, Karavana gibanja Svet za vsakogar: diskusija o azilni politiki in razmerah v azilnem domu skozi besede samoorganiziranih proslincev za azil

Četrtek, 15. maj ob 20. uri
Beri: četrtek, Meta Kušar: Jaspis

Petek, 16. maj ob 19. uri
Beri: četrtek, Janja Vidmar: Angie

Torek, 20. maj ob 20. uri
Klaga, Mesec fantastike: Zvezdna vrata (Stargate)

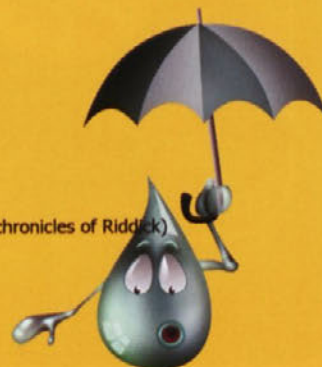
Četrtek, 22. maj ob 20. uri
Beri: četrtek, Marijan Dovč: Slovenski pisatelj

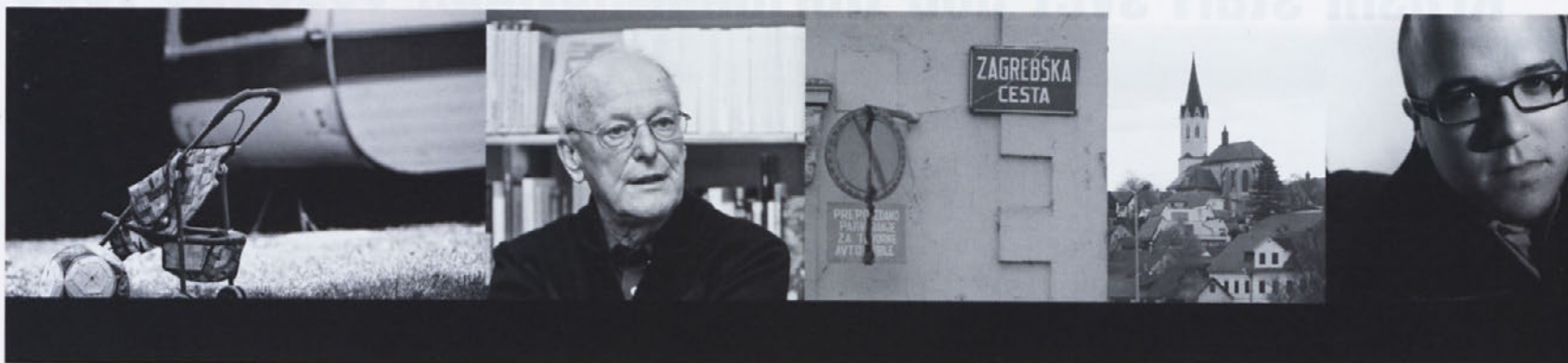
Torek, 27. maj ob 20. uri
Klaga, Mesec fantastike: Kocka 2 (Hypercube)

Četrtek, 29. maj
Delavnica Haiku, **ob 17. uri**
Beri: četrtek, Rudi Stopar: Haige, **ob 20. uri**

Torek, 3. junij ob 20. uri
Klaga, Mesec fantastike: Riddickove kronike (The chronicles of Riddick)

Četrtek, 5. junij ob 20. uri
Pesniški salon: Federico Garcia Lorca

park

regionalni mesečnik
številka 9, letnik 11, 30. april 2008
ISSN 1408-7189

odgovorni urednik: Uroš Lubej
kreativni urednik: Damir Skenderović

uredništvo: Marijan Dovič, Nejc Gazvoda, Sandra Hrovat, Iztok Kovačič, Tomaž Levičar, Gregor Macedoni, Aleksej Metelko, Borut Peterlin, Boštjan Pucelj, Maja Regina, Mitja Sadek, Gregor Sečen, Mitja Simič, Damijan Šinigoj, Jure Švent, Jaka Šulin

urednik rubrike Fotopub: Boštjan Pucelj
naslovnica: Kreator®
lektorica: Nina Štampohar
oblikovanje: Sandra Hrovat, Studio Pašteta

spletna stran: www.park-on.net
urednik spletne strani: Damir Skenderović
gospodar spletne strani: Marko Dvornik

Trženje:
vodja trženja: Boštjan Volk
040 804 083
bostjan.volk@park-on.net
Maja Regina
040 203 369
maja.regina@park-on.net

CTP: Grafika Novo mesto d.o.o.
tisk: Tiskarstvo Opara, Mali Slatnik
naklada: 1100 izvodov
ustanovitelj: Društvo novomeških študentov
izdajatelj: Založba Goga, Novo mesto
direktor: Gregor Macedoni

Kontakti:
Park
Glavni trg 6
8000 Novo mesto
tel: 07 393 08 12 / m-tel: 031 626 326
e-mail: park@park-on.net

Naročila, distribucija: 07 393 08 12
park@park-on.net

SPREHODI SE.

Naročna se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega letnika (julij 2008). Prekinitev naročila je možna s pisnim preklicem in sicer 10 dni pred koncem naročniškega obdobja (1. julij 2008). Naročniki imajo 10% popust, študentje in dijaki 20%. Naročnina za tujino znaša 35 EUR, z letniško dostavo 40 EUR.

IZ VSEBINE:

Denarna pomoč ob rojstvu otrok

Mestna občina Novo mesto na zadnjem mestu

str. 11

Intervju:

Miha Japelj

str. 15

Urbanizem in nežnejši spol:

Prostor za ženske

str. 18

Črna packa:

Kandijska cesta

str. 22

Intervju:

Nejc Gazvoda

str. 23

Potlač:

Olimpijada v Novem mestu

str. 40

Sence Karla Marxa

Uroš Lubej

Bliža se prvi maj, некоč praznik rožic, sreče in veselih iluzij. Svet pa je v tem maju, leta 2008, iz tečajev, pretresen, utopljen. Cene nepremičnin v Združenih državah, morda bo temu sledila tudi Evropa, padajo; ljudje pa ne zmorejo več odplačevati svojih kreditov, ki so se čez noč podražili. Eden od vzrokov nepremičninske krize je v tem, da je kroženje denarja v letih optimizma potekalo skorajda brez omejitev in nadzora. Fantazma neoliberalizma - kroženje kapitala, ki poganja samo sebe, se je končala kot nočna mora. Ekologi že nekaj časa opozarjajo na podnebno katastrofo, ki ni več stvar prihodnjih generacij, ampak kar nas samih. Vzrok je v emisijah toplogrednih plinov, ki jih zahteva kapitalistična proizvodnja. 100 milijonov ljudi je po podatkih Svetovne banke lačnih in zaradi tega smo se znašli na pragu vojne za hrano. Eden od vzrokov za to je v tem, da se hrana ne proizvaja več za hrano, ampak za proizvodnjo biogoriv. Zahteve kapitala pač. Navidez nepovezani dogodki imajo skupni izvor in se dotikajo temelja naše dobe:

»Kapitalizem je razdejal vsa idilična razmerja. Pestre vezi, ki so vezale človeka na človeka in človeka na naravo, je neusmiljeno raztrgal in ni pustil več druge vezi kot goli interes, kot brezčutno plačilo. Sveto grozo pobožne zanesenosti, viteškega navdušenja, filistrske otožnosti je utopil v hladni vodi egoističnega računa. Osebnostno dostojanstvo je razkrojil v menjalno vrednost, na mesto neštetihih zapisanih in pošteno pridobljenih svoboščin je postavil eno samo brezvestno svobodo trgovine. Kapitalizem je snel svetniški sij z vseh dotlej častivrednih opravil, opazovanih prej s svetim strahom. Zdravnika, pravnika, duhovnika, pesnika, znanstvenika je spremenil v svoje plačane mezdne delavce. Z družinskih razmerij je strgal ganljivo-sentimentalno tančico in ga zvedel na čisto denarno razmerje. Nenehni prevrat v produkciji, nepretrgano pretresanje vseh družbenih razmer, večna negotovost in gibanje loči kapitalistično epoko od vseh prejšnjih. Vsa čvrsta in zarjavela razmerja se razvežejo, vse trdno in stalno se razblinja, vse sveto je oskrunjeno.«

Tako nekako je pred več kot 150 leti zapisal najprej osovraženi, nato pa pozabljeni in pokopani Karl Marx. Je danes kaj drugače? Morda se v varnem obličju zelene lepote zdi, da je tako, toda videz je varljiv in morda zgolj začasen. Daleč je Afrika, toda primer katastrofe v Viktorijinem jezeru, ki ga je v dokumentarcu Darwinova nočna mora prikazal režiser Hubert Sauper, je tipičen in morda tudi znanilec nečesa, kar se v globaliziranem svetu lahko zgodi kjer koli. Tuji poslovneži so v to tanzanijsko jezero, drugo največje svetovno jezero, naselili ostriza. Stvar je poslovnežem nekako ušla izpod nadzora, saj je ostriz požrešna riba: uničil je vse, kar je plavalo v jezeru, nekaj sto živalskih vrst, in s tem je uničil tudi vse, od česar je živeo lokalno prebivalstvo. Res je lokalno prebivalstvo dobilo zaposlitev v predelovalnici ob jezeru, toda njihove mezde niso dovolj velike, da bi si ostriza lahko tudi kupili. Zadovoljiti se morajo z ribjimi glavami, ki jih izbrskajo na ogromnih smetiščih, ki jih ustvarjajo predelovalnice. Fileji seveda potujejo v Evropo. Res je, tudi ob zeleni lepotic, na Loki, vam sem ter tja postrežejo z njimi.

Če je desetletje ali dve nazaj še obstajala (vsaj navidezna) alternativa, je današnji svet postal samoumeven. Kot da imamo samo eno možnost. Samo po sebi umevno je, da to ribo pojemo. Kot da je treba svet dejansko iztrgati s tečajev, da bi se odprlo nekaj novega.

Nekaj let nazaj so po Evropi korakali protiglobalisti. Ker je šlo za bolj ali manj razvane otroke razvane Evrope, so pohodi ponehali takrat, ko je »zmanjkalo« statusa - študentskega namreč - in ko so otroci napisali prvo prošnjo za virtualno podjetje ali pa za službo v državni upravi. Ko bodo na ulice prišli lačni in žejni, bo pošast spet hodila po stari celini ...

Krasni stari svet pod Gorjanci

Damir Skenderović, foto Boštjan Pucelj

Začela se je sezona cvička. V dobesednem, prenesenem in vseh ostalih pomenih. Sezona prireditve glede cvička, kraljev cvička, cvičkovih princes, najboljših cvičkov, cvičkovih maskot s čudnimi imeni, pobud, novinarskih konferenc, peticij in protestov za postavitev tabel Dolenjska – dežela cvička. Poleg tega so se začela še dela v vinogradih in kleteh. Toplo vreme in prečudovita vinorodna pokrajina pa kar silita človeka k še večji, takšni ali drugačni, konzumaciji tega izjemnega vinskega fenomena, najboljšega zdravila med vini in najboljšega vina med zdravili, ki praktično nima nič opraviti z najbolj pogosto, hinavsko in škodljivo obliko družbene bolezni, alkoholizmom. Lahko bi rekli, da po neki naravni uri in klimi prihajamo v obdobje cvička in še – cvička, kot je recimo ime tudi maskotama prireditve, ki se imenuje – le kako drugače? – Teden cvička.

Če imajo Laščani dneve piva, Metličani metliško vinsko vigred, Muenchenčani Oktoberfest, imamo mi Teden cvička in Festival Cvičkarija. V tem smislu smo od drugih boljši v več pogledih, če omenimo samo nekatere: imamo dve prireditvi na isto temo, ena od teh prireditev gostuje še po treh krajih po Sloveniji, obe skupaj pa trajata dvanajst dni. In na tem mestu ni treba, da vsi organizatorji in podporniki organizatorjev in vsi morebitni navdušenci, ljubitelji, proizvajalci in konzumenti tega unikuma med vini skočite v zrak, ker nam je sedaj že jasno, čemu vsi ti veliki napori v čast in slavo cvička. Večkrat nam je že bilo razloženo, da gre za enološko, etnološko, antropološko, gospodarsko, zgodovinsko, kulturološko in komunikacijsko promocijo Novega mesta, Dolenjske in seveda samega cvička ter nikakor za nič drugega.

In da se malo navežem še na naslov članka. Zdi se, da

nam je v novomeški občini tako lepo, da je povprečen občan stalno na robu tega, da od same lepote pade v globoko komo. Ali pa morda v apatijo. V čemer ni razlike. To nam konec koncev dnevno zatrjujejo tako oblast kot nekateri mediji in nekateri med njimi celo izrazito izstopajo. Recimo Irena Vide, odgovorna urednica novomeške televizije Vaš Kanal in novomeškega brezplačnega časopisa Vaš mesečnik. Njeni uvodniki so tako kot cviček med vini, unikum med, hm, novinarskimi prispevki. V življenju sem prebral

» Ob takšnem medijskem konglomeratu in ob takšni dozi cvička v vsej njegovi pojavnosti nam mora biti lepo v naši občini. Pa tudi ljudje se v resnici zdijo zadovoljni. Praktično nobenih javnih protestov, odprtih pisem, prijav in opozarjanj na nepravilnosti.

že veliko in marsikaj, toda njeno pisanje je čisti biser. Branje, ki ga nujno priporočam vsakomur. Tako nujno, da moram en delček iz marčevskega uvodnika na tem mestu citirati: »Točno to! Saj vendar nisem kot drugi! Tudi ekipa, ki dela in ustvarja z mano, živi in diha z okoljem in prostorom, je drugačna. Njen dialog med dvema svetovoma, tistim za in tistim pred ekranom, je vedno objektivni in nepristranski.« In nadaljuje: »Res je, da na medmrežju najdemo številne medije. Toda Vaš kanal ni kakor drugi. /.../ Tudi njegov utrip ni kakor drugi. /.../ Dragi bralec, ne bodi kot drugi.« In še in še.

Ob takšnem medijskem konglomeratu in ob takšni dozi cvička v vsej njegovi pojavnosti nam mora biti lepo v naši občini. Pa tudi ljudje se v resnici zdijo zadovoljni. Praktično nobenih javnih protestov, odprtih pisem, prijav in opozarjanj

na nepravilnosti. Pardon, odprta pisma se na vsake kvatre pojavljajo le ob kritičnem pisanju v mediju, ki je zaenkrat še sposoben tovrstne akcije. Kar je normalno, v tako idilični in homogeni skupnosti je vsaka kritična misel takoj označena kot huda deviacija in popolnoma nenormalen pojav. Kot sistemska napaka z ozadjem. Kot pakt s hudičem in njegovim celim ansamblom. Kot nesramnost prve vrste. Kot plod temačnih in depresivnih človeških stanj. Kot hud odklon od veljavnih norm v naši družbi, ki je lahko le lepa,

produktivna in brez napak. In v tem so si očitno enotni vsi. Tisti, ki so bili na oblasti prej, in ti, ki so zdaj. Civilna sfera in vse ostala sfere v občini. Vsi drugačni ...

Tisti redki pa, ki le ostajajo ne-drugačni, se bodo verjetno še naprej spraševali, če je res vse tako super. Je res vse idealno in krasno? Se stvari res ne da peljati bolje? In ti zagotovo ne bodo sprejemali kompromisov, kaj šele, da bi se umaknili s svojih položajev. Od Pattona dalje jim je namreč jasno, da že osvojenih ozemelj ne gre osvajati še enkrat.

Šest čudežev kapitalizma

Mitja Sadek, foto Boštjan Pucelj

Ko je v nekem jugoslovanskem časopisu sredi 80. let prejšnjega stoletja izšla protirežimska satira z naslovom *Šest čudežev socializma*, ki je z bridko ironijo razgaljala napake hirajočega samoupravnega socializma, so v deželi od Vardarja do Triglava mnogi že prav predrzno na glas razmišljali o boljšem jutri, ko se bo pri nas živelo tako kot na obljubljenem Zahodu. Neznani avtor je zapisal nekako tako:

Brezposelnosti ni, a nihče ne dela, nihče ne dela, a vsi prejemalec plačo, vsi prejemalec plačo, a si z njo ne morejo nič kupiti, nihče ne more nič kupiti, a je vsak lastnik vsega, vsak je lastnik vsega, a so vsi nezadovoljni, vsi so nezadovoljni, a na volitvah vsi volijo za sistem.

Satira o socialističnih miraklih ni zanimiva le zaradi svoje v nebo vpajoče kritike, ampak tudi zategadelj, ker se da iz nje z malce napora razbrati, kam je zidalo svoje upe razočarano ljudstvo: v delo, ki ne bo le navidezno, v pošten zaslužek, v večjo izbiro dobrin in tudi v politično svobodo. Do danes se je od tistih časov zamenjala cela generacija. Ali nova generacija že živi v svetu, o kakršnem so sanjali njeni starši?

Celo najbolj trdovratni kritikaster bo moral priznati, da je bil v tem času storjen ogromen napredek. Ponudba dela je veliko večja in bolj pestra kot nekoč in tudi zasluži se v povprečju več. Prav tako je večja in bolj pestra ponudba na trgovinskih policah. Da ne omenjam svobode politične izbire in javnega izražanja. Vse to so očitni pozitivni vidiki napredka. Ja, lahko bi rekli, da imamo vse to, česar je manjkalo v prejšnjem režimu, vse, o čemer je sanjala generacija *Šestih čudežev socializma*. A vendar je hkrati vsem

jasno, da tako idealno danes gotovo ni. Če bi bilo to res, bi na ulicah pogosteje videvali nasmejane obraze, večkrat bi začutili optimizem zadovoljnih ljudi, ki naj bi ga s seboj prinesla blaginja kapitalizma. Problem namreč ni v tem, da teh ciljev nismo dosegli. Problem je v tem, ker so se skupaj z novim sistemom v novih razmerah med nas prikradli nova vprašanja, nove dileme in nove nevarnosti, ki jih v idealizaciji prihodnosti nismo niti zaznali. Ladjo obljubljene sreče, na katero smo se uspeli vkrcati, nevidni tokovi odnašajo v nam neznano smer.

” Edini možni izhod iz tega začaranega kroga neusahljivih želja po več je v tem, da ozaveš, kaj resnično potrebuješ in česa ne.

Če je bila v socializmu ključna beseda premalo, se zdi, da je danes ta beseda preveč. Preveč se dela, preveč se rabi, preveč se grabi. Današnji človek, ujet v absurdno logiko kapitalizma, da je zadovoljen le tisti, ki ima veliko in še več, živi izključno za svoje delo. Prav čedna lastnost, ki se ji reče marljivost, se čedalje bolj sprevača v deloholizem. Ni namreč nova ugotovitev, da človek v vsej svoji zgodovini ni še nikoli niti približno delal toliko, kot dela danes. Toda glavna nevarnost novega časa, ki človeka spravlja v stalno nelagodje in ogroža njegovo dostojanstvo, se ne skriva v delu, ampak v grobem prepričevanju, da potrebuje to, česar v resnici ne potrebuje. Kamor koli pride, na vsakem koraku ga kaj nagovarja k temu, da mu nekaj manjka. Človek tako vse bolj postaja bitje potreb, potrebno bitje, *homo egens*.

Potrošniška družba načrtno igrira povsem naravni človeški nagon po kopičenju, ki se je izoblikoval skozi evolucijo že v praskupnosti in ki je omogočal preživetje tudi v obdobjih resničnega pomanjkanja. Zato bi bilo iluzorno pričakovati, da bo ta nagon oslabil ali celo izginil. Edini možni izhod iz tega začaranega kroga neusahljivih želja po več je v tem, da ozaveš, kaj resnično potrebuješ in česa ne. Edini možni izhod je v zmagi razuma nad nagonom. Takšnega, za današnji čas ekstremnega in provokativnega razuma, kakršen se izraža v Sokratovi misli, da čim manj, ko potrebuješ,

bliže si bogovom, kajti ti ne potrebujejo ničesar in so zato nesmrtni.

Ker pa ima vsaka doba svoje čudeže, obstaja tudi šest čudežev kapitalizma. Znani avtor bo zapisal nekako takole: *Brezposelnost je velika, a vsi delajo cele dneve, vsi delajo cele dneve, a ima vsak premajhno plačo, vsak ima premajhno plačo, a vsi samo kupujejo, vsi samo kupujejo, a nihče nima nikoli dovolj, nihče nima nikoli dovolj, a so vsi zadovoljni s sistemom, vsi so zadovoljni s sistemom, a nihče nikoli z vladarji.*

sto besed na mesec

Župan napovedal začetek gradnje v Drgančevju

Novomeški župan Alojz Muhič je 11. aprila 2008 po srečanju z ministrico za visoko šolstvo dejal, da bodo jeseni začeli delati na projektu izgradnje študentskih domov v Drgančevju. Ministrica Mojca Kucler Dolinar je dejala, da je čas, da se dosedanja pogovori formalizirajo ob konkretnem projektu – študentskem domu v Ljubljani. »Ministrstvo smo seznanili z našimi načrti v zvezi z univerzitetnim kampusom v Drgančevju. Dogovorili smo se, da bomo že ta oziroma naslednji mesec predstavili finančno konstrukcijo. Ministrstvo je naše načrte pozitivno sprejelo, tudi sredstva imajo za to rezervirana. Jeseni bi tako lahko – že pred volitvami – začeli graditi študentski dom. Dejstvo je, da moramo še dobiti gradbeno dovoljenje, kar pa ne bo mogoče pred jesenjo,« je povedal Muhič. Ministrica za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Mojca Kucler Dolinar pa je dejala: »Seznanili smo se z načrti občine glede univerzitetnega kampusa v Drgančevju, še posebej o gradnji študentskega doma. Zanimalo nas je, kakšni postopki so že izvedeni in kako se lahko v projekt vključi ministrstvo. Čas je, da pogovore, ki jih je bilo do sedaj že veliko, formaliziramo, in sicer na konkretnem projektu izgradnje študentskega doma v Drgančevju.«

Zaplet in razplet pri sprejemanju ureditve zdravstvenega kompleksa

Občinski svetniki so najprej sprejeli, nato pa z vnovičnim odločanjem zavrnili amandma k kreditvenemu načrtu za t. i. zdravstveni kompleks, s katerim so želeli izločiti del območja iz območja urejanje omenjenega odloka. Gre za stanovanjska objekta

z gospodarskimi objekti ob Težki vodi ter za objekte ob Šmihelski cesti in Ulici Mirana Jarca. Lastniki teh objektov naj bi bili postavljeni v neenakopraven položaj glede na lastnike drugih objektov. Svetnik Tomaž Levičar je opozoril na to, da bi lahko bilo sprejetje takega amandmaja nezakonito, saj ni bilo del javne razgrnitve. Svetniki so nato o amandmaju spet odločali in ga zaradi tega razloga tudi zavrnili. Svetniki so po tem zapletu po dolgih letih dokončno sprejeli ureditveni načrt za zdravstveni kompleks. Priprava dokumenta sega v leto 2000, sprejeti dokument pa med drugim predvideva gradnjo parkirnega objekta, Šmihelska cesta pa se bo preuredila v no-

tranjo komunikacijsko cesto za potrebe kompleksa. Povezava Šmihela z mestnim središčem pa bo po novem potekala prek nove (Ljubenske) ceste, ki se bo navezala na most čez reko Krko.

Zaključni račun sprejet ob številnih kritikah

Občinski svet je sprejel zaključni račun MO NM za leto 2007. Ob tem so številne svetnice in svetniki, tako iz vrst koalicije kot tudi opozicije, ter odbori občinskega

sveta ugotavljali zelo nizko realizacijo proračuna, kar po mnenju kritikov kaže na slabo načrtovanje prihodkov in odhodkov v lanskem letu. Prihodki so bili v letu 2007 namreč realizirani le v višini 27 milijonov EUR ali 83-odstotno, odhodki pa v višini 28 milijonov EUR ali 79-odstotno.

LDS: »Životarjenje, bitka za preživetje, nevarnost za razvoj«

Predsednik novomeškega LDS Boris Dular in občinska svetnica Mojca Novak sta izrazila veliko razočaranje nad podatki, ki so objavljeni v poročilu o zaključnem računu proračuna Mestne občine Novo mesto. Vzrok za težave vidita v slabem vodenju občine in ne v strokovnosti uslužbencev. Svetnika sta prepričana, da politika sedanjega vodstva v prihodnjih letih lahko pomeni konec razvoja MO NM. Dular je spom-

nil, da je LDS ob sprejetju proračuna maja 2007 opozoril na to, da so prihodki načrtovani nerealno in da mora občina razmisliti o svojih prednostnih nalogah. »Naši strahovi so se uresničili,« pravi Dular. »To ni problem z vidika števil, ampak bolj zaradi tega, ker se številni projekti, kot so telovadnica v Stopičah, obnova vrtecev, Križatija, čistilna naprava, humanitarni center in drugi prenašajo na letošnje leto.« Iz zaključnega proračuna je po besedah svetnikov LDS razvidno, da je realizacija proračuna zgolj 79-odstotna glede na predvideni načrt. Namesto predvidenih 33 milijonov je bilo realiziranih samo 27. »Mestna občina Novo mesto v lanskem

Pripravili: Uroš Lubej, Damir Skenderović, Maja Regina

letu ni imela razvojnega leta, kot so napovedovali, ampak je bilo to leto životarjenja, bitke za preživetje in težav z likvidnostjo,« je opozoril Boris Dular. Ob tem so znova spomnili na nerazumno dolgotrajen postopek delitvene bilance, zaradi katere MO NM ne more najemati kreditov in posledično ne more črpati sredstev in državnega in evropskega proračuna. »Občina bi lahko presekala situacijo, saj ima zakonske možnosti, da tudi brez dogovora s sosednjima občinama sproži delitveno bilanco po sodni poti. «Situacija ni v prid naši občini, ampak novih občin.« Mojca Novak je slabo stanje na občini ponazorila s primerjavo z minulimi leti. Delež neplačanih obveznosti in zapadlih terjatev se je namreč konec leta 2007 bistveno povečalo glede na delež teh terjatev konec leta 2006. Prav tako smo imeli v letu 2006 celo presežek proračuna, medtem ko je konec tega leta nastal primanjkljaj. Svetnika sta opozorila na to, da se ta zgodba očitno ponavlja tudi letos. »Letošnji proračun je kar za 40 odstotkov višji od lanske realizacije.«

Svetniki razpravljali o novi nadomestni gospodarski coni ob Adrii

Ob območju ZN Adria načrtuje Mestna občina Novo mesto na pobudo zasebnih investitorjev, ki jih zastopa podjetje Real d.o.o., še eno gospodarsko cono. »To ne bo še ena nova trgovska cona, ampak je območje predvideno za gospodarske dejavnosti, ki se bodo selile iz mesta oziroma stanovanjskih območij, kjer so sedaj moteča. Načrtujeta se tudi logistični center in večje območje za parkirišče tovornjakov s servisnimi prostori,« pojasnjujejo na Oddelku za prostor Mestne občine Novo mesto.

Prvi razpis Zavoda za turizem Novo mesto neuspešen

Upravni odbor Zavoda za turizem pod vodstvom Vladimira Bahča je v petek, 11. aprila, ugotovil, da edina prijava, ki jo je prejel na razpisano mesto direktorja/direktorice, ni popolna in da edina kandidatka ne ustreza vsem razpisnim pogojem. Upravni odbor se je odločil, da razpis ponovi, kar se bo zgodilo na majski seji.

Evropski novinarji obiskali Revoz

V organizaciji Evropske komisije je skupina evropskih novinarjev v okviru konference TRA, ki je potekala med 21. in 24. aprilom v Ljubljani, obiskala tovarno Revoz Novo mesto. V Revozu so jih seznanili s projektom Evropske komisije NICE (ang. New Integrated Combustion System for Future Passenger Car Engines), katerega demonstracijsko vozilo, narejeno na osnovi Renault lagune, so si lahko ogledali tudi v živo. Projekt NICE je eden od projektov znotraj programov Evropske komisije, v kate-

rega je vključenih 6 avtomobilskih proizvajalcev, 5 dobaviteljev avtomobilske industrije, 5 raziskovalnih inštitutov in 13 univerz iz 8 držav. Osnovni cilj projekta NICE je za različne tipe goriv (bencin, dizel, stisnjen naravni plin, sintetična biomasa) razviti sisteme notranjega zgorevanja, ki omogočajo doseganje zelo visoke učinkovitosti pretvorbe goriv ter ustrezajo prihodnjim zahtevam EU glede nizke količine izpustov v zrak. (vir: Revoz)

Prek 5500 zbranih knjig za Slovence v tujini

23. aprila, ob dnevu knjige, je Mestna občina Novo mesto javnosti predstavila rezultate akcije Podaril(-a) sem knjigo, s katero so s pomočjo lokalnih ustanov zbrali 5500 knjig (samo Šolski center Novo mesto jih je zbral 4000), ki jih bodo v glavnem podarili slovenskim kulturnim društvom v tujini. Knjige bosta dobili tudi knjižnica iz Bihača in osnovna šola iz Doboja.

Krka je odprla poslovni center v Makedoniji

9. aprila je podjetje Krka v Skopju odprla poslovni center. Nova pridobitev prinaša podjetju 1000 m² skladiščnih kapacitet za skladiščenje izdelkov ter možnost carinskega poslovanja. Funkcionalno je izkoriščen tudi prostor za administrativne namene in promocijske aktivnosti, ki obsega tudi prostore za seminarje in simpozije. Krka je na makedonskem tržišču prisotna več kot štirideset let. Prvo predstavništvo zunaj meja Slovenije je odprla prav v Skopju. Podjetje je pozneje preraslo v podjetje Krka-Farma dool Skopje, kjer je trenutno zaposlenih 23 visokoizobraženih delavcev. Skupaj je Krka leta 2007 na tem tržišču prodala za okrog 10 milijonov EUR in bila tako drugi največji dobavitelj zdravil v državi, rast pa napoveduje tudi za prihodnost. (vir: Krka, d. d.)

Zavarovalnica Tilia ima novo celostno podobo

24. aprila je Zavarovalnica Tilia predstavila rezultate poslovanja za leto 2007 in za začetek leta 2008. Poleg poslovnih izidov pa so predstavili tudi prenovljeno celostno podobo. Z njo želijo poudariti članstvo v skupini Sava Re in utrditi svoj položaj na slovenskem zavarovalnem trgu. Leto

2007 je Zavarovalnica Tilia sicer končala z 912 tisoč evri dobička. Vse skupaj je zbrala 58,02 milijona evrov premije, pri čemer se 16,4 odstotka oz. 9,5 milijona evrov nanaša na področje življenjskih zavarovanj in 83,6 odstotka oz. 48,52 milijona evrov na področje premoženjskih zavarovanj. Skupna rast premije za leto 2007 v primerjavi s predhodnim letom je 12,6-odstotna, medtem ko znaša rast premije za področje življenja 20,9 odstotka. Izplačane škode so v primerjavi z letom 2006 porasle za 10,5 odstotka in tako v letu 2007 znašajo 33,81 milijona evrov.

Šentjernejski študenti spodbujajo literaturo

Šentjernejski študentski klub Ptjeln se je lotil organizacije literarnih večerov. 15. marca so se tako publiki predstavili mladi pesniki Blaž Iršič, Marko Šketelj, Aleksander Rztresen ter Manca Krajnc. Maja pa je predviden že naslednji literarni večer.

Vesna Dular: Povezovali bomo ustvarjalce na področju kulture

Uroš Lubej

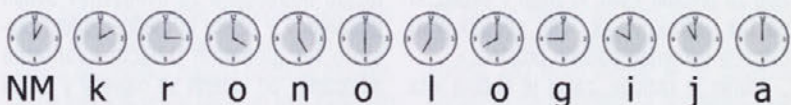
Po tem ko je aprila 2007 po treh letih dela nekdanji direktor Kulturnega centra Janeza Trdine Janez Pezelj županu Mestne občine Novo mesto Alojzu Muhiču predlagal sporazumno prekinitve delovnega razmerja, je nova občinska oblast potrebovala leto dni, da je poiskala novo direktorico. Vmes je zavod kot v. d. vodila Saša Šepec, 17. aprila letos pa je občinski svet brez glasu proti in v skladu s predlogom kadrovske komisije na to mesto imenoval Vesno Dular. Njen mandat se bo začel 1. maja in bo trajal pet let.

»Po petnajstih letih vodenja RIC, in ko se nisem odločila, da kandidiram za še en mandat, je bil razpis direktorja Kulturnega centra Janeza Trdine pravi izziv za moj ustvarjalni nemir. Tudi sicer je dobro, da skrbiš, da v svoje življenje vnašaš spremembe. Zame je kultura sicer novo področje, pa vendarle dosti blizu, da lahko v razvoj in delovanje Kulturnega centra Janeza Trdine vnesem nov zagon in nove vsebine,« je o razlogih za vložitev kandidature povedala V. Dular.

»V programu, ki ga predlagam, bi kulturni center izvajal več nalog na področju spodbujanja, razvoja in promocije kulture kot do sedaj. Ob temeljni dejavnosti, ki z uprizoritvenimi in vzgojno izobraževalnimi programi razvija in neguje stik občanov s kulturnimi stvaritvami na vseh področjih kulturnega izraza, bi s prevzemom lokalne koordinacije izvajal tudi povezovalno vlogo med ustvar-

jalci na področju kulture v lokalnem prostoru, ki je sedaj ne izvaja nihče in bi omogočila načrtno pripravo programa vsakoletne kulturne scene v občini. Na drugi strani pa bi zavod načrtno razvijal in povečeval pridobitno dejavnost, ki bi lahko pomembno pripomogla k povečanju prihodkov zavoda. Rast pridobitniške dejavnosti je precej odvisna od razvoja infrastrukture zavoda, ki jo načrtujem hitreje, kot jo predvideva Strategija kulture v Mestni občini Novo mesto, in s predpostavko, da je ob majhnih pričakovanih realizacijah nična. Program razvoja v življenje in delo Kulturnega centra Janeza Trdine vnaša nove in bolj zahtevne naloge, kot jih je izvajal do sedaj, zagotavlja uresničevanje opredeljenega poslanstva in ga razvija v ustanovo z modernim in bolj odgovornim pristopom do funkcije v lokalni skupnosti, ki mu je zaupana. Menim, da je s programom skladno s pričakovanji ustanoviteljice opredeljena razvojna strategija zavoda. K uresničevanju pa bo ključno pripomogla občina, tako da bo z izvajanjem kulturne politike ta koncept podpirala,« je o svojem programu povedala nova direktorica Kulturnega centra Janeza Trdine.

V preteklih dveh letih je zavod že saniral izgubo, ki ga je pestila pred leti. Enega glavnih problemov pa Vesna Dular vidi v dotrajani opremljenosti kulturnega centra, ki je po njenih besedah največja ovira pri zagotavljanju kvalitetnega programa.

>>> **9. aprila** je potekal ustanovni zbor Sekcije za informatiko pri Gospodarski zbornici Dolenjske in Bele krajine, na kateri so za predsednika izvolili Čeda Jakovljeviča, direktorja podjetja Infotehna.

>>> **9. aprila** je Zavod za turizem Novo mesto skupaj z gledališko skupino Schyzma odprl razstavo slik Obrazi Schyzme - 6/34.899.

>>> **10. aprila** je bila v LokalPatriotu otvoritev razstave grafik avtorice Sabine Šiler Hudoklin.

>>> **10. aprila** je v rotovžu potekalo srečanje službe vlade za lokalno samoupravo s predstavniki občin JV Slovenije ter pripravljavci investicijske, projektne in razpisne dokumentacije za projekte, ki se sofinancirajo iz kohezijskega sklada in evropskega sklada za regionalni razvoj v okviru t. i. Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007-2013.

>>> **12. aprila** je Srbsko kulturno društvo ob prvi obletnici svojega delovanja pripravilo svečano prireditev.

>>> **Od 14. aprila pa do 5. maja** bo z razstavo Ikona v Galeriji Fotogalerija v Ljubljani razstavljal starosta novomeške fotografije Bojan Radovič.

>>> **15. aprila** je bila v rotovžu imenovana 1. otroška vlada, ki so jo demokratično izbrali v osnovnih šolah v mestni občini Novo mesto.

>>> **15. aprila** je Rajko Čuber, slikar iz Brestanice, v Galeriji Krka odprl slikarsko razstavo.

>>> **16. aprila** je Borut Križ v Dolenjskem muzeju predstavil knjigo Dežela situl, življenje v starejši železni dobi, ki je izšla pri Založbi Viharnik.

>>> **17. aprila** so iz Zavoda za turizem, ki organizira letošnji Teden cvička, sporočili, da je letošnji kralj cvička postal trškogorski cviček družine Colnar.

>>> **18. aprila** so v Galeriji Simulaker odprli razstava Darila avtoric Milene Kosec in Anje Šmajdek.

>>> **21. aprila** je Liberalna akademija gostovala tudi v novomeški čajarni: pogovora o knjigi Pet minut demokracije, ki ga je vodil Janez Pezelj so se udeležili Jože Pirjevec, Niko Toš, Vlado Miheljak, Janez Kolenc, Darko Štrajn, Katarina Kresal, Blaž Zgaga, Zdenko Kodelja, Božidar Flajšman, Bojan Potočnik in Bečir Kečanovič.

>>> **21. aprila** so organizatorji letošnjega Rock Otočca, ki bo potekal med 27. in 29. junijem, sporočili glavne nastopajoče na letošnjem Rock Otočcu: Pankrti, Njet, Lord Bishop, Siddharta, Hardtime, Jinx, Benč&legende, Interceptor, Sarcasm, Zablujena generacija, Tide, Pozdrav Azri in drugi.

>>> **21. aprila** se je pred Knjigarno Goga začel tradicionalna prireditev Z miško na off, ki je del vseslovenskih prireditev ob tednu knjige.

>>> **22. aprila**, ob svetovnem dnevu Zemlje, je Dolenjsko ekološko društvo Novo mesto opozorilo javnost na občutljivost našega planeta, še posebej pa je spomnilo na veliko ogroženost prsti.

>>> **23. aprila** je že 15. do sedaj v Ljubljani potekala Cvičkarija, dva dni pred tem pa v Mariboru.

RENTGEN

Romskih volitev 18. maja ne bo!

Tudi v drugem poskusu ni bila vložena nobena kandidatura za nadomestne volitve za predstavnika romske skupnosti v novomeškem občinskem svetu. Volitev, napovedanih za 18. maj, tako ne bo. Skrajni rok za vlaganje kandidatur je bil 23. april. Občinska volilna komisija bo na naslednji seji o tem, da vloženi kandidatur ni bilo, poročala občinskemu svetu. Ta bo moral v skladu z zakonodajo vnovič razpisati volitve, saj mora biti vsako izpraznjeno mesto v občinskem svetu nadomeščeno najkasneje v šestih mesecih. Kandidaturo lahko vložijo najmanj petnajst volilcev ali pa eno od dveh v Novem mestu registriranih romskih društev, društvo Cigani nekoč - Romi danes ali pa folklorno društvo Romano vesel. Kot smo že večkrat zapisali, se morebitni kandidati med Romi ne želijo odločiti za vložitev kandidature, saj so pričakovanja romskega prebivalstva glede moči romskega svetnika prevelika, poleg tega pa jih od tega odvrta negativna izkušnja Zorana Grma, romskega svetnika, ki je zaradi nezadovoljstva z vodstvom občine odstopil konec leta 2007.

Bogdan Miklič, predsednik društva Cigani nekoč - Romi danes je dejal, da ne verjame, da bo letos prišlo do vložene kandidature in s tem do romskih volitev. »Kljub temu, da prihaja do pozitivnih premikov - začela se bo gradnja kanalizacije v nekaterih romskih naseljih - so dolenijski Romi razočarani nad državo in lokalno skupnostjo, pa tudi nad Zvezo Romov Slovenije, iz katere je naše društvo že izstopilo. Poleg tega pa imajo do vloge romskega svetnika prevelika pričakovanja.« Bogdan Miklič bo županu Mestne občine Novo mesto predlagal, da zaradi nastale situacije z društvom Cigani nekoč - Romi danes sklene sporazum o sodelovanju. Tako sodelovanje bi tako nadomestilo pomanjkanje komunikacije med romsko skupnostjo in lokalno oblastjo, do katere je prišlo zaradi odstopa romskega svetnika Zorana Grma.

občine - je pri delu krajanov Rateža in Gumberka sprožila proteste, o čemer smo že poročali. Vprašanje pa je, kako je prišlo do "izvirnega greha", se pravi do prvotne spremembe leta 2003, glede katere mnogi menijo, da se nikoli ne bi smela zgoditi, saj taka dejavnost ne sodi v stanovanjsko naselje, kot je Gumberk.

Konkretni pogoji za gradnjo so bili določeni v Odloku o prostorsko ureditvenih pogojih za zunajmestni prostor Mestne občine Novo mesto. »Strokovna gradiva za umešitev avtoprevoznike dejavnosti v naselje Gumberk je na pobude lastnikov zemljišč izdelalo podjetje Struktura, d. o. o., Mirna Peč ob strinjanju in podpori občinske uprave MO NM,« pojasnjuje Igor Merlin. »Na podlagi lastništva zemljišč in obstoječe rabe sosednjih zemljišč, kjer je v smeri proti severu, to je proti naselju Gumberk, v času sprememb in dopolnitev prostorskega načrta mestne občine z obratovalnim dovoljenjem poslovalo diskontno trgovsko podjetje, je urbanistična služba MO NM ob utemeljitvi podjetja Struktura, d. o. o., sprejela pobudo za lociranje parkirišča za kamione, gradbeno mehanizacijo in avtomehanično delavnico severno od diskonta v smeri proti Ratežu. Po legitimnih postopkih sprejemanja obeh aktov, kar vključuje javno obveščanje in javne razgrnitve z javnimi obravnavami, to je prostorskega načrta in PUP, je oba prostorska akta sprejel Občinski svet mestne občine Novo mesto. V času priprave obeh aktov ni bilo podanih pripomb k predvideni prostorski ureditvi.«

Kljub temu nekateri niso prepričani v pravilnost te odločitve. Na svojem blogu je Tomaž Levičar, opozicijski svetnik, zapisal naslednje: »Predstavljam si, da bi transportno podjetje moralo biti umeščeno ob močno prometnico, denimo ob avtocesto, in še ob

kakšno drugo prometno infrastrukturo, ter ob s to dejavnostjo kompatibilno oziroma dopolnjujočo se dejavnost ... Ne pa v stanovanjsko območje. Če prostorskemu načrtovalcu to ni jasno, je to dovoljšen razlog za preplah vseh, ki živijo v okolju, ki ga tak »strokovnjak« želi sooblikovati oziroma usmerjati podobo prostora.«

Merlin je razloge, zakaj je občina leta 2003 v Gumberk umestila transportno podjetje, pojasnil z naslednjimi razlogi: »Strokovna utemeljitev je bila obrazložena z naslednjimi dejstvi: 1. kronično pomanjkanje urejenih parkirišč za kamione na območju MO NM po uveljavitvi okoljske zakonodaje na področju avtoprevoznikstva in posledično individualno reševanje problematike; 2. dekoncentracija dejavnosti na območju MO NM z zagotovitvijo pobud krajevnih skupnosti po gospodarskem razvoju in zagotovitvijo delovnih mest v lokalnem okolju; 3. urejena dostopnost do območja urejanja na Gumberku po javnih regionalnih in občinskih cestah v minimalnih standardih, na katerih so predvidene rekonstrukcije cestišč za namen povečane varnosti in pretočnosti; vse upravne aktivnosti za ureditev cestišč so leta 2008 aktivne; 4. v obdobju uveljavitve prostorskega akta na obravnavanem območju je začela obratovati čistilna naprava Gumberk. Zagotovljena je tudi vsa ostala infrastruktura, ki jo je v preteklosti zgradila družbena skupnost za izboljšanje obstoječega stanja in nadaljnji gospodarski in splošni razvoj. Na osnovi leta 2003 uveljavljenih prostorskih aktov je bil v naslednjih letih zgrajen poslovni center ZNASS, ki vključuje upravni objekt z avtomehanično delavnico, bencinsko črpalno in parkirišča za domicilna tovorna vozila. Poslovni prostor ZNASS je kvalitetno izveden in vzdrževan. V letu

2007 se je začela tudi gradnja objekta enake dejavnosti podjetja Matko na zahodni strani lokalne ceste Ratež-Šempeter. Gospodarska podjetja na širšem območju razvitega gospodarskega središča Novo mesto potrebujejo za uveljavitev svojih proizvodov v ožjem in mednarodnem prostoru ter globalnih tržiščih kvalitetne avtoparke, od katerih so največji v bližini na Biču in na Ponikvah pri Trebnjem, v zadnjem času pa se je razvil avtopark na območju Livade v Bršljinu. Poleg drugih predvidenih avtoparkov, eden od njih je predviden na Straški cesti pri Adrii ter drugi, predviden v občinskem prostorskem redu ob avtocestni servisni bazi v Mačkovcu, je predvidena širitev avtoparka v Gumberku. V sklopu rekonstrukcije regionalne ceste skozi Ratež je predvidena tudi rekonstrukcija križišča pri gostilni Vovko na Ratežu, s čimer bodo izboljšani prometno tehnični in varnostni elementi dostopa do avtoparka na Gumberku. Vzhodno od avtoparka se razteza obširno gozdno območje Otoškega gozda velikosti približno 500 hektarov, v Gumberku pa obratuje tudi nova čistilna naprava. Iz razlogov prometne in komunalne opremljenosti območja ter nekonfliktnosti v prostoru so zagotovljeni urbanistični pogoji za obratovanje in širitev obeh avtoparkov na Gumberku,« pojasnjuje Igor Merlin.

Po besedah Roka Vovka, ki je skupaj s sosedom ZNASS-a Bojanom Lipejem največji nasprotnik širitve transportnih podjetij na Ratežu, pa so krajanje Gumberka in Rateža medtem že podpisali novo peticijo. Pod njo se je podpisalo nekaj več kot 60 krajanov. Postopek sprememb prostorskega akta pa še vedno poteka, končno besedo pa bo imel novomeški občinski svet. (Uroš Lubej)

Bitka na Ratežu (2): Ob javni razgrnitvi leta 2003 ni bilo pripomb

Višji svetovalec na oddelku za prostor Mestne občine Novo mesto Igor Merlin je za Park pojasnil razloge, zaradi katerih je MO NM omogočila dejavnost podjetja ZNASS v Gumberku. Napovedana širitev te dejavnosti - z njo je povezana tudi napovedana sprememba prostorskih aktov

SEMAFOR

	Slovenija	JV Slovenija
letna stopnja rasti prebivalstva	2,9	4,7
delež prebivalcev, starih 0 ... 14 let (%)	14,1	15,5
delež prebivalcev, starih 65 let in več	15,6	15
delež tujega prebivalstva	2,4	2,1
povprečna starost neveste ob sklenitvi zakonske zveze	28,2	27,2
povprečna starost matere ob rojstvu otroka	29,4	28,6
povprečna starost umrlega moškega	68,9	67,1
povprečna starost umrle ženske	77,8	77,7

Vir: Statistični urad Republike Slovenije
Podatki iz leta 2005.

Mestna občina Novo mesto na zadnjem mestu

Maja Regina, foto Jaka Šuln

Slovenske občine svojim novorojencem oziroma njihovim staršem namenijo različne zneske enkratnih denarnih pomoči. Ker po zakonu omenjenih zneskov niso dolžne zagotavljati, je to pravzaprav nekakšen nadstandard, ki si ga občina privoščiti ali pa ne. Odvisno seveda od tega, kako polna je občinska blagajna. Kar v polovici slovenskih občin ob rojstvu otroka izplačujejo enkratno denarno pomoč, zneski pa se gibljejo od 100 do 400 evrov na otroka. Nekatere občine svoje novorojene prebivalce počastijo tudi s simboličnim darilom, kot je na primer knjiga ali čestitka župana oziroma županje, je pa tudi kar nekaj takih, ki tem zadevam ne namenijo kaj dosti pozornosti. Med te zadnje se (žal) uvršča tudi MO Novo mesto.

Po podatkih statističnega urada RS število rojstev iz leta v leto pada, zato naša država že dlje časa beleži negativen naravni prirastek. Tako je leta 1980 povprečno število rojstev na žensko v rodni dobi znašalo 2,11, lansko leto pa se je ta številka zmanjšala na 1,20. Nizki rodnosti naj bi botrovala cela kopicca razlogov. Že kar nekaj časa se pojavlja vprašanje, kaj vse lahko storimo, da se bo zvišala. Verjetno ne moremo trditi, da enkratni denarni znesek, ki ga skupnost nameni za novorojenca, kaj bistveno pripomore k številčnejšim rojstvom. Je pa to zagotovo lepa gesta, glede na to, da ves čas poslušamo, kako nas je Slovencev malo in bomo zdaj zdaj izumrli pa kako so otroci naše največje bogastvo.

Kljub temu da država in pristojni za ministrstva niso zagotovili sredstev, ki bi novopečenim staršem na nacionalni ravni vsaj malenkostno olajšala prve finančne starševske korake. V slovenskih občinah tako za te namene dodeljujejo različne zneske. Z daleč najvišjim, ki ga slovenske občine namenijo za novorojenčke, se lahko

ponaša MO Nova Gorica, saj starši prejmejo enkratni denarni znesek v vrednosti 417,29 EUR, in sicer za vsakega novorojenega otroka. Po višini zneska ji sledi MO Ljubljana, kjer pa pomoč prejme le socialno šibka družina. Za njima so MO Koper, nato MO Kranj, MO Maribor, MO Celje, ki celo zvišuje denarno pomoč za vsakega naslednjega otroka, ter na koncu še MO Ptuj in MO Slovenj Gradec. V MO Murska Sobota starša po rojstvu otroka prejmeta knjigo. Na zadnje mesto se med vsemi primerjanimi mestnimi občinami uvršča naša občina, MO Novo mesto, ki po navedbah pristojnih na Oddelku za družbene dejavnosti tudi v trenutnem občinskem proračunu nima zagotovljenih sredstev za takšno pomoč, torej starši v naši občini ne prejmejo prav nobene pomoči.

Vsi starši vedo, da je vzdrževanje otroka precej drago. Če bi želeli naštevati, kaj vse je treba zagotoviti za malčka, bi potrebovali precej prostora. Po trditvah staršev pa vsak evro pride zelo prav. Mlada mamica Brigita

» Mestna občina Novo mesto je med mestnimi občinami v Sloveniji edina, ki staršem ob rojstvu otroka ne nameni nikakršne pomoči.

Judež iz Novega mesta pravi, da si želi imeti še tretjega otroka, a je s finančnega vidika to velik zalogaj. »Tudi 100 EUR bi mi prišlo zelo prav. Čeprav to ni ne vem kako velika vsota, bi jo koristno porabila. Če ne za kaj drugega, pa za plenice, ki res niso poceni. Za ta znesek jih lahko kupiš vsaj deset zavojev. Takšna pomoč občine bi bila zame osebno tudi zelo lepa gesta.« Spomni pa se, da je bilo pred časom v novomeški občini že govora o nekakšni pomoči. »Govorilo

se je, da bodo starši od občine prejeli vrednostne bone, ki jih naj bi zatem unovčili za nakup opreme za dojenčka itd. Vendar iz tega ni bilo nič. V Novem mestu ne dobiš niti čestitke župana.«

Na naša vprašanja so na občini odgovorili in nam pojasnili, da je strokovna služba Oddelka za družbene dejavnosti že pripravila gradivo, ki bi omogočalo pomoč dru-

ška vlada je potrdila sklep, s katerim je vsakemu novorojenemu otroku zagotovila 7000 avstralskih dolarjev. Rusi so še radosarnejši, kajti za vsakega novorojenčka namenijo 10 000 ameriških dolarjev. Nemška vlada je z letom 2007 zaradi nizke stopnje rodnosti novopečenim staršem namenila posebne ugodnosti, zato v obdobju enega leta po otrokovem rojstvu prejmejo vsoto, ki je sicer odvisna od njihovih dohodkov, doseže pa lahko znesek 25 000 evrov. Tudi v ostalih evropskih državah pospešeno sprejemajo podobne programe.

Očitno smo v tej točki v groznem zastanku. Občine delajo vsaka po svoje oziroma po zmožnostih občinske blagajne. Naša država pa kljub vsem govoricenjem o katastrofalno nizki rodnosti ni storila še nič konkretnega. Ali je denarna pomoč za 20 000 otrok, ki se jih na leto rodi v Sloveniji, res tako velik izdatek za državo? Ne. Problem je pač v prioritetah. Tudi občinskih.

žnam ob rojstvu otrok, prav tako je pripravila pravilnik, ki bo določal posebne kriterije za izdajanje pomoči. So pa predlog denarne pomoči ob rojstvu otroka za proračunsko leto 2008 strokovne službe že predstavile, vendar je bil zaradi pomanjkanja sredstev ta predlog umaknjen. Za prihodnje leto naj bi pripravili novega, ki pa je seveda spet pogojen s stanjem v proračunski blagajni.

Samo za primer, ker se Slovenci tako radi enačimo z drugimi razvitimi narodi: avstral-

MESTNA OBČINA	ENKRATNA DENARNA POMOČ OB ROJSTVU OTROKA V EUR
NOVA GORICA	417,29
KOPER	200
KRANJ	112,67
MARIBOR	105
CELJE	104-167*
PTUJ	100
VELENJE	83,5
SLOVENJ GRADEC	100
MURSKA SOBOTA	Darilo: knjiga
LJUBLJANA	380**
NOVO MESTO	0

Enkratni denarni znesek, ki ga ob rojstvu otroka financirajo mestne občine v Republiki Sloveniji.

Mestna občina Novo mesto je edina, ki te pomoči nima v nikakršni obliki.

*Mestna občina Celje za prvega otroka podari 104 EUR, za drugega 125, za vsakega naslednjega pa 167.

**Mestna občina Ljubljana namenja denar socialno šibkejšim družinam.

OBČINA	ENKRATNA DENARNA POMOČ OB ROJSTVU OTROKA V EUR
ŠENTJERNEJ	166
TREBNJE	130
ŽUŽEMBERK	125
BREŽICE	100
KRŠKO	100
DOLENJSKE TOPLICE	100
ŠKOCJAN	čestitka župana in knjiga
METLIKA	0
ČRNOMELJ	0
SEMIČ	0
MIRNA PEČ	0
NOVO MESTO	0

Enkratni denarni znesek, ki ga ob rojstvu otroka financirajo občine v naši okolici.

Mestna občina Novo mesto je v nečastni družini dolenjskih občin,

ki ob prihodu ne obdario novih občank in občanov.

Strokovna služba Oddelka za družbene dejavnosti je od vrtcev prejela predloge novih cen za programe v vrtcih ter na njihovi podlagi pripravila predlog cen programov predšolske vzgoje v javnih vrtcih, znižanja plačil staršev in rezervacij v MO Novo mesto. Novomeški župan Alojzij Muhič je pojasnil, da je uskladitev cen nujna, in dodal, da je mestna občina kljub različnim cenam programov v posameznih vrtcih skušala izenačiti plačila po plačilnih razredih. Njegov predlog je, da bi vsem staršem priznali popust.

Višja svetovalka za predšolsko vzgojo Joža Miklič je predstavila predlog za nove cene. Povedala je, da sedanje cene veljajo

od 1. 8. 2005 in se niso spremenile že tri leta. Zaradi inflacije, rasti življenjskih stroškov in dviga plač je občinska komisija predlagala zvišanje cen, občinski svet pa je predlog sprejel.

Mikličeva je pojasnila, da so vrtci v MO Novo mesto v primerjavi s cenami v drugih občinah nekje na sredini lestvice. Dodala je tudi, da je največji delež pri ceni programa, ki ga zahteva vrtec, plača zaposlenih ter da izkušenejši, kot je kader, višji so stroški vrtca. Stroški dela tako v povprečju znašajo od 78,5 % do 82,8 % vseh stroškov.

V drugi polovici leta 2007 je prišlo do uskladitve plač in visoke inflacije. Obstoječe

ekonomske cene naj tako ne bi več zadostovale za pokrivanje vseh stroškov, ki jih zahteva vrtec. Mikličeva je obrazložila, da imata največji problem vrtca pri osnovni šoli (Stopiče in Brusnice), saj sta imela v letu 2005, ko se je prvič izračunavalo cene po metodologiji, prenizko osnovo, dvig cen pa je bil omejen.

Vrtca Ringa raja, ki ima koncesijo, in Petrov vrtec, ki je financiran po pogodbi, nista predlagala novih cen.

Rafko Križman je pojasnil investicije, ki zadevajo vrtce: »Stvari se odvijajo po načrtih, in sicer tako, kot so bile zastavljene v začetku mandata. Dela potekajo v vrtcu Ciciban, v začetku meseca julija pa se

začnejo obnovitvena dela v vrtcu Ostržek.« Križman je ob koncu še opozoril, da država z zakonodajo predpisuje višje standarde in normative v programih predšolske vzgoje, vendar za to ne namenja dodatnih sredstev, temveč finančno bremeni le lokalne skupnosti.

Kljub temu imajo v načrtu gradnjo novega vrtca. Direktor občinske uprave Sašo Murtič je napovedal, da iščejo lokacijo za nov vrtec, ki pa bo določena med letom.

Predlog novih cen je bil obravnavan na redni seji občinskega sveta. Nove cene veljajo od 1. 5. 2008 dalje, do poenotenja cen pa naj bi po trditvah Mikličeve prišlo v začetku leta 2009.

VRTEC	PRVO STAROSTNO OBDOBJE	DRUGO STAROSTNO OBDOBJE	RAZVOJNI ODDELEK	BOLNIŠNIČNI ODDELEK
Vrtec Ciciban Novo mesto	447,67 EUR	348,50 EUR		2.504,51 EUR
Vrtec Pedenjped Novo mesto	447,67 EUR	338,50 EUR	1.065,00 EUR	
Petrov vrtec	407,03 EUR	321,18 EUR		
Vrtec pri OŠ Brusnice	419,61 EUR	317,78 EUR		
Vrtec pri OŠ Stopiče	422,93 EUR	337,28 EUR		
Društvo Ringa raja	423,53 EUR	332,56 EUR		

Cene programov v vrtcih mesečno na otroka po posameznih programih predšolske vzgoje (v EUR).

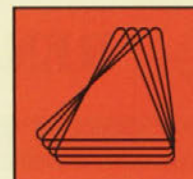
Vrtec	PRISPEVEK STARŠEV PO PLAČILNIH RAZREDIH							V EUR	
	10 %	20 %	30 %	40 %	50 %	60 %	70 %	80 %	
BRUSNICE									
I 2007	35	70	104	139	174	209	244	278	
2008	38	76	113	151	189	227	264	302	
II 2007	27	53	80	106	133	159	186	212	
2008	29	58	88	117	146	175	205	234	
STOPIČE									
I 2007	39	78	117	156	195	234	274	313	
2008	38	76	114	152	190	228	266	305	
II 2007	29	58	88	117	146	175	204	234	
2008	31	62	93	124	155	186	217	248	
RINGA RAJA									
I 2007	40	80	121	161	201	241	282	322	
2008	38	76	114	153	191	229	267	305	
II 2007	36	72	108	145	181	217	253	289	
2008	31	61	92	122	153	184	214	245	
CICIBAN									
I 2007	40	79	119	159	199	238	278	318	
2008	40	81	121	161	201	242	282	322	
II 2007	33	66	98	131	164	197	229	262	
2008	31	62	93	124	155	186	218	249	
PEDENJPED									
I 2007	40	80	120	160	200	240	280	320	
2008	40	81	121	161	201	242	282	322	
II 2007	32	65	97	129	161	194	226	258	
2008	31	62	93	124	155	186	218	249	

Primerjava prispevkov staršev v prvi in drugi starostni skupini glede na plačilni razred po starem in novem. Po novem zakonu bodo cene v vrtcu Brusnice višje kakor minula leta, in sicer v obeh starostnih skupinah ne glede na plačilni razred. V vrtcu Stopiče bodo cene nižje le v prvi starostni skupini, v drugi starostni skupini pa višje kot do sedaj. Vrtec Ringa raja ima nižje vse cene ne glede na starostno skupino in plačilni razred. V obeh vrtcih, Ciciban in Pedenjped, so cene v prvi starostni skupini višje, razen v najnižjem cenovnem razredu, kjer ostajajo enake. Cene v drugem starostnem razredu pa bodo znižane.

Šolski center Novo mesto
Šegova ulica 112
8000 Novo mesto

<http://www.sc-nm.com>
<http://www.sc-nm.si>
e-pošta: info@sc-nm.si

tel.: (07) 39-32-100
fax: (07) 39-32-124

Šolski center Novo mesto je osrednji šolski center v regiji Dolenjska in Bela krajina za poklicno in strokovno izobraževanje. Vizija šole je želja, da za potrebe gospodarstva, obrti in javnih služb kvalitetno izobražuje kadre na nižji, srednji in višji stopnji poklicnega in strokovnega izobraževanja ter zagotavlja ustrezna znanja za študij na tehniških in drugih fakultetah z dobrim povezovanjem z obrtjo in podjetji v regiji.

Šolski center obiskuje 3100 dijakov, ki so razporejeni v pet šol in znotraj le-teh v približno 30 programov.

SREDNJA STROJNA ŠOLA

Pomočnik v tehnoloških procesih (nižje poklicno izobraževanje)

- Inštalater strojnih instalacij
- Avtokaroserist
- Avtoserviser
- Mehatronik operater
- Strojni tehnik
- Strojni tehnik (poklicno-tehniško izobraževanje)

SREDNJA GRADBENA IN LESARSKA ŠOLA

- Gradbinec
- Gradbeni tehnik
- Mizar
- Zidar
- Tesar
- Izvajalec suhomontažne gradnje
- Pečar-keramik
- Okoljevarstveni tehnik
- Lesarski tehnik
- Lesarski tehnik (poklicno-tehniško izobraževanje)

SREDNJA ELEKTRO ŠOLA in TEHNIŠKA GIMNAZIJA

- Električar
- Računalnikar
- Elektrotehnik
- Tehnik računalništva
- Tehniška gimnazija
- Elektrotehnik (poklicno-tehniško izobraževanje)
- Maturitetni tečaj
- Poklicni tečaj elektrotehnik računalništva

SREDNJA ŠOLA METLIKA

- Predšolska vzgoja

SREDNJA ZDRAVSTVENA in KEMIJSKA ŠOLA

- Bolničar-negovalec
- Zdravstvena nega
- Kemijski tehnik
- Farmaceutski tehnik
- Kozmetični tehnik
- Zdravstvena nega (poklicno-tehniško izobraževanje)

Vsi programi prehajajo v prenavo, z namenom združiti oziroma povezati praktično, strokovno in teoretično znanje. Velik poudarek šola namenja stroki, razvoju in novim tehnologijam, z mislijo, da je potrebno delati izdelke in usluge z večjo dodano vrednostjo. Še posebej se posvečajo perspektivnim poklicem, torej tistim, za katere se v gospodarstvu kaže poseben primanjkljaj. Ti poklici so avtokaroserist, avtoserviser, zidar, tesar, pečar-keramik, električar, itd.

Od šolskega leta 2007/2008 dalje sta na Šolskem centru Novo mesto na voljo tudi dva nova programa, in sicer Lesarski tehnik ter Kozmetični tehnik. Zasnovan je bil tudi nov program Okoljevarstveni tehnik, a zaradi prenizkega interesa letos ni bilo vpisanih dijakov.

V okviru programov in sodobnih usmeritev Šolski center Novo mesto poskuša svojim dijakom zagotavljati kvalitetno informacijsko pismenost ter izpostavljati srb za okolje in ozaveščati o racionalni rabi energije. Ena izmed

strateških usmeritev je tudi povezovanje s podjetji in obrtjo, s poudarkom na projektnem delu, izvajanjem timskega dela in inovativnega dela z osnovnim načelom »od ideje do izdelka«. Dijaki se vključujejo v mnoge šolske projekte in dejavnosti, tekmujejo iz znanja, delajo raziskovalne naloge, sodelujejo na likovnih natečajih, na kulturnih prireditvah, razstavljajo svoje izdelke na sejmi in tekmujejo v različnih športnih disciplinah na šolskem, regijskem in državnem nivoju, kjer dosegajo najvišje rezultate.

Posebno pozornost posvečamo odnosu do kulturne dediščine, zdravemu načinu prehranjevanja in preživljanju prostega časa ter ekološkemu ravnanju z odpadki.

Vizija Šolskega centra Novo mesto je torej pridobiti nove poklice, ki so zanimivi tako za gospodarstvo kot tudi za dijake.

Štefan David, direktor Šolskega centra Novo mesto

RENAULT

TIMI

d.o.o. Novo mesto

Smolenja vas 10 a, Novo mesto

Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202

- **POOBLAŠČENI SERVIS VOZIL RENAULT**
- **AVTOELEKTRIKA**
- **VULKANIZERSTVO**

**IZPOSOJA STREŠNIH
AVTOKOVČKOV**

**GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO d.d.**

Gubčeva 15, 8000 Novo mesto

Telefon: h.c. 07 33 21 065

Kakovostno in po ugodnih cenah:
opravljamo sečnjo in spravilo lesa,
izvajamo gozdnogojitvena in varstvena dela,
projektiramo, gradimo in vzdržujemo gozdne ceste in vlake,
odkupujemo les na panju
in kamionski cesti, izdelujemo
in prodajamo žagan in tesan les,
projektiramo in izvajamo hortikulturno
in vrtnarsko dejavnost,
aranžiramo prireditvene in poslovne prostore,
proizvajamo in prodajamo vse vrste cvetja, lončnic,
okrasnih grmovnic in dreves.

Se priporočamo!

**P. E. VRTNARSTVO IN HORTIKULTURA
CVETLIČARNA STRAŽA**

Ul. Talcev 2, tel.: 07 30 84 490

VRTNARSKI CENTER

Smrečnikova 45, tel.: 07 33 42 287

CVETLIČARNA SREBRNIČE

tel.: 07 33 82 315

**Dodiplomski
študijski
program**

**Podiplomski
študijski
programi**

**Uporabne
družbene študije
(univerzitetni
program)**

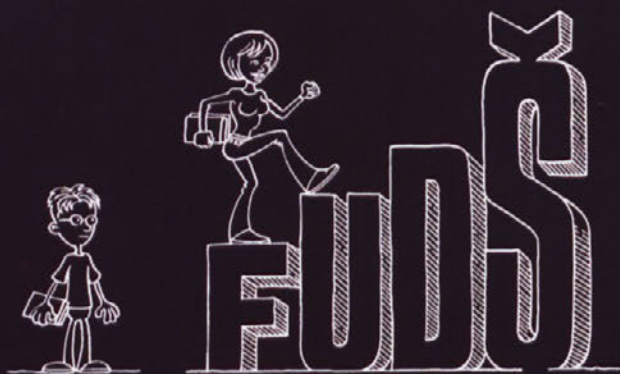
**Informatika
v sodobni družbi
(magistrski
program)**

**Informatika
v sodobni družbi
(visokošolski
strokovni
in univerzitetni)**

**Medkulturni
menedžment
(magistrski
program)**

**Sociologija
(doktorski študij)**

*Rastemo z
znanjem.*

Informativni mesti:

Univerzitetno in raziskovalno središče Novo mesto
Novi trg 5, 8000 Novo mesto
Tel.: (07) 37 37 870
Fax.: (07) 37 37 880
E-pošta: info@urs.si

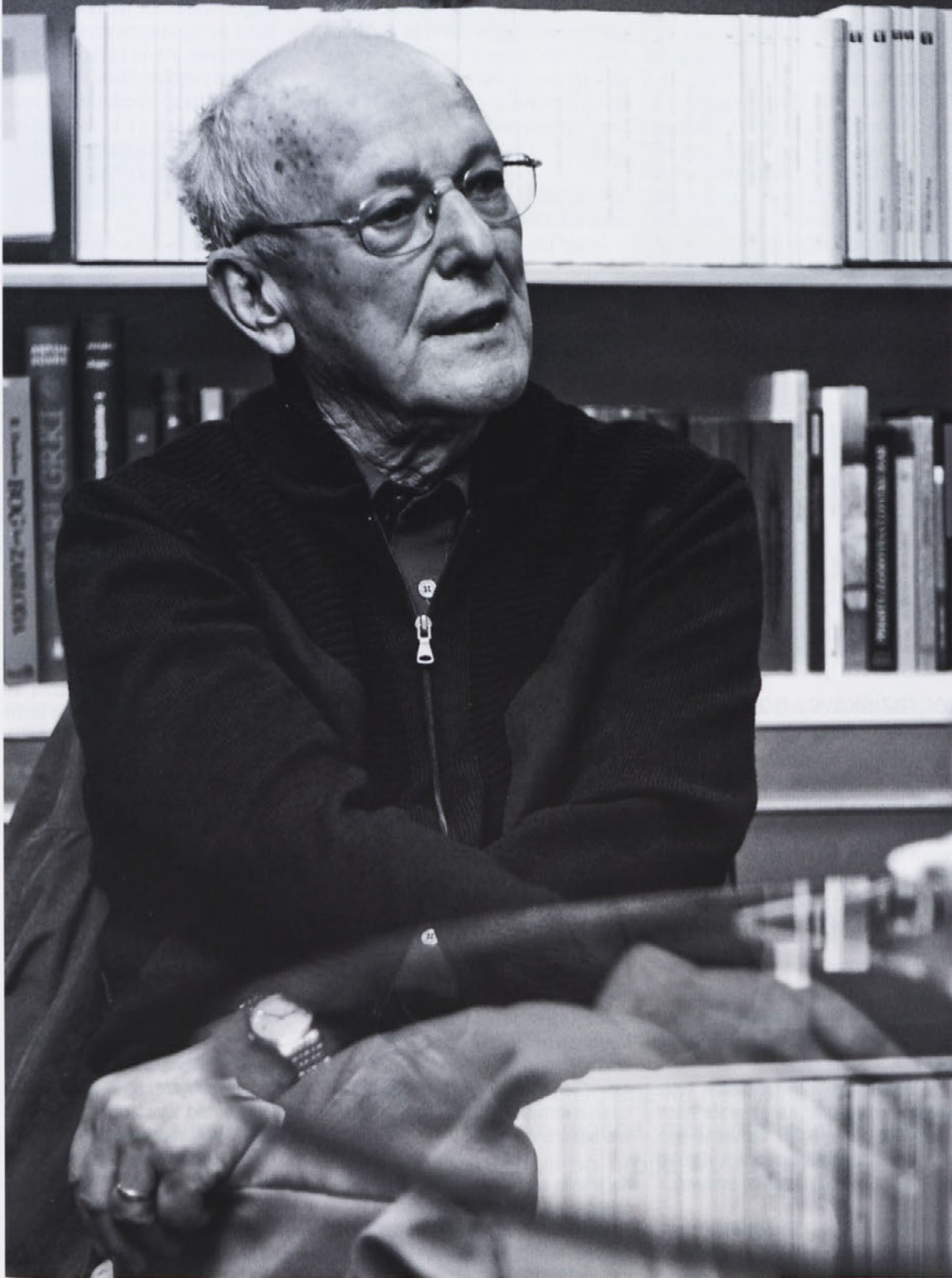
Fakulteta za uporabne družbene študije
Faculty of applied social studies
Kidričeva 9, p.p. 62, 5000 Nova Gorica
Tel.: (05) 333 00 80
Fax.: (05) 333 00 81
E-pošta: dekanat@fuds.si; referat@fuds.si

www.urs.si

www.fuds.si

Miha Japelj, častni občan

Maja Regina, Uroš Lubej, foto Jaka Šuln

Skoraj celo svoje poklicno življenje ste preživel v Krki. Od leta 1962 ste bili zaposleni v Krki, navsezadnje kot direktor Krkinega Inštituta in pomočnik generalnega direktorja. Kako se spominjate svojih začetkov?

Najprej sem bil v službi v tekstilni tovarni, kjer pa je bilo premalo strokovnih izzivov. Zato sem v Novo mesto, v tovarno Krka, poslal pismo, nakar so me takoj poklicali. Boris Andrijanič me je med pogovorom navdušil, zato odločitev ni bila težka. V tistem času je bilo v Krki zaposlenih od 100 do 200 ljudi, štipendistov pa je bilo več kot 200. Andrijanič je dal ogromno na stroko in izzivi za mlade ljudi so bili veliki. Ker takrat nihče ni hotel v Novo mesto, je bil vidno navdušen, ko sem mu povedal, da sem obiskoval novomeško gimnazijo. Ko sem se potem leta 1962 zaposlil, sem delal s čudovito ekipo, poleg tega pa sem prvič občutil stroko. Vsi smo hrepeneli po novem znanju in vsi smo dobro delali. Prva leta so bila zelo poučna. Do leta 1966 smo zgradili prve laboratorije, imeli pa smo tudi pilotni obrat za kemijsko sintezo.

Kakšno vlogo Krka pripisuje znanosti? Gre zgolj za posel ali tudi za kaj drugega?

Uspeh je vedno tesno povezano sodelovanje »razvojnika« in komercialista. Če se ta med sabo razumeta in imata isti cilj, bo ta tudi dosežen. Končni cilj mora torej biti isti. V bistvu je vsaka inovacija povezana s poslom, in če tega ni, je konec.

” Za časa mojega sodelovanja sta v Krki za vse nas veljala tovarišija in prijateljstvo. Nikoli se nismo zares sprli, pa tudi če smo se, smo se naslednji dan ponižno opravičevali in se rokovali.

Med drugim ste znani tudi kot avtor mnogih patentov. Za katere patente gre?

Res sem avtor številnih patentov in teh je okrog 80. Posebej mi je pri srcu naš patent za enalapril maleat. To je učinkovina, namenjena za zdravljenje krvnega tlaka. V Krki je še danes med vodilnimi zdravili. Področja, za katere imamo patente, so zelo raznovrstna. Praviloma nas je pri posameznih patentih več avtorjev. Veste, vedno mi je bilo všeč, če se mi je posvetila kakšna dobra, nenavadna ideja; bistveno prednost pa sem vedno dal skupinskemu delu. Med avtorji se zelo dobro ve, kdo je dal pri posameznih inovacijah vodilno iztočnico ozioroma idejo.

Miha Japelj je leta 1969 doktoriral iz kemijskih znanosti na Univerzi v Ljubljani. Leta 1984 je bil na tej univerzi izvoljen za rednega profesorja za organsko kemijsko tehnologijo, sicer pa je bil od leta 1962 zaposlen v Krki, d. d., najprej kot pomočnik šefa kemije, nato je bil šef oddelka za kemijo, kasneje je postal direktor Sektorja za razvoj bazične proizvodnje, nazadnje pa je bil direktor Krkinega Inštituta in pomočnik generalnega direktorja Krke. Malokdo ve, da je prav on tehnološko izboljšal Pips, ki je na tržišču že več kot štirideset let in je postal simbol za insekticide. Od leta 2003 je upokojen, v novomeški javnosti pa je znan tudi kot eden izmed pobudnikov ustanovitve univerze na Dolenjskem. V letošnjem letu je prejel naziv častnega občana za izjemne uspehe na področju znanosti in prizadevanja za razvoj visokega šolstva ter za ustanovitev univerze v Novem mestu. Poln entuziazma in življenjske energije tudi po upokojitvi svoj čas posveča znanstvenemu raziskovanju. O kemiji pa meni: »Kemija je prva liga. Je bila in bo. Prepričan sem, da vse izhaja iz kemije.«

Nekoč ste dejali: »Uspešnih domislekov, dosežkov znanja domačih strokovnjakov in raziskovalcev (tudi inovatorjev ljubiteljev) ne manjka. Ko pa hoče uveljaviti svojo iznajdbo, jo prenesti v družbeno delo, se začne križev pot.« Kaj ste s to izjavo imeli v mislih?

Ko smo v Krki dokončno nekaj naredili, neko tehnologijo, včasih komerciala ni bila sposobna, da sintetizirane snovi proda. Spomnim se, da sem nekoč ves besen izjavil, da bom tistih 10 kilogramov proizvoda, ki ga ne bodo zmogli prodati, nesel kar Andrianiču v njegov kabinet. Inovacijska veriga mora pač potekati od začetka do konca. S to izjavo sem imel v mislih ravno to: imaš neko idejo in jo izpelješ do konca, potem pa se zaradi različnih okoliščin, ki so lahko ekonomske ali pa človeške narave, stvar popolnoma ustavi. Za inovatorja je to velika tragika. Kot tipičen primer lahko navedem naš razvoj povsem novih protivirusnih spojin (derivatov tiazolidin ocetne kisline) za zdravljenje herpesa. Navdušen sem bil nad rezultati. Ne vem sicer, kdo in zakaj je bil »kriv« za prekinitve tega razvoja; verjetno so nam res metalni polena pod noge, da nisimo prišli do konca. Človek potem enostavno obupa nad opravljenim delom. Vzrok, da tu nismo uspeli, je verjetno ležal v denarju in slabih marketinških možnostih pri lansiranju povsem novega zdravila.

Spomnim se vaše izjave, da bi Slovenija lahko postala druga Švica, če bi se naučili izvažati svojo pamet.

V Sloveniji je izredno veliko vrhunskih strokovnjakov, vendar smo Slovenci pre malo prodorni. Zadnje čase veliko študiram tudi področje biokemije in biotehnologije, čeprav sem tipičen kemik. To so vede, ki so strašno pomembne, in na tem področju imamo Slovenci res vrhunske raziskovalce in izredno nadarjene mlade študente biologije, biokemije in biotehnologije. Malokdo ve, da je novembra leta 2006 skupina takšnih mladih študentov pod vodstvom zelo sposobnega profesorja Romana Jerale zasedla 1. mesto in prejela veliko nagrado na mednarodnem tekmovanju študentskih ekip iz sintezne biologije. Tekmovanje med sodelujočimi skupinami 35 univerz s celega sveta je potekalo na univerzi Massachusetts Institute of Technology (MIT) v Cambridgeu v ZDA. V zaključno finale so se uvrstili naši Slovenci in ameriški ekipi z univerz Princeton ter Imperial College. Po odločitvi sodnikov so zmagali naši slovenski študentje sintezne biologije in zasedli prvo mesto!

Profesorja Jeralo občudujem in spoštujem, saj je dokazal, da zna motivirati mlade ljudi in jih navduševati za pravo stvar. Na sploh pa sem prepričan, da smo Slovenci odlični raziskovalci, zelo sposobni in morda bolj fleksibilni kot drugi. Na teh modernih »bio« področjih imamo v naši Sloveniji veliko število res vrhunskih znanstvenikov in raziskovalcev, kot so na primer tudi drugi doktorji in profesorji: Dovč, Komel, Štrukelj, Kos, Maček, D. in B. Turk, Gasparič, Pungarčar, Raspor, Berovič in še in še! Če bi mi znali in tudi hoteli to super moderno področje biotehnologije še bolj spodbujati in širše financirati, če bi znali združiti vso to energijo, potem bi se dalo tudi gore pre-

mikati. Tudi in še posebej v naši Sloveniji! Slovenska farmacevtska industrija se je med vsemi našimi industrijami v svetu najbolj uveljavila.

Kako ste se kot raziskovalec počutili v Krki? Je imelo vodstvo dovolj razumevanja za vaše predloge?

Včasih smo se tudi malo bolj grdo pogledali, vendar smo vse nesporazume prijateljsko razčistili. Malo trme, dobre volje in entuziazma, pa je šlo. Za časa mojega sodelovanja sta v Krki za vse nas veljala ena velika tovarišija in prijateljstvo. Nikoli se nismo zares skregali, pa tudi če smo se, smo se naslednji dan ponižno opravičevali in se rokovali. Ampak prav ti so bili potem moji najboljši prijatelji. So me pa starši naučili, da se moram vedno opravičiti, če koga kdaj užalim.

Ali se je Krka po odhodu Miloša Kovačiča kaj spremenila? Kako vi gledate na starega in kako na novega predsednika uprave?

Na oba gledam zelo pozitivno. Vsak ima drugačen pristop in nastop. V določenih časovnih in političnih pogojih je bilo obdobje za Miloša idealno, ker se je v zelo grobih in težkih pogojih, takoj po osamosvojitvi Slovenije, odlično znašel. Sedaj, v novih pogojih, v katerih so nujno potrebne racional-

»Če bo Krka še tako trpela, naj v kar največji formi in veliki podpori obdrži razvoj in raziskovanje. Dokler bomo spoštovali stroko, razvoj ter raziskave, ne bo nikakršne recesije.

nost, disciplina, doslednost, natančnost, vrhunska mednarodna kakovost in dolgoročna vizija, pa je Colarič ustrežnejši. Vsak ima neke svoje značilne kakovosti in osebnostne lastnosti. Najbolj zanimivo pa je, da smo od leta 1954 pa vse do sedaj imeli le tri direktorje; Andrianiča, Kovačiča in Colariča. Že ta podatek zadostuje, da so bili (so) vsi izredni.

Miloš Kovačič je nekje dejal, da ga novo vodstvo nič kaj prijazno ne sprejme. Ali ste vi ohranili stike s sedanjim vodstvom Krke?

Še vedno sem častni predsednik sveta Sklada Krkinih nagrad. Kar pa se tiče stikov – lahko bi bili še boljši. Še vedno sem pripravljen sodelovati; upam tudi, da bom tudi mladim še vedno znal kaj svetovati.

Kaj si štejete za svoj največji dosežek znotraj Krke? Krka je znana po generičnih zdravilih – kolikor razumem, gre za nekakšne dvojnike dragih izvirnih zdravil. Kakšna je vaša vloga pri tem?

Vaša definicija za izvorna – generična zdravila ni točna. Krkina zdravila so praviloma tudi visoko inovativna in imajo v določenih parametrih tudi prednosti pred podobnimi zdravili. Naš (morda tudi moj?) največji dosežek pa je dejstvo, da je Krka končno doumela, da v Krki posebej favoriziramo kemijsko sintezo učinkovin. To je zdaj čedalje bolj pomembno. Šele zdaj, ko sem v pokoju, šele zdaj so ti rezultati vidni. In neskončno sem vesel, da se je to zgodilo.

Vedno sem bil entuziast in pristaš, da imamo v Krki kemijsko sintezo. Na tem sem vztrajal ves čas in so me imeli že poln »kufer«. Večkrat se je pojavljalo vprašanje oziroma dilema, ali je bolj smotno investirati v Šmarješke Toplice ali v kemijsko sintezo. Pa sem ves ogorčen rekel, da to sploh ne moremo primerjati. Kljub temu sem vesel, da je kemija končno dobila svoje mesto. Kemija je prva liga. Je bila in bo. Prepričan sem, da vse izhaja iz kemije. Če seveda prav razumemo kemijo. Kemija je zelo široka, raznolika in globoka veda, ki jo je treba razumeti predvsem v njenih podrobnostih.

Ali še vedno spremljate dogajanja v znanosti? S čim se trenutno ukvarjate?

Čedalje bolj spremljam dogajanje in čedalje bolj natančno študiram kemijsko tehnologijo. Moji hobiji so, poleg kemijske tehnologije, tudi kemija zdravil, rastlinska zaščitna sredstva, petrokemija itd. Na Visoki šoli za tehnologije in sisteme predavam kemijsko tehnologijo in na univerzi kemijsko tehnologijo zdravil. Na fakulteti in v Krki imam možnosti, da prek digitalne knjižnice pridem do najnovejših in najbolj sodobnih podatkov, celo do tistih, ki so bili objavljeni včeraj. Človek se kar ustraši, ko vidi, kam hite znanost in visoke tehnologije. Računalnik imam »nabasan« z novimi in spet

novimi informacijami in podatki; to intelektualno delo me neizmerno veseli. Študij je za mene vedno bil in bo velik izziv. Moram biti »in« in spremljati dogajanje. Tudi dobri šahisti morajo vedno šahirati.

Kako bi laiku na kratko opisali, kaj se trenutno dogaja na področju farmacije?

Dogaja se neizmerno veliko novih stvari. Na pohodu so biološka zdravila, genski inženiring, peptidna kemija in druge novosti, ki bodo ključnega pomena. Tudi za našo Krko! Moderna farmacevtska industrija bo temeljila na novih pristopih in tehnologijah, ki bodo osnovane pretežno na biotehnoških, bioloških in kemijskih znanjih. Seveda z visoko in s humano etiko.

Kaj menite o gensko spremenjeni hrani oziroma o genskem inženiringu?

Ko sem leta 1985 prvič dobil podatke iz Amerike, sem bil kot kemik ves navdušen, ker sta bila gensko spremenjena koruza oziroma krompir popolnoma odporna proti škodljivcem. Zdelo se mi je veliko boljše, da koruza kot taka raste brez dodatkov ter da jih ne škropimo s »kemijsko svinjarijo«. Ko pa človek vidi, da so možne nezaželene posledice na živalih in ljudeh, ni več tako navdušen. V Ameriki so se divje zagnali in propagirajo te zadeve, v Evropi pa smo bolj skeptični. Osebnost nisem izrazilo skeptičen, sem pa še vedno skeptičen.

V gospodarstvu so trenutno precej turbulentni časi. Kako vi gledate na to?

Je Krka v prihodnje lahko prizadeta zaradi morebitne gospodarske recesije? Bo morda zaradi tega trpelo raziskovanje?

Raziskovanje sploh ne sme trpeti. Če bo Krka še tako trpela, naj v kar največji formi in veliki podpori obdrži razvoj in raziskovanje. Čim bo to zapustila, bo ničla. Dokler bomo spoštovali stroko, razvoj in raziskave ter bomo dovolj samozavestni, ne bo nikakršne recesije. In Krka bo šla samo navzgor. V to sem prepričan. Takrat ko gre podjetjem najteže, morajo sredstva vlagati v razvoj in ljudi. Tako smo v Krki storili tudi leta 1992. Tako bomo morali delati in storiti jutri, pojutrišnjem, vedno, če hočemo stati in obstati med »velikimi«.

V Novem mestu že več kot desetletje zori ideja o razvitem visokošolskem, celo univerzitetnem središču. Tudi vi ste eden od pobudnikov za ustanovitev univerze. Zakaj menite, da Novo mesto potrebuje univerzo? Zakaj bi tako ustanovo na Dolenjskem potrebovala Slovenija?

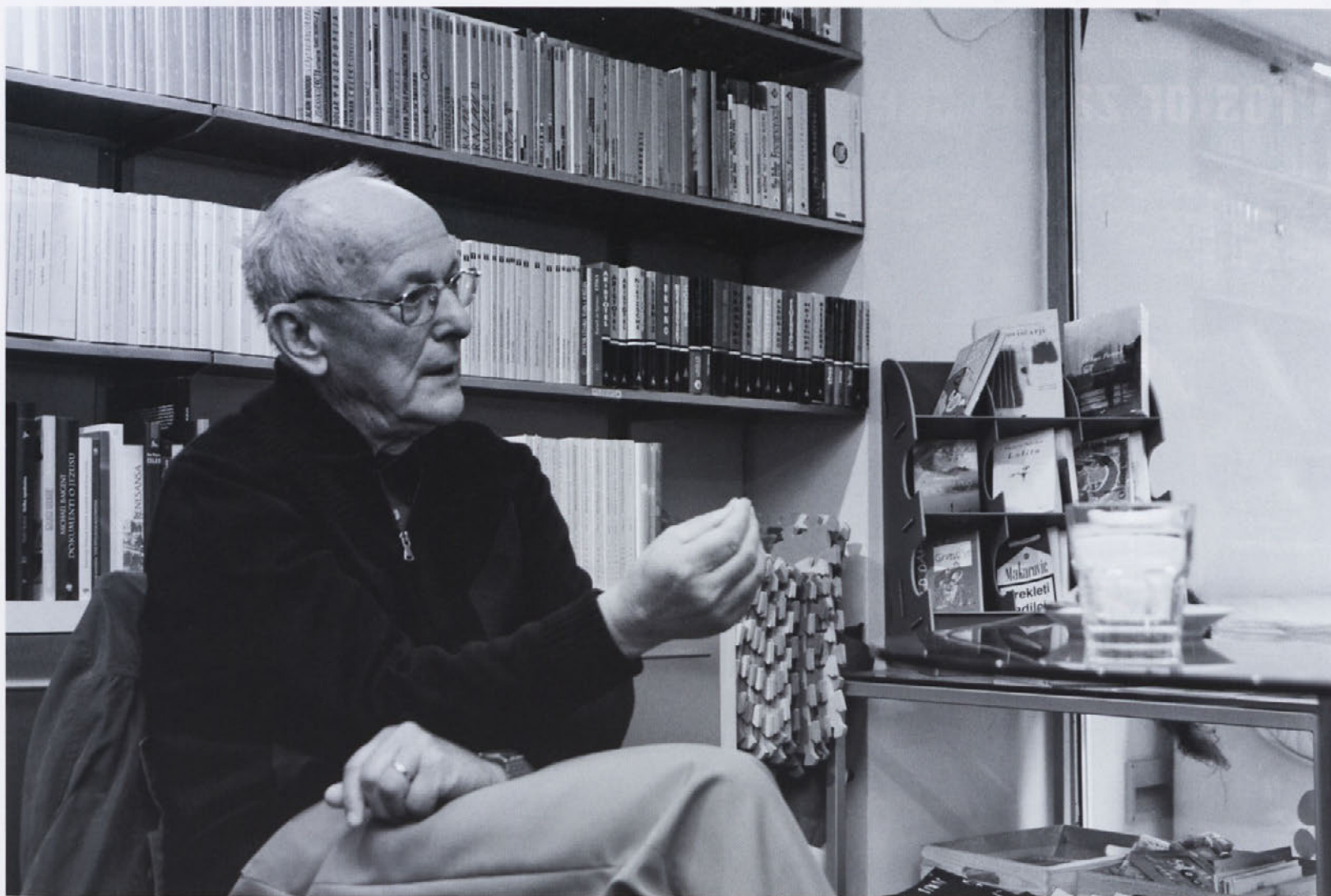
V Novem mestu imamo, čeprav zveni malo domišljajvo, najbolj pomembno slovensko industrijo. Smo gospodarsko najmočnejši in uporabljamo vrhunske tehnologije. Zakaj torej ne bi bile v naših krajih tudi fakultete za te vrhunske tehnologije, za katere smo veščiči. Krka pa tudi druga podjetja imajo mnogo vezi in znancev doma in zlasti v tujini, ki nam lahko pomagajo pri organiziranju sodobnih univerzitetnih študijev, pri katerih lahko združimo najbolj sodobna znanja. To je moja želja. Če hočemo zagotoviti naš trdnjši razvoj, bo temeljni kamen ravno to, da imamo lastno univerzo ter sposobne domače in tuje strokovnjake, ki bodo vodili napredne fakultete. Srž napredka pa leži na mladih ljudeh, na ustvarjalnih mladih menedžerjih, na mladih študentih, na mladosti. Če hoče biti Dolenjska neodvisna in industrijsko močna, mora nujno imeti lastno univerzo, drugače bo propadla.

Kdaj se je sploh prvič pojavila ideja, da bi v Novem mestu nastala univerza?

To se dogaja že od leta 1994 dalje. Takrat smo ustanovili društvo Akademsko pobuda, vendar ni bilo tiste prave podpore niti iz industrije niti iz gospodarske zbornice. Danes je malo drugače, ne bi pa smelo biti konkurence med visokošolskim središčem in URS-om. Morata se dogovoriti ter ustvarjalno in komplementarno (so)delovati. Brez fige v žepu.

Ali menite, da je Mestna občina Novo mesto naredila pravo potezo, ko je ustanovila URS? Je z njim prišlo do pospešitve razvoja visokega šolstva na Dolenjskem? Mnogi namreč menijo, da je bila to napaka, saj je občina že pred tem sodelovala pri Visokošolskem središču in je s tem po nepotrebnem povzročila cepitev dolenjskih prizadevanj po univerzi.

Za vedno si bom zapomnil 9. marec 2006, ko sem svetnikom na naši občini predlagal, da naj, preden sprejmejo sklep o ustanovitvi URS-a, poskušajo uskladiti in na novo določiti nastajajoče programe, ki jih imata VS in URS. Svetniki so sklenili

drugače; predvidevali so pač realnejšo perspektivo z ustanovitvijo URS-a.

V teh dveh letih je URS deloval konstruktivno in koordiniral programe za kar nekaj fakultetnih študijev. Tudi na VS so uresničili nekaj visokošolskih programov, in to z ambicijo, da preidejo v fakultetne programe. Za dokončno rešitev tega gordijskega vozla pa bosta, po mojem osebnem mnenju, nujno potrebna dokončni dogovor in konsenz na ravni naše občine ali več občin, Dolenjske gospodarske zbornice, naših vodilnih gospodarstvenikov in seveda predstavnikov URS in VS. Potreben je čist in jasno definiran dogovor, ki naj v osnovi temelji na izrazitih prednostih posameznih fakultetnih programov.

Janko Prunk in nekateri politiki so zelo močno napadli ustanavljanje novih visokošolskih zavodov, pri tem pa omenili ravno Novo mesto. Kako vi gledate na te kritike?

Janko Prunk je zelo v redu človek. Ne vem, če je on res nasprotoval. Tega nisem zasledil. Osebo njega zelo spoštujem. Bi pa bilo prav, da bi tudi on in naš »center odločanja o usodi šolstva« slišali, kakšne so težnje in trendi našega gospodarstva. Nujno je, da podprejo naša prizadevanja, da ustanovimo univerzo na Dolenjskem in v Beli krajini.

URS je tudi že predstavil okvirne programe svojih morebitnih novih fakultet. Poleg že ustanovljene fakultete za informacijske študije načrtujejo tudi

fakulteto za poslovno odličnost, fakulteto za avtomobilsko industrijo in fakulteto za upravljanje s podeželjem. Se vam zdi, da bi to lahko bilo ogrožje za novomeško univerzo?

Da! Kar nekaj fakultet je že v končnem oblikovanju. Naše gospodarstvo jih tudi dokumentirano potrebuje. Med temi fakultetnimi programi bo tudi farmacija. Krasno bi bilo, če bi se smiselno dogovorili za neko določeno in smiselno prioriteto (vrstni red!). In če še enkrat ponovim – sem za harmonijo fakultetnih programov na URS z nastajajočimi (za zdaj visokošolskimi) programi na VS (VITES, Zdravstvo, VŠUP, Pravo itd).

„ Če hoče biti Dolenjska neodvisna in industrijsko močna, mora nujno imeti lastno univerzo, drugače bo propadla.

Kakšna je sploh bila primarno vaša ideja o univerzi? Kaj ste si pred desetimi leti predstavljali, da bi tukaj nastalo? Je to, kar se dogaja danes, vsaj približek vaših izvornih idej?

Moja ideja je bila temu zelo podobna. Držal bom pesti, da bo uspelo.

Ste tudi aktiven član Društva Novo mesto. Ste zadovoljni z dosežki tega društva?

Mi smo vest Novega mesta, z dosežki pa sem precej zadovoljen.

Pred kratkim je društvo dobilo novega predsednika. Kakšno usodo bo po vašem mnenju odigralo v prihodnje?

Novega predsednika Mitjo Simiča sem jaz tudi predlagal. Je zelo fleksibilen človek, sposoben in širok. Pozna problematiko arhitekture, okolja itd. Kar se pa tiče usode in prihodnosti društva, pa mislim, da moramo pridobiti kar največ mladih ljudi, kajti na njih stoji ves ta naš svet.

Kako preživljate prosti čas, od kar niste več v redni službi?

Prosti čas preživljam s svojima dvema vnukinjama, Ano in Kristino. Naučil sem ju

dobrimi gostilnami, kje se bomo lahko stari in mladi srečevali in uživali meščansko življenje. Kje, kdaj in kako?

V letošnjem letu ste prejeli naziv častnega meščana Novega mesta za uspehe na področju znanosti in prizadevanja za razvoj visokega šolstva ter za ustanovitev univerze v Novem mestu. Kaj vam to priznanje pomeni?

Naziv častnega meščana mi pomeni zelo veliko. Še več bo pomenilo, če bo kaj od tega tudi uresničeno. Po svoje pa sem vesel, čeprav sem dobil že veliko priznanj. Najlepše priznanje pa bo, če bom videl svoji vnukinji, ki bosta hodili na našo, novomeško univerzo.

Kaj vam v življenju največ pomeni?

Srečanje z dobrimi in s plemenitimi ljudi. In to s katerimi koli, ni važno ali z izobraženci ali z neukimi. Moji starši, ki so bili učitelji, so me naučili, da moramo spoštovati prav vse ljudi, ki v srcu dobro mislijo. Ponosen sem tudi na svojo ženo, hčero, njenega moža in seveda na moji ljubki mali vnukinji.

Urbanizem in nežnejši spol

Prostor za ženske

Tekst in foto Tomaž Levičar

Pomanjkanje površin za pešce in slabo preprečevanje kršitev na njihovih območjih, oddaljenost vrtcev, šol, pomanjkanje in slaba opremljenost igrišč za otroke in zelenic nasploh pa tudi oddaljenost trgovin, slaba osvetljenost, slab javni promet, velike razdalje so problemi, ki so posebej zaznavni za ženske in ki dandanes niso tuji niti Novemu mestu.

Med dobrima dvema milijonoma prebivalcev Slovenije je več Slovenk kot Slovencev. Par deset tisoč žensk je več kot moških. V Novem mestu je številčna bitka med spoloma še nekoliko bolj tesna. Kakor kažejo podatki Statističnega urada, je bilo 31. 6. 2007 v novomeški občini med 35 511 prebivalci celo 15 žensk manj kot moških. To je številka z malo vsebine, pa vendar bi smela služiti kot izhodišče za razmislek o vlogi, ki bi jo ženske morale ali mogle imeti oziroma o vidikih razvoja, ki bi jih bilo treba upoštevati.

Zastopanost žensk v občinskem svetu slaba, malo bolje v občinski upravi

V novomeškem občinskem svetu, ki je eno izmed osrednjih mest odločanja o razvoju občine in njenih prednostnih nalogah, je žensk že bistveno manjši delež, kakor kaže slika celotnega prebivalstva občine. Med 29 člani novo-

meškega občinskega sveta ni kakih 15 žensk, kakor bi morda mogli pričakovati, ampak jih je le 8 (Novak, Smrke, Surina Zajc, Šinkovec, Horvat, Vrhovnik, Zupančič, Bilbija). Največ jih je iz stranke Zveza za Dolenjsko, ki ima kar tri svetnice med svojimi petimi predstavniki. Tudi romski zastopnik v občinskem svetu je bil, dokler je pač zdržal, moškega spola. Med člani občinskega sveta imajo ženske torej le 27-odstotni delež. Analiza dela žensk v občinskem svetu bi nadalje pokazala, da tudi osmerica le slabo ali pa pomanjkljivo predstavlja ženski princip razvoja občine, ki bi v ospredje bolj postavljala projekte, ki jih tradicionalno moški način razmišljanja pozabi, odmisli, zapostavi. A to je že drug problem. Možno, da je dandanes najočitnejša »ženska« v občinskem svetu pravzaprav kak moški. Je pa zato delež žensk na vodstvenih mestih v novomeški občinski upravi višji. Od 8 trenutno zasedenih mest vodij oddelkov občinske uprave (2 oddelka sta brez vodij) ženske vodijo 4 oddelke, in to celo oddelke, ki jih lahko opredelimo kot ključne – kabinet župana, finance, družbene dejavnosti, prostor. Novo mesto še ni imelo, to velja pristaviti, županje, Ljubljana jo je imela denimo že kar dvakrat v poosamosvojitvenem obdobju. nizek. Pravzaprav je ni, ki bi jo bilo moč dati ob bok direktorici Adrie Mobil Sonji Gole. Takisto nizek delež žensk na vodilnih in odgovornih mestih velja za številne civilnodružbene organizacije, ne izvzemši pri tem vinogradnikov, lovcev in gasilcev, ki so v nekem oziru pri

nas očitno močne organizacije, a imajo le zanemarljiv delež žensk.

Ženske so še vedno zapostavljene

Da so med moškimi in žensko poleg premnogih stičnih točk tudi mnoge, kakšne celo precej korenite razlike, najbrž ni treba posebej poudarjati in dokazovati, pa naj si gre za telesne, psihične, socialne, ekonomske ali kake druge karakteristike. Vsakodnevna praksa te razlike dovolj jasno izpričuje. Iz te prakse pa izhajajo tudi problemi, ki jih ženske poudarjeno čutijo.

Posebej bi najbrž bilo smiselno resneje obravnavati problem starejših žensk, kajti ženske imajo tudi daljšo življenjsko dobo kot moški. Statistika kaže, da je pri nas trajanje življenja žensk v povprečju za 5 let daljše od moških. Življenjska doba žensk se bo predvidoma celo še podaljševala. Torej one tudi močneje občutijo in bodo občutile probleme, ki so povezani s starostjo. Starost pa je itak problem že sama po sebi.

Znano in kar predvidljivo pa je tudi, da imajo ženske v povprečju nižje plače, da prevladujejo med brezposelnimi, so bolj izpostavljene revščini in jih je tudi le malo v politiki, četudi imajo v povprečju denimo boljšo izobrazbo kot moški, kar bi naj pri zaposlovanju, nagrajevanju dela in odločanju o javnih zadevah nekaj štel.

Izraz aktualne družinske in družbene vloge žensk je

Svetovni splet in ženske

<http://www.femmesetvilles.org/>
<http://www.wds.org.uk/>
<http://www.un.org/womenwatch/>
<http://www.feminist.com/>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Women>
<http://www.wwomen.com/>
www.cities-localgovernments.org/uclg/upload/docs/CTTW_ENG.pdf
http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=1497
http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=1525
<http://www.zdruzenje-manager.si/si/nagrade/zenskam-prijazno-podjetje/>

nenazadnje tudi dejstvo, da so ženske tiste, ki so precej pogostejše kot moški zaradi boleznih ali poškodbe družinskega člana odsotne z dela. Da si celo kakšne tako imenovane ugledne gospodarske družbe ob izbiranju novih delavcev dovolijo zavračati ženske v rodni dobi, pa itak ni skrivnost, četudi je to praviloma težko dokazljiva duhovna beda.

To so dejstva, ki so v družbah, ki poudarjajo človekove pravice in enakopravnost spolov, seveda na neki način presenetljiva in bi moralo soočenje z njimi biti del lokalnih in nacionalnih politik.

Urejanje prostora po meri moških?

Ženske pa, kar je prav tako vredno razmisleka, tudi urbani prostor doživljajo in sprejemajo drugače kot moški. V

nimo na neposredno, bližnje stanovanjsko okolje.

Kaj je ženskam sploh pomembno v mestih? O tem za Novo mesto raziskave ni, v tujini pa prijaznost mest za ženske ocenjujejo skozi različne kriterije, med katerimi se znajdejo denimo: stopnja kriminala, kakovost izobraževalnih ustanov, kakovost vrtcev, zdravstvena slika mesta, prijaznost podjetij do žensk, celo prisotnost žensk v lokalnih vladah, organiziranost prometa ipd. Ženske oziroma matere so tudi najbolj aktivne odvetnice otrok, četudi morda ne najbolj uspešne v dialogu z »moškimi« interesi v urbanem prostoru, zato primernost mesta za življenje znajo videti tudi skozi oči najmlajših.

Urbanistično načrtovanje, še bolj pa arhitekturno načrtovanje, neredko zapostavlja interese žensk. Pravzaprav se o njihovih posebnostih niti kaj dosti ne sprašuje. Še

mesto pa je posebej moško. Kakor kažejo raziskave, se namreč velik delež žensk v urbanem prostoru v nočnem času počuti ogrožene, jih je strah denimo hoditi ponoči po mestu, celo če so same v stanovanjih, jim je neprijetno. Kakor kažejo žalostne statistike policije, je ta strah včasih tudi utemeljen. Moška fizična moč pogumneje in lažje prenaša nočni čas in probleme, ki jih ta prinaša s sabo, pa naj gre za soočenje z vinjenostjo, vandalizmom, s samoto na mestnih ulicah ali s čim drugim, kar je posebej lastno sodobnim mestnim nočem.

Rešitve?

Feminiziranje urbanega prostora, če se smemo tako izraziti, je dobrodošlo. Kar je dovolj dobro za ženske v mestu, ki je dandanes v največji meri odslukava potreb, sposobnosti in interesov telesno zdravega moškega srednjih let iz srednjega sloja, je praviloma več kot dovolj dobro tudi za moške. Feminiziranje moških, torej prenašanje aktualnih vlog žensk v večji meri na njihova pleča se zdi kratkoročno manj realna opcija, ki pa obenem itak ne rešuje nesoglasij med prostorom in načinom življenja žensk.

A zdi se, da si bodo morale ženske kar same izbrati prostor, da bodo bolj aktivno in skladno s potrebami žensk sooblikovale prostor mest in seveda Novega mesta.

„Žensk nam seveda ne manjka, njihovega vpliva v družbi pa zelo. Tudi v Novem mestu. Še najbolj to občutijo ženske.“

čas, ko se v Sloveniji po občinah razmišlja o razvoju prostora tudi na strateški ravni, je to problem ali pa dejstvo, ki ga ne gre zanemariti. Tudi grajeni prostor je pač odslukava razmerij med spoloma.

Razmislek o oblikovanju ženskam prijaznega grajenega mesta lahko izhaja tako iz povsem fizičnih lastnosti žensk, pomislimo denimo na dejstva, da so ženske v povprečju manjše, imajo manjši akcijski doseg in so telesno šibkejše, kakor tudi na njihovo aktualno življenjsko prakso, ki je bolj kot moška vezana na zelene površine, na javni in nemotorni promet, zdravstvene ter vzgojnovarstvene ustanove in de-

slabše od načrtovanja pa je dejansko stanje v prostoru. Načrti se pač v veliki meri ne udeležijo prav v tistih delih, ki so pomembni za ženske, pa tudi seveda denimo za otroke, starejše, invalide ... Pomanjkanje površin za pešce in slabo preprečevanje kršitev na njihovih območjih, oddaljenost vrtcev, šol, pomanjkanje in slaba opremljenost igrišč za otroke in zelenic nasploh pa tudi oddaljenost trgovin od neposrednega bivalnega okolja, slaba osvetljenost ulic, slab javni promet, nasploh (pre)velike razdalje v mestu in podobno so pač problemi, ki so posebej zaznavni za ženske in ki dandanes niso tuji niti Novemu mestu. Nočno sodobno

Problematika prenove Narodnega doma v Novem mestu

Dom za obešanje?

Mitja Simič, foto Tomaž Levičar

Novomeški Narodni dom prepoznamo predvsem po tem, da je to edina stavba v mestu, ki je oblečena v kovinsko mrežo, da s svojim razpadanjem ne bi preveč motila mimo-vozečih avtomobilov in redkih mimoidočih pešcev. To sicer kaže, da imamo v mestu razvit čut za varnost ljudi in prometa, prav gotovo pa ne kulturnega odnosa do simbolnosti in zgodovinskega pomena prvega narodnega doma na slovenskih tleh (zgrajenega med letoma 1873 in 1885), ki je bil konec 19. in v začetku 20. stoletja središče kulturnega in političnega delovanja Slovencev v Novem mestu.

O problematiki Narodnega doma je bilo že veliko povedanega in napisanega, posebej še po letu 1995, ko je Društvo Novo mesto skorajda prisililo tedanjega župana Koncilijo, da je občina prevzela njegovo lastništvo. Ker se v ducatu let razen najnujnejših del z domom ni zgodilo praktično nič otipljivega, se lahko sprašujemo, če morda le ne bi bilo bolje, če bi ta dom pustili v rokah cestnega podjetja ...

Obetaven začetek mandata

Začetek mandata sedanje občinske oblasti je obeta boljše čase. Že pred dobrim letom (marca 2007) je Zavod za varstvo kulturne dediščine, območna enota Novo mesto, naročniku Mestni občini Novo mesto predal Konservatorski program prenove Narodnega doma (nosilec naloge Jovo Grobovšek, univ. dipl. inž. arhitekture), ki celostno obravnava stavbo v prostoru in predstavlja kakovostno strokovno izhodišče za nadaljnje načrtovanje prenove. Novembra 2007 je bila od mrtvih obujena Ustanova za prenavo in

oživitev Narodnega doma (ki jo sestavljajo predstavniki občine in Društva Novo mesto ter avtor konservatorskega programa). Prva seja ustanove v novi sestavi se je končala v optimističnem vzdušju vseh udeleženi.

Ničla v proračunu

No, žal pa je to tudi vse. Od tod naprej je v bistvu sama tema, ki jo zgovorno ilustrira nedavno sprejeti proračun mestne občine. Ta je za Narodni dom v letu 2008 namenila 10 000 evrov, kar ne zadostuje za noben resen projekt, kaj šele za izvedbo načrtovanega arhitekturnega natečaja. Od leta 2008 dalje pa sploh ni zagotovljenih proračunskih

viloma zelo vprašljiva. Prav tako bo z ničlo v proračunu težko izpolniti napoved, da bo Novo mesto z Mariborom leta 2012 v projektu evropske prestolnice kulture sodelovalo tudi z obnovljenim Narodnim domom in gledališčem APT, ki je prav tako izpadel iz NRP. Trenutno pa smo v situaciji, ko se obnova Narodnega doma pogojuje z opustitvijo strokovnih stališč Zavoda za varstvo kulturne dediščine, ki niso naklonjeni pozidavi določenih nezazidljivih mestnih površin na Marofu in pod Kapitljem. Komentar verjetno ni potreben.

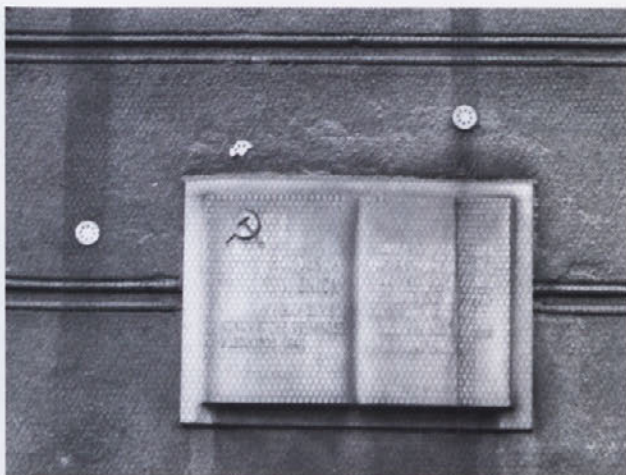
Vse to kaže, da mestna občina v tej stavbi in njenem simbolnem pomenu nikakor ne prepozna svojega pravega

” V Celju in Mariboru je obnova tamkajšnjega narodnega doma čudovito uspela. Mogoče pa si prenovljenega narodnega doma v Novem mestu enostavno še ne zaslužimo.

sredstev, saj Narodnega doma ni v Načrtu razvojnih programov (NRP) do leta 2012, kar kaže, da občina proračunskih sredstev za obnovo Narodnega doma enostavno ne načrtuje. Posledice takšnega »varčevanja« so seveda lahko pogubne, saj bo z ničlo v proračunu težko zagotoviti večkrat omenjeno javno-zasebno partnerstvo, ker javnega deleža pravzaprav ni. Tudi kandidatura za državna in evropska sredstva je brez zagotovljenega lastnega deleža pra-

interesa, razen morda v smislu tržne vrednosti kvadratnega metra te stavbe, ki pa je zaradi razmeroma visokih stroškov, ki so potrebni za njeno obnovo, dokaj neatraktivna. Občina je s proračunom in NRP jasno pokazala, da vidi svoj razvoj predvsem v vlaganju v komunalno in cestno infrastrukturo (kar samo po sebi ni narobe) ter da je Narodni dom skupaj s celotno kulturno dediščino globoko pri dnu njenih priorit.

Ali je oživiljanje kulturnega izročila prvega Narodnega

Miloš Dular, direktor Zarje: Zarja je lahko del skupine sponzorjev

Miloš Dular je o tem, da naj bi Narodni dom obnovila Zarja, v marčevskem Parku povedal:

»Ta informacija ne drži, Zarja, stanovanjsko podjetje, d. d., zagotovo ne bo sama prenovila Narodnega doma, lahko pa smo v skupini sponzorjev, donatorjev, ki bi bili to pripravljene storiti. Pripravljeni smo sodelovati pri projektu prenove, lahko nudimo vso strokovno pomoč od spremljanja projekta, prevzema inženiring posla, nadzora in tudi delnega sponzorstva. Idejni projekt je dobro zasnovan in čim prej bi bilo treba pristopiti k izdelavi projektne do-

kumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja. Zarja, d. d., veliko sponzorskega in donatorskega denarja vlaga nazaj v novomeški prostor, ne vem, zakaj naj ne bi bilo tako tudi v primeru Narodnega doma. Poudarjam pa, da samo v primeru oblikovanja skupine sponzorjev, kajti projekt mora biti finančno zaključen.« (Uroš Lubej, foto Jaka Šuln)

V proračunu za leto 2008: 10 000 EUR

V Odloku za proračun za leto 2008 najdemo na postavki »Narodni dom - investicijski odhodki« predvidena sredstva v višini 10 000 EUR. V obrazložitvi piše: »Za Narodni dom je izdelan konservatorski program, ki ga je izdelal Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Novo mesto. V letu 2008 predvidevamo izvesti javni natečaj za izdelavo idejnega projekta. Pred izvedbo natečaja pa je nujno sprejeti odločitev o vsebini oziroma namembnosti tega objekta. Strošek za navedena dela v letu 2008 ocenjujemo na 10.000 EUR.« Iz te obrazložitve bi neuki bralec pomislil, da bo občina, kot piše občinska uprava v citiranem odloku, v letošnjem letu »izvedla natečaj za izdelavo idejnega projekta«. Seveda pa je to eden izmed pogostih ocvirkov, ki jih najdemo v gradivih občinske uprave. Jasno je, da 10 000 EUR za »izvedbo natečaja za idejni projekt« 10 000 EUR ni dovolj. Na to je opozoril tudi opozicijski svetnik Tomaž Levičar, ki je v razpravi o proračunu občinsko upravo opozoril: »Iz obrazložitve postavke ni jasno razvidno, za kaj naj bi se

sredstva pri Narodnem domu namenila. Če je mišljena izvedba natečaja za izdelavo idejnega projekta, me zanima, kdo je ocenil, da bi izvedba takšnega natečaja stala 10.000 evrov in s čim je to utemeljeno.« Občinska uprava mu je odgovorila: »Ocena celotnih stroškov javnega natečaja je nekajkrat višja od zneska, ki je naveden v proračunu 2008. Ustanova za obnovo in oživitve Narodnega doma mora namreč v letu 2008 najprej preveriti in doreči okvirne vsebine ND ter način reševanja problematike.

Najverjetneje bo to nekako proti koncu leta 2008 pripeljalo do javnega natečaja, ki naj bi ponudil najboljšo rešitve. Glavnina stroškov natečaja bo tako predvidoma segla v leto 2009.« A, kot opozarja naš prispevek, v Načrtu razvojnih programov (to je dokument, v katerem so predvidene investicije v prihodnjih letih), Narodni dom ni omenjen niti z besedo.

Iz Kabineta novomeškega župana so podali naslednje stališče: »Narodni dom je vsekakor potrebno obnoviti. Konservatorski program za prenovo Narodnega

doma (njegovo izdelavo je financirala mestna občina) je že izdelal Zavod za varstvo kulturne dediščine ter ga tudi javno predstavil. Usmeritev mestne občine je predvsem ta, da Novo mesto v funkcijskem smislu pridobi Narodni dom, kot ga je nekoč že imelo. Narodni dom mora biti namenjen številnim uporabnikom primarno s področja kulture. Zgolj sredstva iz občinskega proračuna ne zadostujejo za celovito prenovo takega objekta, zato je potrebno najti dodaten in drug način sofinanciranja. Podjetje Zarja, d.d. se v tem smislu pojavlja zgolj kot eden izmed možnih sofinancerjev te obnove. Podjetje je namreč zainteresirano sodelovati pri projektu prenove, lahko nudi vso strokovno pomoč od spremljanja projekta, prevzema inženiring posla, nadzora ... V nobenem pogledu pa tega projekta ni mogoče uresničiti zgolj s sredstvi lokalne skupnosti in omenjenega podjetja.« (Uroš Lubej)

doma v Sloveniji v 21. stoletju res tako anahrono dejanje, da je že v izhodišču obsojeno na neuspeh? Ali so vsa prizadevanja v zvezi z Narodnim domom res zgolj prazna besedičenja in sprenevedanja brez prave povezave z realnostjo? Glede na vse zgoraj navedeno bi bil odgovor na ti dve vprašanji lahko pritrdilen.

Vsebinski program je znan!

In kaj bi dobili, če bi se stvari vendarle zasukale drugače? Kot vse kaže, dandanes dokazovanje izjemnega kulturnega, zgodovinskega in narodno-zavednega pomena te stavbe v 19. in začetku 20. stoletja ne zaleže prav veliko, če se tem kategorijam ne da določiti natančne cene v evrih. Da pa se ekonomsko ovrednotiti nove programe, ki bi lahko našli mesto v tej stavbi. In tu se spet zaplete. Občina namreč trdi, da vsebinski program še ni znan in da zato projekta ni možno voditi naprej, medtem ko Društvo Novo mesto in zainteresirana javnost trdita drugače in se pri tem sklicujeta na ankete in analize, ki so bile v ta namen opravljene že pred leti. Te so jasno pokazale željo zainteresirane javnosti, da se Narodni dom nameni predvsem kulturnim dejavnostim, vključno z ljubiteljsko kulturo, v njem pa je zaželen tudi ustrezen gostinski program. Od tod do izdelave jasnega vsebinskega programa je le kratek korak, ki pa ga lastnik, kot kaže, ne želi narediti.

Osrednji prostor Narodnega doma je velika dvorana v 1. in 2. nadstropju, ki predstavlja priložnost za oblikovanje osrednjega večnamenskega kulturnega prostora v Novem

mestu z zelo širokim spektrom možnosti izrabe - npr. koncerti, plesi, razni sprejemi in svečanosti, kongresi, konference, gledališke in lutkovne predstave, modne revije, razstave in različne druge prireditve. Jasno je, da lahko ideja Narodnega doma živi le v povezavi s to dvorano, sicer so to le zidovi brez duše. Skoraj ves preostali prostor stavbe, skupaj z vsemi potrebnimi prizidki in prezidavami, pa mora biti podrejen kakovostnemu delovanju te dvorane.

Kako naprej?

Koristno bi bilo, če bi naredili ustrezne študije zmogljivosti in finančne konstrukcije trženja kulturnih vsebin, ki jih stavba omogoča, kar v svetu sploh ni nobena novost. Neobhodni je tudi arhitekturni natečaj, s katerim bi lahko pridobili kakovostne rešitve predvsem za tiste dele stavbe, ki jih je treba sanirati oz. dodati, če hočemo, da bo dom z dvorano sploh lahko normalno funkcioniral.

Za uspešno obnovo in delovanje Narodnega doma pa je bistvenega pomena tudi njegova umeščenost v širši prostorski kontekst mestnega jedra in mesta nasploh. Sedanje razmere so žal zelo neugodne in terjajo širšo urbanistično presojo, ki bi morala biti usklajena z vsemi tistimi, ki bi jih nujne prostorske in prometne spremembe okoli Narodnega doma utegnile prizadeti.

Ni dvoma, da gre za zapleten projekt z večplastnimi posledicami. In takšni projekti zahtevajo profesionalen pristop, ki ga pa v tem primeru žal ni čutili. Brez resnega in stalnega strokovnega delovanja namreč ni možno uspešno kandidirati za praktično nobena mednarodna sredstva, kaj šele zadeve uresničiti. V Celju in Mariboru je obnova takšnega narodnega doma čudovito uspela. Mogoče pa si prenovljenega narodnega doma v Novem mestu enostavno še ne zaslužimo.

Kandijska cesta: Cesta črnih pack

Tekst in foto: Tomaž Levičar, Uroš Lubej

Tokratna Črna packa je v celoti posvečena Kandijski cesti v Novem mestu. Pravzaprav samo njenemu drobnemu koščku, ki pa v dobršni meri prikazuje, kakšen je resničen odnos ne le mestnih oblastnikov, ampak na žalost tudi dela zasebnih lastnikov do prostora, v katerem skupaj živimo. Kandijska cesta bi lahko bila glavna poslovna mestna ulica, lepo urejena in z dodanim zgodovinskim in sodobnim pridihom. Na žalost ravno na tej ulici najdemo kar nekaj primerkov skrajno neprimernih prostorskih »rešitev« od nedavnega postavitve parkirišča pred Vilo Elzo s strani TPV-ja do table za neobstoječo »Zagrebsko ulico«. Še zdaleč pa ne objavljamo vseh težav te ulice – sicer se je kakšna že pojavila na straneh naše rubrike.

Muzej, daleč od Zagreba

Časi, ko smo v Novem mestu po Zagrebški cesti vozili proti Zagrebu, so že daleč za nami. Zdaj je Zagreb celo že v drugi državi. Tudi zato je Zagrebška cesta najbrž postala Kandijska cesta. Po njej pa se pride v Kandijo. Seveda pa vodi tudi v Rim, kamor sicer vodijo vse poti. Koga od tistih, ki na

meščajo hišne tablice in podobno opremo, pa bi pot lahko ponesla do nekdanjega Hotela Kandija, ki pač tudi ni več, kar je bil. Niti po imenu ne. Tu se je čas očitno res ustavil. Razglasimo prostor za muzejsko območje ... Prvi novomeški muzej na prostem.

Živeti v vili?

Živeti v vili. Hm, sanje mnogih. Živeti v vili ob tovarni. Hm, sanje nekaterih. Živeti v vili, zaparkirani z avtomobili. Hm, mar so to sanje? Vila Elza ob Kandijski cesti je doživela že marsikaj. Obzidali so jo s tovar-

niškimi halami, uničili vrt okoli nje, jo izpraznili, no, zdaj pa so okoli nje nametali še vrsto avtomobilov. Le kaj bo, ko bo treba še več prostora za avte? Jo bodo kar podrli?

Zob za zob, klop za klop

Spomnim se, da je v kandijskem križišču pod Ljubljansko banko nekoč stal rdeč kiosk s časopisi in podobnimi drobnarijami. Posel očitno ni več cvetel, zato so kiosk izpraznili. Prazen je stal tam še nekaj let. Potem pa je nekega dne na njegovo mesto prišla simpatična klopica. Na njej so sedeli

mnogi. Samotarji, pari, družbe, se pogovarjali, opazovali promet, čakali. No, sedi se tam lahko še danes, le da je od tedaj, ko so poleg tega prostora izvajali neka gradbena dela, namesto prejšnje simpatične klopice zdaj tu neka razklumpana dila.

Smetnjak na ogled

Pred leti smo v Novem mestu dobili javni potniški promet. Še danes se čudimo, kako veliko denarja to požre za tako zelo malo učinka. Z javnim prometom so se po mestu razpršila tudi avtobusna postajališča z nadstrešnicami. Vsaka nadstrešnica ima tudi tablico z voznim redom, klopico ter bolj ali

manj čudovit smetnjak. Nasproti davčnega urada na Kandijski cesti so smetnjak postavili celo za stekleno steno nadstrešnice. Uporabno ni, lahko si ga pa vsak po mili volji ogleduje, ne da bi mu smrdelo v nos.

Nejc Gazvoda

Damir Skenderović, foto Boštjan Pucelj

Na platnicah njegove zadnje knjige *Fasunga*, zbirke kratke proze, ki je pred kratkim izšla pri Založbi Goga, piše, da se je rodil leta 1985 v Novem mestu. Svojo prvo zbirko kratkih zgodb *Vevericam nič ne uide*, ki je bila nominirana za najboljši literarni prvenec leta 2004, je prav tako izdal pri Založbi Goga. Leta 2005 je zbirka dobila nagrado zlata ptica za literaturo, leta 2006 pa so "Veverice" pobrle nagrado fabula za najboljšo zbirko kratke proze. Istega leta je izšel njegov prvi roman *Camera Obscura* (Založba Goga) in bil nominiran za nagrado kresnik. V letu 2007 je izdal roman *Sanjajo tisti, ki preveč spijo* (Študentska založba). Skratka, Nejc Gazvoda je pri svojih 23-ih veteran slovenske pisateljske scene tako po izdajah svojih del kot po nominacijah in prejetih nagradah. Ta nedvomni slovenski pisateljski talent končuje študij režije na AGRFT. Tako knjige kot filmi mu pomenijo medij, skozi katerega se lahko izraža in ohranja svojo umetniško integriteto. Čeprav zna biti v Parkovih kolumnah zelo oster in neposreden opazovalec svojega okolja, pa gre za izredno prijaznega človeka ...

Kdaj si se zavedel, da bi bil rad pisatelj?

Ni čudežnega trenutka, ni orkestra in slow motiona. Veliko sem bral, nato sem napisal neko humorno poezijo o kozah in polenti, ko sem bil na začetku osnovne šole. Nadaljeval sem s skoraj dobesednim prepisom Tolkienovega *Hobbita*, kar na pisalni stroj. Ko mi je postalo jasno, da je poletje bolje porabiti za kaj drugega, sem nehal. Nato pa sem v osmem razredu na veliko objavljaval v šolskem glasilu *Najča*, v gimnaziji pa sem že pisal kratke zgodbe, ki so izšle

odkrivanja. Ogromen vpliv name je imel Stephen King s svojim briljantnim storytellingom. Vedno sem oboževal domača branja. Edino, kar sem zasovražil, sta bili knjigi Pastirci in Pestrna. Cankar mi je bil huda faca že v osnovni in še zdaj ga neizmerno spoštujem. Navdušili so me tudi Vonnegut, Eston Ellis, Rushdie, Murakami, DeLillo, pesniki Elytis, Lorca, Bukowski (bolj pesmi kot proza), od Slovencev Vitomil Zupan, Jančar, Kovačič in seveda Barica Smole, Matjaž Brulc in Stanka Hrastelj od

„Najlepše je takrat, ko se okoli luči na starem mostu naberejo žuželke, megla ležerno prekrije Krko. Ko sonce zahaja, ti pa sediš na terasi LokalPatriota in se žarki odbijajo od stare občine.

v zbirki *Vevericam nič ne uide*. Nisem imel želje po »biti pisatelj«, samo želel sem si pisati – kar velja še danes. Ne zanimajo me titule in bonitete, če nekaj si. Edina, ki mi je bila res kul kot pisateljica, je bila Desa Muck, s katero sem delal intervju v sedmem razredu. Kadila je in pila cviček, mešan z vodo. Očaran sem bil.

»dolenjske ekipe«. Ogromno sem jih izpustil, cel dan bi potreboval, da bi izbrskal vse, ki so mi vsaj malo ljubi.

Si kdaj prebiral stripe?

V mladosti klasiko Musterja, rad imam Franka Millerja (*Sin City*, *Batman*), prebiram aktualno produkcijo Stripburgerja, bral sem *Odeje* (roman v stripu ...), *American Splendor*, *Preacher* ... Sem daleč od poznavalca, a včasih si rad kaj privoščim, ker je strip

Kateri so tvoji najljubši pisatelji, knjige?

Težko rečem, ker sem še vedno v fazi

soroden tako filmu kot literaturi, hkrati pa zelo samosvoj.

Na AGRFT študiraš režijo. Kaj te bolj privlači, film ali pisanje? Kateri filmi in režiserji so ti všeč?

Ne dajem prednosti ne enemu ne drugemu, čeprav sem trenutno bolj v filmu. Oboje je medij, skozi katerega se da izražati, samo na svoj način. Od režiserjev mi je Kubrick tisti, ki me vedno znova popolnoma očara, drugače pa je to podobno, kot pri knjigah – rad imam Bergmana, Wellesa, Fellinija, potem Mike Liegha, Kieslowskega, Roya Anderssona, novi Hollywood sedemdesetih, pa Hanekeja, Fielda, brata Coen, nazadnje me je navdušil film *Assassination of Jesse James ...* Tudi tukaj velja, da sem jih izpustil mnogo. Od Slovencev uživam v Lapajnetu, Cvitkoviču, Burgerju ... Mi je pa tudi Spielberg všeč, recimo. Rad gledam kvalitetne spektakle (*Star Wars*, *Lord of the Rings ...*), nimam pa več živcev za vso aktualno hollywoodsko produkcijo, ki sem jo spremljal v srednji šoli. Vem pa, da si po ogledu *Transformersov* ne želim videti niti enega Michaela Baya več.

Zakaj si se odločil za bloganje in zakaj ne objavljaš več na svojem blogu Zidanica?

Za bloganje sem se odločil zaradi povabila Marka Crnkoviča, ki ga spoštujem kot ustvarjalca, pa zaradi raziskovanja medija pa nekaj menda tudi plačajo, čeprav sem prehitro odnehal, da bi to ugotovil. Preprosto sem prišel do sklepa, da ne obvladam bloganja. Pisal sem bolj kolumnistične prispevke, blogerji pa so se spravljali name osebno, češ da preklinjam, pametujem in da naj še zrastem, da bom imel pravico do govora. Potem si človek reče, da je lepše početi kaj drugega kot to, da dnevno brskaš po blogu in se trudiš umiriti logorejo, s ka-

tero te zasipavajo na vsakem koraku. Je pa bila definitivno zanimiva izkušnja in odkril sem nekaj ljudi, ki zanimivo razmišljajo. Ne vem pa, če bom kdaj s tem nadaljeval, vsaj v tej obliki ne.

Kot pravi Barica Smole v spremni besedi zadnje zbirke kratke proze Fasunga, ki je pred kratkim izšla pri Založbi Goga, so sanje zate pomembna metafora. Imaš jih celo v naslovu romana *Sanjajo tisti*, ki preveč spijo. Kaj torej, sanje ali realnost?

Sanje kot neko romantično zatočišče pred grdo realnostjo me ne zanimajo. Bolj me zanimajo kot alternativna vizija resničnosti. Moje sanje so vedno zelo zgodbovne, zato me najbrž tudi tako obsedajo. Nasploh se jih včasih bojim, saj odsevajo vse, kar se mi dogaja. Imam ponavljajoče nočne more o tem, da se mi drobi čeljust (kar je odsev tega, da mi nagajajo modrostni zobje in mi spreminjajo ugriz), pa o tem, da živim v svetu, ki je nasproten moji realnosti – moji bližnji, ki so mrtvi, so živi in obratno. Sanjam letenje, akcijske prizore, neskončne monologe, sebe v vlogi slabih junakov slabih filmov ... Karakter Warrickove iz *Sanjajo tisti*, ki preveč spiyo je domena mojih sanj, vključno z imenom, ki je kdo ve, zakaj, »tuj«. Ampak če gledamo na sanje kot tisto, kar obravnavam, pa jih rad izkoriščam na dva načina: prvi je ta, kar sanje so – drug pogled na realnost, odsev fantazij in strahu, a hkrati bolj resnične od resničnosti – take, kot so v romanu *Sanjajo tisti ...* Drugo pa so sanje v Fasungi, kjer se pojavljajo v povezavi s prihodnostjo, kjer so modificirane za različne namene – od nadzora (skoraj *Big brother*), do sprostitev od vsakdana ... In res se zadnje čase v medijih pojavlja, da so znanstveniki odkrili, da bodo lahko kmalu »videli«, kaj človek sanja. In če je vse,

kar se nam dogaja, procesirano skozi možgane – zakaj so potem sanje kakor koli drugačne od tega, kar je »res«? In seveda internet, ki je postal okolje bliskovite komunikacije, ki dosega hitrost misli – web 2.0 je sanjski prostor, po katerem se giblješ brez omejitev prostora in časa, v neskončni družbi bolj ali manj anonimnežev. Samo v sanjah redko določiš, kdo si. Internet ti to omogoča. Vprašanje »tekme« med sanjami in realnostjo pa sploh ni vprašljivo – realnost je ta, ki vedno zmaga, vsaj pri meni. Sanjarije so sproščujoče, a tudi nevarne. Je pa fino prestopati mejo med svetovi, kot sem že večkrat omenil.

V intervjuju v Bukli si dejal, da te internet ne zanima v tehnološkem smislu, ampak kot svet, kjer raste neka čisto svoja generacija. Tudi določene zgodbe v Fasungi so nastale zaradi vprašanja, kako bo, ko bosta svetova interneta in resničnosti postala enakovredna. Si že kaj bližje odgovorom, kaj bo v tem svetu s čustvi, z ljubeznijo, s smrtjo?

„Preprosto sem prišel do sklepa, da ne obvladam bloganja. Pisal sem bolj kolumnistične prispevke, blogerji pa so se spravljali name osebno, češ da preklinjam, pametujem in da naj še zrastem, da bom imel pravico do govora. Potem si človek reče, da je lepše početi kaj drugega kot to, da dnevno brskaš po blogu in se trudiš umiriti logorejo.

V romanu Houellebecq (ki sem ga seveda pozabil omeniti kot enega najljubših pisateljev) *Možnost otoka* se v prihodnosti komunikacija med redkimi ljudmi (oziroma

kloni) dogaja prek interneta – vsak je zaprt v svojem malem kompleksu, da je zavarovan pred divjaki, z drugimi kloni komunicira v neki čudni »postfilozofski« govoricu, kjer so čustva samo simulaker tega, kar naj bi čustva bila. Z novinarjem Juretom Aleksičem sva si prišla do nasprotovanja v intervjuju za *Mladino*, saj sem trdil, da je konec Možnosti otoka srečen, on pa, da je opran vsakršnega upanja in zato nesrečen. Hecno je, da ima Jure popolnoma prav – na koncu klon namreč »pobegne« iz kompleksa in po potovanju pride do brezupnega zaključka. Jaz pa sem mnenja, da je to vseeno bolje kot to, kar je imel prej. Mislim, da je internet čudovita zadeva za novo generacijo, saj podira ogromno meja. Hkrati pa ustvarja generacijo, ki lažje komunicira v svetu, kjer vedno obstaja gumb za izklop. Tako kot se zbuješ iz sanj, se izklopiš iz medmrežja, selekcioniraš podatke, ustvarjaš alter ege, prehajaš iz skrajnosti v skrajnost ... Posledic je manj (čeprav so vse večje, ampak vseeno), zavedanja odgovornosti je manj in seveda odsotnost

bi bila komunikacija). Ljudje si ustanovijo svoj svet, nad katerim imajo navidezen nadzor, nato pa ne najdejo gumba za izklop – in delajo samomore, ker jim je umrl virtualni karakter, razdirajo resnične zveze, ker so se zaljubili v Second Lifeu, gradijo reputacijo v svetu, kjer ostane le malokaj na površju, ampak se prelije z novimi in novimi forami v tej hecni tekmi za nekaj bitov slave. Vsak eskapizem je lahko dober, če ga znaš pravilno dozirati. Če pobegneš predaleč, pa ne prideš več nazaj.

Kako se počuti pisatelj, ki je bil tako mlad že tolikokrat nagrajevan? Si kdaj začutil pritisk slave?

Ne. Kdaj pa kdaj me kdo prepozna na kakem žuru, to je vse. S tem se sploh ne ukvarjam, ker mi že tako ali tako požre preveč energije – strah me je podelitev in zakusk, to ni zame. Kot sem že prej rekel – nisem notri zaradi slave in denarja, če ohlapno prevedem ameriški rek. Če bi me to zanimalo, bi najbrž delal kaj drugega. Nagrade so kul, če so posledica pisanja, ne pa vzrok za pisanje.

Kakšne imaš načrte v prihodnje, pripravljáš kakšno novo knjigo, se misliš bolj posvetiti filmu?

Pripravljám roman, ki je obstal na šestinpetdeseti strani. Poleti bom nadaljeval z njim, ker je še zelo nevzgojen in moram paziti, da bo zrasel v pravega dedca. Trenutno delam kot koscenarist na celovečernem scenariju Janeza Lapajneteta Osebna prtljaga, ki mi je v užitek tako zaradi dela kot Janeza, od katerega se napajam s filmskim znanjem. Najbolj pa me obseda diplomski film Skrbnik, ki ga bom snemal na Gačah. Poskusil bom nadaljevati tako pisanje kot s filmom.

Si rojen Novomeščan. Kako gledáš na Novo mesto?

Novo mesto obožujem kot kraj, kjer se počutim doma. Nikoli nisem bil pripadnik nacionalnih idej, ampak če ti je nekje všeč,

Ragovem logu, pa ne gre, ker je vse tako majhno. Želim si živeti tu.

Eden boljših delov, ki sem jih kdaj bral, je tisti del, ko v svoji zadnji kolumni Vseeno v Parku pišeš o Znalcih, ki so bili donedavnega le Brezvezniki. Med drugim praviš takole: "Na ulici jih vidim, Znalce. Vsak dan. Za njimi se drobijo koščki zapravljenega življenja, fekalije povprečnosti, tisto nujno zlo, ki naseljuje svet, sredina Gaussove krivulje, ko še Dolgčasu postane dolgčas." In še: "Kajti Brezvezniki so vedno imeli svoje mnenje. Povprečno mnenje, najbolj škodljivo mnenje od vseh." Na neki nači zaključíš, da nočeš tudi sam postati del tega. Je težko?

Hvala. Ta kolumna je nastala kot bespravladujočemu mnenju, ob katerem človek začuti željo, da je ponižen. To je hudo narobe. Jaz sem ponižen, ko gledam ljubzensko sceno v Barryju Lyndonu. Ponižen sem, ko se sprehajam skozi svet umetnosti, ki je poln navdiha. Nisem pa ponižen, ko mi ljudje, ki pojma nimajo o filmu, začno pridigati, da moram snemati gledljive filme. In ko slišim pogovore o umetnosti na ravni lumpenproletariata, ko ljudje svetovne ideje banalizirajo na raven svoje ozkoglednosti, ko se počutiš ogroženega, ko se moraš umakniti v kot in prikimati vsemu, kar ti mečejo v obraz. Znalci so tisti, ki vedo vse, a ne vedno ničesar. Ampak ker so številčno močni, se jih bojijo. Diktatura večine nad manjšino. In potem se začneš bati, da ker delaš po svoje, si čuden. To je grd občutek. Najhuje je, da moraš vpeljati določeno mero arogance in jebivetnosti, da ljudem sploh dopoveš, da ne nameravaš plesati tako, kot oni žvižgajo. Za zdaj še gre, čeprav se mi zdi, da se kritična masa razmišljujočih ljudi vsak dan manjša. Ampak če se bom s tem preveč ukvarjal, bom kmalu postal zombi. Samo če bom gonil svoje, bom preživel v smislu umetniške integritete. In to tudi nameravam.

”Ljudje si ustanovijo svoj svet, nad katerim imajo navidezen nadzor, nato pa ne najdejo gumba za izklop – in delajo samomore, ker jim je umrl virtualni karakter, razdirajo resnične zveze, ker so se zaljubili v Second Lifeu, gradijo reputacijo v svetu, kjer ostane le malokaj na površju, ampak se prelije z novimi in novimi forami v tej hecni tekmi za nekaj bitov slave.

ti pač je – in meni je v Novem mestu super. Mi je pa grozno, da sem zadnja leta dejansko bolj Ljubljčan, ker sem med tednom stalno »gor« in tako ne spremljam, kaj se dogaja v rodnem kraju. Novo mesto pa je kraj mojih prvih prijateljstev, ljubezni, družine. Tega nič ne izbriše in včasih si ga kar lastim. Najlepše je takrat, ko se okoli luči na starem mostu naberejo žuželke, meglá ležerno prekrije Krko. Ko sonce zahaja, ti pa sediš na terasi LokalPatriota in se žarki odbijajo od stare občine. Pa nemirni petki, živahne sobote in tihe nedelje, ko greš na sprehod okoli mesta in se trudiš izgubiti v

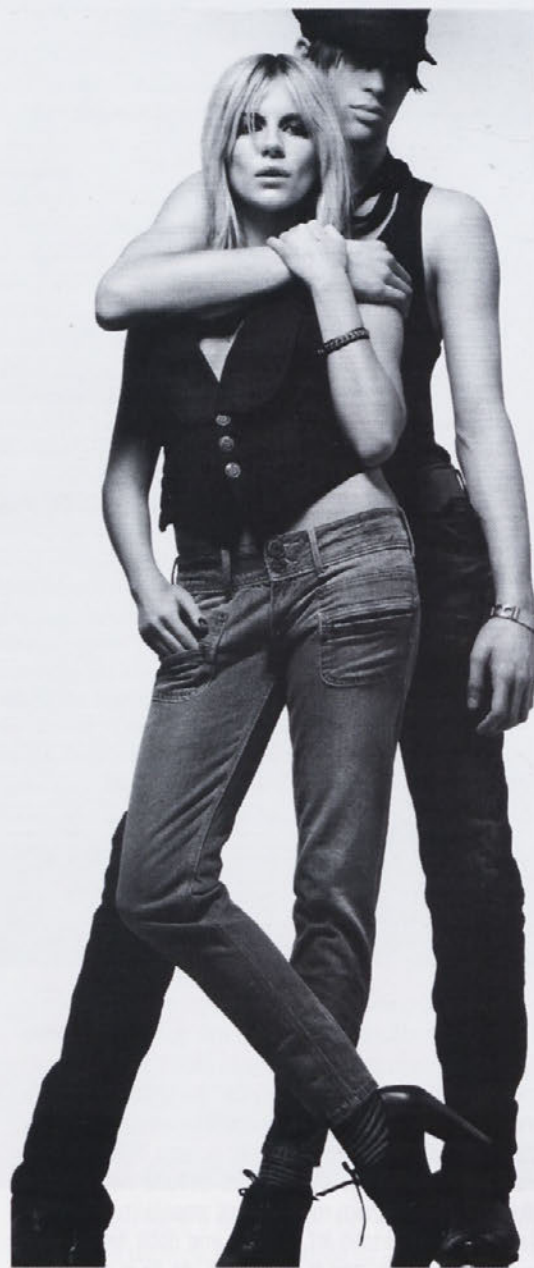
Katero vprašanje je tisto, ki te ga ni vprašal še nihče, a bi rad odgovoril nanj? Skratka, vprašaj se sam.

V bistvu bi rad povedal tisto, kar nočem, da me sprašujejo – in to je o splošnem stanju slovenske kulture, še posebej filma. Treba se je pogovarjati o zgodbah, čustvih, vizijah, umetnosti na splošno in o tem, kakšne ženske so ti všeč in katero vino je dobro. Če bomo o tem razpravljali, bo tudi splošen nivo dosti višji. Pa čeprav je splošnost največja sovražnica individualnih kvalitét.

SILVER

Novi trg 1

8000 Novo mesto

s.Oliver®

Pepe Jeans.
LONDON

K
KORALLINE

Deigual. BLUE JEANS GAS

O garažništvu

Marijan Dovič, foto Boštjan Pucelj

V medijski govorici, povezani s popularno glasbo, se je vrsto let na veliko uporabljal pridevnik *garažni*. Imeli smo garažne bende in garažni rock – in to je po navadi pomenilo nekaj takega, kot če bi rekli *alter* ali *underground*. Ni mogoče spregledati, da to poimenovanje vsebuje trenutek neke določene kulturne strategije, nekega boja in upora. Takšno razumevanje garažništva seveda nima veliko skupnega z »garažnim rockom« kot ameriškim glasbenim žanrom iz šestdesetih let, ki je to ime dobil šele v času punkovskega vala; prej bi lahko rekli, da se je prijelo kot nekakšna splošna etiketa, s katero se je znotraj tako imenovane popularne kulture uveljavila nova delitev. Tako smo poleg tradicionalnega sociološkega ločevanja med *elitno* glasbeno kulturo – poosebljata jo simfonični orkester in opera s trdnim kanonom umetnin – in *množično* (pop) kulturo dobili še notranjo delitev popularne scene, ki se je razcepila na garažno in negaražno.

Negaražna glasbena kultura v tej optiki seveda nastopa kot *kommercialna* kultura, to je tista, pri kateri imajo glavo besedo velike založbe in distribucijske hiše, ki jo poganja in hrani medijski aparat, v kateri so v igri milijonski tantiemi in svetovne koncertne turneje. Ta je seveda vredna vsakršnega kritiziranja, zgražanja in pljuvanja. Na nasprotni breg so v tej perspektivi postavljeni garažniki kot ljudje z idejami, polni inovacij, nosilci svežega in prevratnega zvoka; nosilci surove, neobdelane, a pristne energije in kar je še podobnih floskul, ki jih v svoji temeljni nemoči – kako je sploh mogoče enakovredno preliti v besede neulovljivi zvočni svet? – izumlja nebogljivi diskurz o glasbi. Garažniki kot podzemniki ali alternativci naj bi bili prezrti od medijskih kanalov, izločeni iz glasbenega življenja in na ta ali oni način zapo-

stavljeni. Kot taki pa so seveda hitro pridobili zagovornike ali celo vnete glasnike.

Kako je ta delitev vse do danes vplivala na kritike, recenzente in uvodničarje, skratka na celoten (medijski) diskurz o glasbi, je mogoče hitro ugotoviti, če odprete strani s pop kulturnimi komentarji. A če jo podvržemo temeljitejšemu premisleku, se hitro pokažejo njena notranja protislovja. Prvo zadeva problem imenovanja. Raba izraza sugerira prelom z uveljavljenimi modeli obstoja in reproduciranja popularne kulture. Dejansko je pravi garažni bend le tisti,

” Vsakršen uspeh je vezan na medije, distribucijo, založbe in v trenutku preboja se črta med garažnim in negaražnim nepovrnjivo zabriše; tudi če bend še naprej promovira svojo alter zgodbo, to počne v nekem okolju, ki to šele omogoča.

ki zares ostane v svoji garaži. Bend, ki – pa četudi kot najbolj zanikrn garažnik – obrede svet pod promocijsko nalepko »garažni«, se v resnici vrača na svetovno sceno, morda v malem formatu, a vendarle. Tudi garažni bend zahteva honorar, in če mu plačaš več, ne bo odklonil. Če hoče, da se na koncertu ne prikažejo le frendi in babice, se mora vključiti v medijsko komunikacijo. Za tiskanje plošče tako Madonna kot undergroundovec potrebujeta (isti) denar, ki ga je treba nekje zaslužiti. Tudi alternativec daje intervjuje, pa četudi promovira zelo specifična stališča. Bend kot nekaj, kar presega mejo lastne garaže ali sobe, je pač entiteta, ki je neločljivo povezana s sodobnim medijskim in komunikacijskim sistemom, tako rekoč raste

iz njega, zato je razumevanje garažnosti kot opozicije mainstreamu zgolj *kritiška iluzija*. Vsakršen uspeh je vezan na medije, distribucijo, založbe in v trenutku preboja se črta med garažnim in negaražnim nepovrnjivo zabriše; tudi če bend še naprej promovira svojo alter zgodbo, to počne v nekem okolju, ki to šele omogoča.

Tako je vsaj veljalo do internetne revolucije. Ta je obilici drugega prinesla možnost, da se taki in drugačni garažniki nenadoma prikažejo na prizorišču s spletnimi stranmi in z drugimi aplikacijami. Z relativno nizkimi vložki denarja – a temu primerno več časa – lahko vsakdo polni splet, izvaja različne promocijske trike in strategije. Tako ne čudi, da so splet preplavili taki in drugačni garažniki. Ti nimajo več zveze s tisto rabo pridevnika, ki je navdihovala alternativne prelivavce glasbenega črnila. Amaterji se napihujejo do onemoglosti, začetniki se predstavljajo kot virtuoz; dolgočasneži pojejo hvalospeve lastnemu navdihu. Tako kot se je glasba, precejena skozi filter množičnih medijev, kazala popačena glasnikom alter podzemništva, se kaže podoba na spletu, kolikor je to podoba sploh še mogoče razumeti kot nekaj enovitega in pregledljivega, kot kaotična in *nesmiselna*. (Seveda je to bolj kot ugotovitev neka individualna percepcija, neko mnenje, ki lahko konkurira drugim – za razliko od anonimnega besedičenja na kakšnem spletnem forumu ga tu pač podpira avtoriteta tiskanega časopisa, ki ga držite v rokah).

Kljub videzu totalne revolucije splet ni spremenil osnovnega vprašanja o garažništvu. Podrla se je kvečjemu iluzija o nekem prezrtim, radikalno drugačnem garažnem segmentu oziroma se je zamajala: kajti videti je mogoče, da je garaž nepopisno mnogo, toda njihova vsebina ni kaj prida. Odločilno vprašanje za garažnike torej ostaja: kdo bo prišel ven? Tudi virtualno prisotni garažnik namreč v nekem smislu ostaja garažnik, vsaj dotlej, dokler mu njegova dejavnost ne prinaša realnega zaslužka in slave. To, da je (lahko) viden, mu še ne pomaga veliko. Skoraj vsak – vsaj metaforično – začena garažno, tudi novomeški pop bendi so štartali iz anonimnosti »garaže« (veterani DMP ali njihovi

uspešnejši kolegi Dan D), a le redkim preboj uspe. Pač pa je danes bolj kot kdaj koli prej vidna armada garažnikov, ki so v garaži začeli in tam tudi ostali.

Seveda je tudi edino prav, da večina garažnikov ostane tam, kjer jim je mesto. A spet. Ker ne zaupamo ne medijem ne trgu ne internetu in ne glasnikom alternative, nas upravičeno bega tole vprašanje: kako spraviti ven iz garaže (samo) tiste, ki so tega vredni? Pustimo ob strani nadležen in nerešljiv problem, kdo je pravi merilec vrednosti, in zaključimo s paradoksom: očitno je treba izumiti nov koncept, ki bo tiste *vredne* ustrezno opisal. Toda ali ni to ravno tisto, kar so skušali kritiki povedati z garažnostjo? Lahko bi rekli, da je krog sklenjen.

Sožitje ali boj generacij

Gregor Macedoni, foto Jaka Šuln

Trditev, da mladi volijo stranko mladih ter da upokojenci volijo upokojensko stranko, je tako približna kot trditev, da vprašanje mladinskih projektov, vrtcev in štipendij zanima zgolj mlade, dileme okoli pokojnin pa samo upokojence. Nekaj resnice je prav gotovo tudi v interesnem političnem združevanju, vendar so interesna družbena področja preveč prepletena, da bi se jih dalo poenostaviti.

Današnje hitro življenje si težko predstavljamo brez tesne povezanosti in medsebojne pomoči več generacij. Toda to pravilo velja v družinah, v katerih si danes mladi starši ne znajo predstavljati vzgoje otrok brez vpetosti starih staršev. Tudi finančno mladi pogosto ne bi zmoogli brez pomoči staršev in včasih celo starih staršev. Nekoliko drugačna pa je slika na področju generacijskega boja v družbi. Poznamo sicer znana gesla o medsebojni solidarnosti pa o tem, da so mladi največje bogastvo ter da na mladih svet stoji itd. Kakšno pa je sodelovanje generacij v resnici?

Na političnem področju so se štiri mandate nazaj začele pojavljati stanovske oz. generacijske politične stranke. Te stranke ne skrivajo, da nimajo jasnega in opredeljenega političnega programa, ki bi ga lahko uvrstili v klasični levo – desni ali vsaj konzervativno-liberalni-socialistični politični spekter, temveč imajo običajno na prvem mestu boj za generacijske pravice, pri vseh ostalih vprašanjih pa se prilagajajo volji članstva in najverjetneje tudi pogosto volji večinskega dela volilnega telesa. Tako smo najprej dobili parlamentarno stranko upokojencev, nato se je v parlament prebila stranka mladih, ki pa je parlament od znotraj gledala zgolj en mandat. Tako še naprej ostajajo najbolj organizirana in zastopana lobistična skupina prav upokojenci. Ti se tudi številčno in ne samo v smislu družbenega vpliva vse bolj krepijo. Zanimivo je, da je glavnina finančnega bremena v pri nas še uveljavljenem sistemu medgeneracijske solidarnosti predvsem na ramah srednje oz. aktivne generacije, ki je v smislu uveljavljanja družbene moči najbolj pasivna. Posledično se nikoli ne vprašamo, kakšen najmanjši decimalni odstotni delež bi v sistemu zdravstvene ali pokojninske blagajne predstavljal npr. znesek uvedbe brezplačnih vrtcev ali podvojitve podeljenih državnih štipendij itd. Teh obveznosti javnih financ nihče ne primerja, ob vprašanju popolnega financiranja vrtcev pa se je zelo veliko govorilo o prevzemanju novih obveznosti.

Vprašanje prednostnih nalog se v zadnjem času velikokrat omenja tudi na novomeški lokalni sceni. In če pogledam te aktualne dileme, bi jih lahko projicirali ne samo v bitki med agrarnim in urbanim, temveč tudi v smislu prioritete generacij. Če pogledamo nekaj področij, kot so vrtci, mladinski programi, štipendiranje, ki po svojem statusu v občinskem proračunu ne sodijo med prednostne naloge, ter dodamo še težave na področju kulture, potem lahko

„ Če pogledamo nekaj področij, kot so vrtci, mladinski programi, štipendiranje, ki po svojem statusu v občinskem proračunu ne sodijo med prednostne naloge, ter dodamo še težave na področju kulture, potem lahko zaključimo, da mlada in aktivna generacija ne prideta do besede tudi v novomeškem družbenem prostoru.

zaključimo, da mlada in aktivna generacija ne prideta do besede tudi v novomeškem družbenem prostoru. Vsa našeta področja imajo namreč skupni imenovalec, da zanimajo zgolj omejen krog uporabnikov, širšo družbo pa zgolj toliko, kolikor so splošna vrednota in prioriteta.

Navedel bom zgolj dva primera. Vrtec Ostržek, v katerem so se starši lani aktivno organizirali in povedali, da jim je dosti obljub in da hočejo samo tisto, kar je minimum standardov, ter da se denar iz prodaje ene podenote vrtca

namenjeni za gradnjo prizidka k drugemu objektu v sklopu istega vrtca. Kljub lastnoročnemu podpisu župana pod izjavo, da bo z začetkom septembra izgradnja prizidka dokončana, se gradnja ni niti začela. Podobno stanje je tudi na področju občinskega štipendiranja. Štipendiranje lahko opredelimo zgolj kot tekoči strošek, lahko pa je to aktivna politika zagotavljanja ključnih manjkajočih kadrov

v prihodnosti. Torej ne gre za tematiko, vezano zgolj na mlade. Vprašanje pomanjkanja zdravnikov nas zadeva vse in zamuda v aktivnem zagotavljanju mladih zdravnikov v naših javnih zdravstvenih ustanovah bo lahko resna zgodba prihodnosti. To seveda ni zgodba za en mandat in morebiti je večletno neuspešno opozarjanje kolega V. M. na opisani problem kadrov v zdravstvu na raznih svetih in odborih mestne občine prav iz tega vzroka neuspešno.

Ko smo se v naši družini pred dvema letoma odločili, da

se preselimo nazaj v Novo mesto, kjer sva oba z ženo rojena in sva preživela čas do odhoda na študij, je bil vzrok zelo enostaven: ob pričakovanem rojstvu drugega otroka sva potrebovala bolj obsežno pomoč starih staršev. Za selitev smo se odločili kljub dejstvu, da smo imeli lastno stanovanje v Ljubljani, da sva bila oba zaposlena v za ljubljanske razmere bližnjih službah ter da sva vedela, da se bo eden od naju najverjetneje nekaj časa vozil v Ljubljano v službo. Prav gotovo se nisva odločila (in to danes po konkretnih izkušnjah lahko povem še toliko bolj gotovo) zaradi boljšega vrtca ali boljše kulturne ponudbe ali bolj odprte politike zaposlovanja. Trdno pa verjamem, da je lokalno proti centru skoraj v vsem v prednost, če to hočejo tisti, ki gradijo lokalno zgodbo. In mladim ter aktivni generaciji prijazne lokalne zgodbe ne bo brez generacijskega sodelovanja. Dokler bodo mladi lahko uresničevali zgolj vlogo pridnosti, se učili ter počakali na svojo priložnost ob svojem času (malo so lahko glasni, vendar ne preveč, ker se to ne spodobi), bo Novo mesto (ali Slovenija) izgubljajo priložnosti, ki bi jih tako sodelovanje rodilo. Medgeneracijskega družbenega sodelovanja se lahko naučimo iz družinskih zgledov. Gre za težak dialog, vendar tam, kjer je vzpostavljen, je vsem laže.

Urban Golob
Čadrg

Vsako leto konec avgusta priredijo v Čadrgu, v majhni vasi nad Tolminom, mladinsko kulturno prireditev »Tabor narave in glasbe«, ki bo letos že osma po vrsti. V vasi, ki šteje le 35 prebivalcev, organizirajo likovne, lesarsko kiparske, reciklažne, glasbene delavnice in delavnice poznavanja užitnih divjih rastlin so se razvile iz ideje čadrške mladine, ki hoče ekološko ozavestiti čimveč mladih. Vse skupaj se je začelo z ustanovitvijo virtualne glasbene založbe Čadrg Records, ki "izdaja" posnetke okoliških glasbenih skupin in tudi ansamblov iz Čadrga kot so The Štrudls, Migowc, Salamandra Salamandra in Čarangi, za katerimi v glavnem stojita čadrška dvojčka Samo in Jani Kutin.

Portret: Luka Polegek

Rasto Božič, foto Boštjan Pucelj

Luka Polegek se je pred petdesetimi leti rodil v Mariboru, leta 1989 ga je v Novo mesto prignala ljubezen, dve leti kasneje se je tukaj stalno naselil.

Povedal je, da v šoli ni bil ravno priden, podobno je nadaljeval na srednji šoli, kjer si je vzel toliko prostega časa, da so ga celo vrgli iz šole. Grehe je kasneje popravil ob delu in v Novem mestu opravil ekonomsko šolo, danes pa je kot knjižničar zaposlen v novomeški Knjižnici Mirana Jarca.

V Novem mestu se ni kanil stalno naseliti, ker se je obrnilo drugače, kot je načrtoval, pa si je moral poiskati delo. Ker je izvrsten plezalec in vaje višine, je sprva opravljal višinska dela. Delal je na dimnikih, barval mostove in silose, kot pajek je visel po stropom Revozovih hal in podobno. »Danes mi je žal, da tega dela nisem nadaljeval samostojno, ker takrat je bilo odprtih veliko možnosti in ni bilo konkurence. Potem sem bil enkrat na zavodu za zaposlovanje in opazil razpis za knjižničarja, pogoj pa je bil, da si ljubitelj knjig. To se mi je zdelo tako smešno, da sem se prijavil in dobil službo, v bistvu pa so bolj kot ljubitelja knjig potrebovali moškega, saj takrat knjižnica še ni bila preurejena in smo ves čas gor in dol prenašali cele svežnje knjig. Poleg tega smo knjižničarji še kurili v pečeh in prenašali kurivo. V bistvu mi je bilo delo v stari knjižnici všeč in ga v današnjih razmerah, ko sem zaprt v betonski stavbi, pogrešam.«

Vendar Luka ni le knjižničar, v knjižnici je sicer zaposlen, njegove misli pa so rade drugje. Malokateri Novomeščan

tudi ve, da je vrhunski plezalec, ki je kot eden izmed peščice Slovencev uspel preplezati najbolj tvegane izzive gorskih sten. Navadni ljudje višine nismo vajeni in se držimo varno pri tleh, Luko pa so v višino zvlekli knjige o gorah, gorništvu in alpinizmu. Mama je pogosto hodila v hribe, družila se je z alpinisti, doma pa so imeli veliko s to temo povezanih knjig. »Nisem bral Karla Maya, ker mi je deloval izmišljeno, knjige o alpinizmu in plezanju po stenah pa so se mi zdele tako resnične. Vedel sem, da je to res, da se dogaja. Plezanje je čista realnost, boj za preživetje. Mogoče mi je to ostalo kot nagon, da sem v steni ves čas na preži, čistih misli, pripravljen na vse in prepuščen zgolj plezanju,« je dejal.

Plezati je začel v Mariboru, s prijatelji iz soseseke je rad hodil v hribe, šli so tudi kam dlje in na Mont Blanc. Po vojski, ki jo je odslužil v Srbiji, se je pred petindvajsetimi leti udeležil alpinistične šole, potem pa je ves čas napredoval. »Človek pač teži k popolnosti. Zame plezanje ni toliko avantura, prej se mi zdi način izražanja, bolj podobno ustvarjalnemu plesu. Ob mojih začetkih se je ravno začelo razvijati prosto plezanje, zato sem se usmeril v to športno zvrst.«

Luka pove, da je prosto plezanje zahtevna zadeva, ki zahteva psihično in fizično pripravljenost ter veliko vaje. »Ves čas moraš plezati, kar ti dviguje samozavest. Ves čas moraš biti v steni. Normalen odziv v steni je strah. V tistih trenutkih pozabiš na vse, skrbiš le, da ne padeš, vse skupaj pa je lahko zelo negotovo. Danes vsi govorijo o adrenalinskih športih, pa v primeru prostega plezanja sploh

»Plezanje je čista realnost, boj za preživetje. Mogoče mi je to ostalo kot nagon, da sem v steni ves čas na preži, čistih misli, pripravljen na vse in prepuščen zgolj plezanju.«

ne gre za to. V steni ni nobenega adrenalina, le čista prvinskost.«

Luka se je v Novem mestu spoznal z več plezalci, nekaj znancev je tudi navdušil za plezanje. Večkrat se odpravljajo na plezalne podvige, še največ v severno triglavsko steno, v Paklenico in ostala plezališča, pozimi hodi tudi na turno smuko. Plezal je že v Severni in Južni Ameriki. »Gre bolj za to, česar nisem preplezal. Nisem bil na osemtisočakah ali v Himalaji, kar sem si vedno želel, sem pa v tehničnem slogu preplezal kalifornijsko izredno težko steno El Capitano, ki je v času, ko sem plezal nanjo, tj. leta 1996, veljala za najtežjo na svetu. Z nje si lahko padel sto metrov globoko. Pri tej steni je šlo zgolj za to, ali preživiš ali ne. S stene nisem padel, sem pa bil v njej večkrat na meji. Ves čas sem pričakoval, da se mi bo kaj utrgalo. To je bilo resnično najtežje, kar sem preplezal, danes pa tehnična plezarija ni več v modi.«

Luka živi na novomeškem Bregu, kjer se po lastnih zagotovilih odlično počuti, kot otroka mesta pa ga pritegnejo kulturne prireditve, predvsem alternativne oblike kulture in koncerti. V mestu ga pogosto srečamo, postal je del novomeških obrazov. »Vedno sem živel v mestu in vesel sem, da se v Novem mestu za tako malo mesto veliko dogaja. Sicer mesto deluje nekako zaspano, pokrajina je tudi zasanjana, vse pa deluje zaprto med okoliške hribe, ki se zdijo, kot da jim manjka kakšna špica. Povsem drugače kot v Mariboru, kjer imaš na eni strani ravnino, na drugi pa Pohorje. Mogoče se to pozna tudi na ljudeh. Dolenjci se mi ne zdijo osebno zaprti, bolj se mi zdi, da se varno počutijo le v domačem krogu. Kot se je pokazalo že pri moji ljubezni, laže pride Mariborčan živeti v Novo mesto kot pa Dolenjec ali Dolenjka v Maribor,« sva zaključila.

Gogino poletje: nagradni razpis za srednješolsko kratko zgodbo

Založba GOGA in revija PARK razpisujeta natečaj za najboljšo kratko zgodbo za srednješolce. Sodelujejo lahko vsi srednješolci (s potrdilom o šolanju), ki bodo do 26. maja na elektronski naslov park@park-on.net poslali kratko zgodbo, ne daljšo od 10 000 znakov s presledki. Posamezni avtor lahko pošlje največ dve kratki zgodbi. Med prispelimi zgodbami bo strokovna komisija (Damijan Šinigoj, Tomaž Koncilijski, Uroš Lubej, Maja Regina in Rada Molek) izbrala tri, ki bodo še posebej nagrajene. Najboljša zgodba bo prejela 100 €, druga 70 €, tretja 40 €, naslednjih deset izbrancev strokovne komisije pa bo prejelo knjige, glasbene zgoščenke in majice založbe GOGA. Kratke zgodbe, ki bodo zadovoljevale kriteriju kakovosti, bodo objavljene v poletni prilogi revije Park, vsi avtorji objavljenih zgodb pa bodo prejeli celoletno naročnino na revijo Park.

NLB ŠTR, ponudba za študente in polnoletne dijake

VEM ZAKAJ.

Za vse študente in polnoletne dijake

NLB Študentski račun in plačilne kartice
NLB Klik in NLB Moba
Varčevanja po ugodnih obrestnih merah
Krediti po ugodnih obrestnih merah in
stroških
NLB Informativni center mladih in
presenečenja

Dodatne ugodnosti za študente tretjih in višjih letnikov

Višji limiti na osebнем računu
Višji limit na plačilni kartici
Višji znesek NLB Študentskega kredita
Po zaključku študija pa NLB Paket
diplomanta

NLB

www.nlb.si/studenti

svet na frekvenci Radia Krka

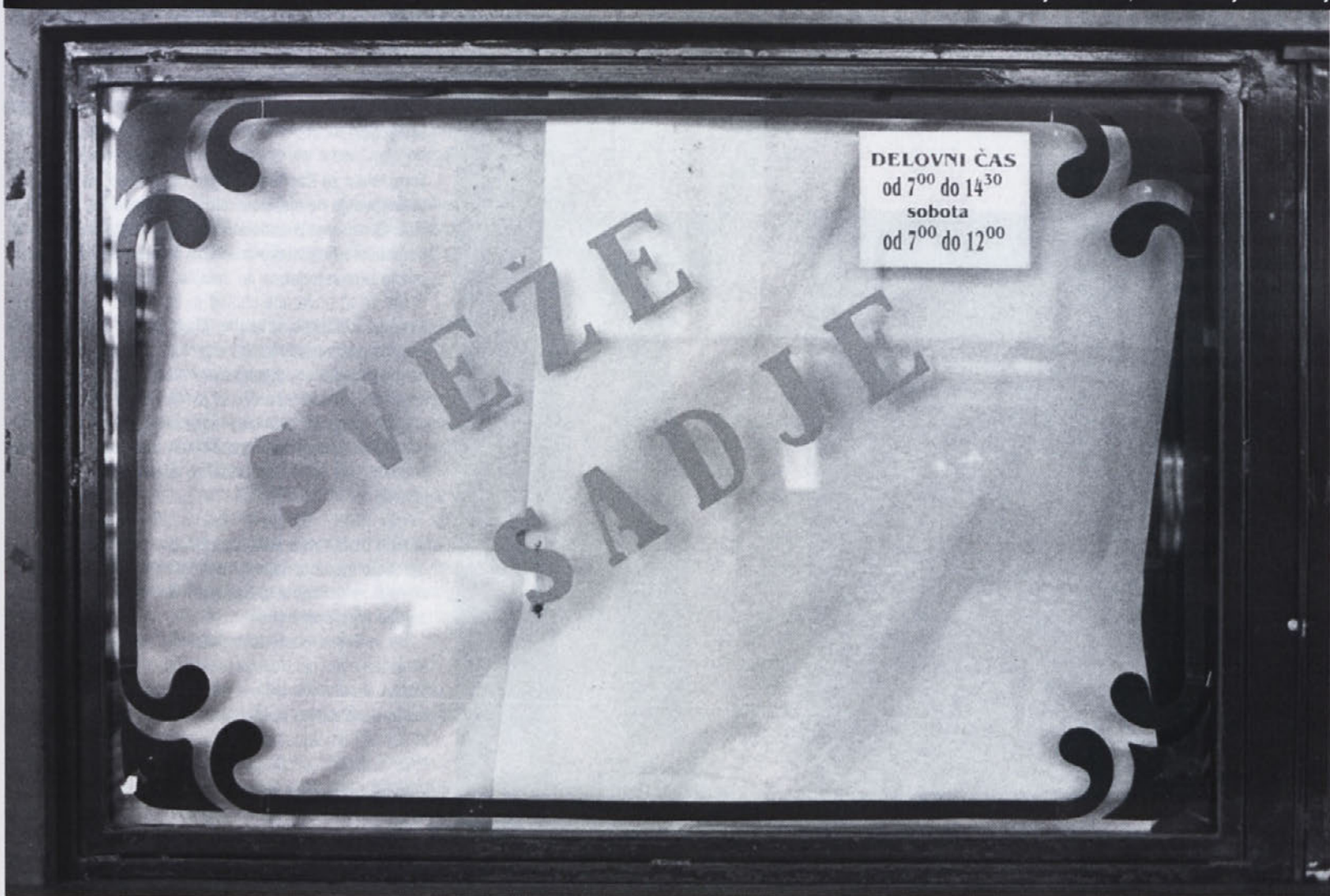

www.radiokrka.com

RadioKrka
106.6 MHz

Rada vem, kaj jem

Natalija Mikec, foto Boštjan Pucelj

” Spomin mi seže v otroštvo, ko sem kot 10-letni otrok kuhala krompir v kropu celo uro do prihoda iz službe staršev. Danes je po 20 minutah

Slogan Nakupujem, torej sem iz zahodnih dežel se je s svetlobno hitrostjo razpasel po naši ljubi domovini na sončni strani Alp, saj ne mine dan, da ti v poštni nabiralnik ne stlačijo vsaj pol kilograma akcijskih reklam za hrano in stvari, ki jih sploh ne potrebuješ. Ironično je, da ljudje nato resnično grede "v akcijo" in se nato počutijo opeharjene, saj nakupijo še cel kup stvari, ki jih pred tem sploh niso nameravali.

Pozornejšemu nakupovalcu kmalu postane jasno, da je nakupovanje postalo pravzaprav preizkušanje poznavanja marketinških trikov. Ko grem po nakupih, se pogosto vprašam: »Kaj mi lahko prodate, česar ne potrebujem, predvsem pa - kako?« Gre mi predvsem za vprašanje kakovosti nakupa, saj je nenazadnje tu in tam treba tudi jesti, to je dejstvo. Strinjam se s sodelavko, ki je - kot njen 7-letni sin - alergična na marsikaj in na sprehodu med policami moke in peciva neimenovane trgovske verige dobesedno fizično čutimo E-dodatke njihovih dobaviteljev. Tudi rok trajanja nekaterih artiklov je vprašljiv. Jogurti so v mojih rosnih letih trajali največ tri dni, danes več tednov ali celo mesecev. Biti vegetarijanec pa je pravzaprav utopično, saj je denimo v pakiranih toastih (ki trajajo tudi po 3 mesece) svinjska mast. Italijanski proizvajalec tega niti ne skriva, kako pa je z našimi peki?

Pravzaprav tokrat razmišljam bolj o Sloveniji, ki je svoj čas veljala za gurmanski paradiz. Njena tradicionalna kuli-

narika je od vekomaj kontinentalno obarvana - temelji na pridelkih s polja in na živalih iz hleva ter gozdov in voda. Morje se nam sicer zgodovinsko-politično gledano vedno bolj odmika zaradi apetitov sosedov - mejašev, tj. slovenskega prekletstva, ki ga je tako lepo upesnil že "umetniški ata slovenizma" France Prešeren pred nekaj manj kot tistimi pičlimi 200 leti.

Princip priprave slovenskih jedi je osnovan na (pre)kuhanju in peki v peči(ci), z avstro-ogrskim pridihom cvrenja in začinjaja. Zaradi prevlade ogljikovih hidratov in proteinov živalskega izvora, predvsem pa zaradi dragocenosti časa, je slovenska kuha nekoliko "mimo" sodobnim prehranjevalnim trendom, da si ravno "Ni ga čez domače!" - kot gre eden izvirnejših reklamnih sloganov. Pa se vprašam: "Kako pa je s to domačnostjo?" Kaj je sploh še na trgovskih policah izvorno domače brez tujih dodatkov? Spomin mi seže v otroštvo, ko sem kot 10-letni otrok kuhala krompir v kropu celo uro do prihoda staršev iz službe. Danes je po 20 minutah krompir skorajda povsem razkuhan! Ali pa denimo, ko smo odtrgali paradižnik in ga kar neumitega pojedli kot jabolko. Danes se vprašam, kaj dežuje z neba, da od desetih sadik brez škropljenja paradižnika prideláš po videzu in okusu le kilogram užitnega.

Priznam, po duši sem kmetica. Morda me je ta kmečka želja po lastni pripravi hrane 3 leta reševala v angleški metropoli. Kmalu sem doumela, da je v restavracijah, v

katerih pripravljajo jedi dobesedno pred tvojimi očmi, imela hrana bolj kakovosten okus kot tudi temu primerno mnogo višjo ceno. Tako da načeloma nerada jem v gostilnah, ker ne vidim sestavin in načina priprave, navkljub prihranjenemu času oziroma ravno zato - zaradi hitrosti kuhanja, ki se spet krega z domačo časovno pripravo jedi.

Kuhanje je zame svojstven ritual, v katerega sta ujeta čas in trud pripravljanja. Morda gospodinjstvo res "poneumlja in je zgolj kemija", kot nas je učila profesorica na gimnaziji. Meni pa je povsem prav, saj ne gre zgolj za polnjenje želodca. Sodobni stil življenja počasi spet kliče k tradicionalnemu prehranjevanju, saj drago plačujemo svoje zdravje. Zdravstvo itak zanima le kurativa (popravljanje škode), daleč od kakršne koli množične preventive. Po mojem družinskem deblu se v zadnjih 20 letih zaradi tempa in stresnega življenja ter s tem povezane sekirancije sprehajajo rakava obolenja in psihične motnje, ki sta pravzaprav eno in isto, nerazložljiva ter sodobna, le da soljudje laže sprejmejo fiziološko obolenje, psihičnega pa ne. Vsekakor pa je treba dandanašnji gledati ne le nase, marveč tudi kaj damo vase.

»Da se Novo mesto tako petelini z arheologijo, so krive situle.«

Novomeški diplomirani arheolog in zgodovinar Borut Križ, ki je od leta 1993 zaposlen v Dolenjskem muzeju, se z arheologijo ukvarja od zgodnjih sedemdesetih let, ko je kot študent začel sodelovati pri izkopavanjih prvega novomeškega arheologa Toneta Kneza. Zatem ga je pot logično vodila na ljubljansko filozofsko fakulteto, vmes je pogosto sodeloval pri terenskih raziskavah, po diplomi pa so ga zaposlili na takratnem novomeškem Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine.

Križ je arheologiji, preteklosti, zgodovini, kulturi, fotografiji in košarki predan človek, ne samo da je vesten in natančen arheolog, temveč je arheologija tako rekoč članica Križeve družine. Ker ga poznam od otroštva, bi lahko dodal, da ga cenim in spoštujem kot nekdanjega soseda, kolega, strokovnjaka, publicista in prijatelja.

Lahko bi začela, da se od diplome in zgodnjih osemdesetih let ukvarjaš pretežno z arheologijo starejše železne dobe in najstarejšo novomeško preteklostjo?

Najprej sem bi zaposlen kot zgodovinar, vendar sem deloval tudi kot arheolog. Od 1. aprila 1993 sem zaposlen v muzeju, prvi dan službe pa nisem prišel v muzej, temveč sem šel naravnost na teren.

Teren se te je očitno prijel, saj od takrat naprej, tj. desetletje in pol, vsako leto več mesecev preživiš na novomeški Kapiteljski njivi, odkril si njene številne skrivnosti in lahko bi dejala, da izredno dobro poznaš novomeško in dolenjsko prazgodovino. Lahko na kratko orišeš značilnosti kapiteljske njive?

Ko so se v začetku osemdesetih let na Kapiteljski njivi začela izkopavanja, smo govorili o prazgodovinskih grobiščih, ki se raztezajo na dveh hektarjih, in o približno osmih gomilah, danes pa vemo, da gre vsaj za 32 halštatskih gomil, število pa še ni dokončno. Tudi ocena o dveh hektarjih je bila naivna, takrat smo ocenili, da grobišče leži le na temenu vzpetine, zadnja leta pa mu sledimo po pobočjih proti Bršljinu in v smeri Kosove doline. Celotno območje je bistveno večje od naših pričakovanj in močno ogroženo. Gomile so bile z oranjem težko načete in posnete, svoje prispeva tudi naravna erozija. Prve najdbe na Kapiteljski njivi segajo v pozno bronasto dobo ali v 10. stoletje pred našim štetjem, iz tega obdobja pa smo doslej odkrili več kot 200 grobov, se pa bojim, da jih bo v prihodnosti odkritih še nekaj sto. V časovno poznejših železnodobnih gomilah

sma našli okrog 800 grobov, pokopavanje na tem območju pa se je končalo z mlajšo železno dobo in s Kelti. Iz tega zadnjega obdobja smo doslej odkrili prek 700 grobov.

Torej lahko za Kapiteljsko njivo ugotovimo, da je pokopavanje na njej potekalo polnih tisoč let, naselje na Marofu oziroma predhodnik Novega mesta pa ni bilo le pomembno halštatsko središče, temveč tudi starejše, pozno bronastodobno, in mlajše, keltsko-latensko?

Gre za tri povezane kulture in tisočletno obdobje pokopavanja. Slovenski arheolog Mitja Guštin je dejal, da se javno opravičuje, ker je vedno govoril, da je bilo na območju Novega mesta v starejši železni dobi izredno pomembno središče. Po novem trdi, da je bilo tudi eno najpomembnejših latenskih oziroma mlajšeželeznodobnih središč z največjim doslej znanim grobiščem v Sloveniji. Ob tem velja poudariti, da vsa tri grobišča še zdaleč niso v celoti raziskana.

Imamo tri časovno kulturna obdobja, med katerimi pa osrednje mesto z najbolj imenitnimi najdbami pripada starejši železni dobi in halštatski kulturi. Zakaj so te najdbe tako pomembne?

Da se Novo mesto tako petelini z arheologijo, so krive situle, na območju Novega mesta pa smo jih našli največ v Evropi. Vrhunski izdelki, ki smo jih ustvarili ljudje, so umetnine. Upodobitve na situlah so prazgodovinske umetnine in največji umetnostni izdelki svojega časa. Drugih upodobitev iz tega časa ne poznamo. Liki na situlah prinašajo podobo tedanjega življenja v današnji čas. Z ostalimi najdbami lahko tolmačimo le golo življenje, situle pa odstirajo pogled v duhovni in umetniški svet. Samo halštatsko obdobje se še vedno odraža v dolenjski pokrajini. Gomile v gozdovih so še vedno dobro vidne, predvsem pa opazimo takratna naselja, gradišča, ki se v verigi vlečejo od Magdalske gore pri Grosupljem prek Stične in nešteti gradišč do novomeškega Marofa, Cvingerja pri Dolenjskih Toplicah, Vinjega Vrha itd. Večina gradišč je do danes obdržala nekdanjo obliko z nasipi in obzidji. To so bila velika dela, ki so dala dolenjski pokrajini pečat do današnjih dni.

Kaj pa železo in po njem imenovano obdobje?

V tem obdobju govorimo o prvem pridobivanju železa na naših tleh. Dolenjska ima to srečo, da gomolje železne limonitne rude najdemo že na površju. Sodobne analize kažejo, da ima dolenjska ruda zelo ugodne primesi, ki ji znižujejo tališče, kar so znali prazgodovinski železarji dobro izkoristiti. Z manj energije in dela kot drugje so dobili kakovostno železo, ki se je dalo dobro kovati. Obvladali so tehnologijo taljenja in še danes ne vemo točno, kako jim je uspelo. Očitno je šlo za znanje, ki je za naše predhodnike pomenilo prednost, na osnovi tega znanja in virov pa so takratna naselja zacvetela. Železo je imelo za takraten čas pomen, ki ga danes lahko primerjamo z nafto. Današnja družba potrebuje nafto, takratne visoke civilizacije, grška, etruščanska in poznejša rimska, pa so potrebovale velike količine železa. Naši predhodniki so torej trgovali s strateškim blagom, kar jim je omogočalo, da so tudi sami prišli do izdelkov teh kultur.

Razvoj in razcvet prazgodovinske družbe pa se odražata ravno v najdbah Kapiteljske njive?

Najdbe govorijo o bogati in močno razslojeni družbi ter o vplivih velikih sredozemskih kultur. Glede na sosednje kulture sklepamo tudi o sužnjih, vendar doslej za njih nismo našli nobenega dokaza.

V polstoletnem delovanju Dolenjskega muzeja se je v Novem mestu nabrala zavidljiva količina arheološkega gradiva, vendar pa muzej doslej ni imel možnosti za postavitev večje stalne arheološke razstave.

Letos smo v muzeju končali obnovo nekdanje osrednje muzejske stavbe, ki se po nekdanjih lastnikih, Križevniškem redu, imenuje Križatija. 13. junija bomo v njej odprli novo obsežno arheološko zbirko, ki bo predstavila novomeško preteklost od geoloških obdobij do zgodnjega srednjega veka.

Dolenjski muzej se lahko pohvali tudi s pestro založniško dejavnostjo. Izredno dejaven je bil na tem področju tvoj predhodnik Tone Knez, sam si napisal več strokovnih del. Te dni je pri založbi Viharnik izšla tvoja poljudno pisana knjiga *Dežela situl*. Bi lahko rekli, da je prišel čas, da poleg strokovnjakov pomen novomeške arheologije podrobneje spoznajo tudi laiki?

Pokojni arheolog Tone Knez je z odličnim znanjem nemškega jezika sloves novomeških najdb prvi ponesel po svetu, s poljudnim pisanjem pa tudi po Sloveniji. Dejstvo je, da novomeška prazgodovina danes v strokovnih krogih velja za pojem.

Kaj pa ostali ljudje, kako bi se jim dalo približati arheologijo, da bi z njimi dosegli to, kar si od nje s projektom *Cvetoci halštat obeta novomeški Zavod za turizem*? Kako na omenjeni podvig gledate v muzeju?

Zadeva je zelo zanimiva in dobrodošla. Vsi poznamo Egipt, Grčijo in Rim, domače arheologije, ki ni dosti manj bogata, pa ne poznamo. Domačo arheologijo moramo zato približati ljudem, da pa bi to dosegli, moramo strniti vrste. Muzej sam tukaj ne more storiti dosti, lahko da le strokovno podlago in utemeljitev. Lahko tudi pišemo poljudne knjige, vendar za kaj več potrebujemo širšo podporo. Pobuda Zavoda za turizem se nam ne zdi tako slaba zamisel, ker v Novem mestu le prazgodovinske najdbe odstopajo od povprečja in bistveno prestopajo državne meje. Slovenija in Evropa imata veliko lepih, prijaznih in srednjeveških mest, celo vrsto tudi ob rečnih okljukih, take arheologije pa drugje ni. Vendar ne gre le za arheologijo, ta je le dodatek, upoštevati in vpeti je treba še vse ostale dolenjske danosti.

Muzej se bo v to sliko vključil z novo arheološko razstavo, *Novo mesto pa tudi na terenu ponuja izredno veliko*, vendar se ti zdi, da bi to res lahko pritegnilo množice?

Spomniva se razstave izpred desetletja o Kapiteljski njivi. Takrat je razstavo obiskalo več tisoč ljudi. Vrsta obiskovalcev iz tujine in Slovenije je v Novo mesto prišla ravno zaradi te razstave, po obisku muzeja pa so si ogledali še mesto.

„Upodobitve na situlah so največji umetniški izdelki svojega časa. Z ostalimi najdbami lahko razlagamo le življenje, situle pa odstirajo pogled v duhovni in umetniški svet.“

To se pravi, da je lahko arheologija magnet in izhodišče, veliko pa je na drugih, da bo zastavljena zadeva resnično stekla?

Ni dovolj, da si ljudje le ogledajo muzej, kupijo vstopnice in spominke, tukaj gre še za gostinsko in turistično omrežje. Zadeva bo uspela, če bo mesto k njej pristopilo celovito. Muzej bo brez tega lahko še vedno uspešen, vendar se da iz skupnih prizadevanj potegniti veliko več.

Govori se tudi o arheološkem parku na Marofu?

Zamisel se mi zdi zelo dobra. Prvič gre za promocijo arheologije, drugič za bogatitev mesta, tretjič pa za bogatitev meščanov. Park naj bi bil prej namenjen Novomeščanom kot tujcem. Šlo bi za rekreacijsko površino, razgledne točke in kulturne vsebine v središču mesta. Park bi moral zaživeti, zdaj pa je najbolj pomembno, da ta prostor zaščitimo, da ga ne pozidamo in odtujimo mestu.

Marof, Kapiteljska in Klemenčičeva njiva so na srečo nepozidane dočakale 21. stoletje. Naši predniki so bili dovolj modri, da so mestu zapustili zelene površine, ki tvorijo svojstven živalski in rastlinski otok, danes pa se po njih steguje pohlep kapitala. Zakaj je po tvoji sodbi treba ta zemljišča zaščititi?

Marof je treba zaščititi že kot pokrajinsko komponento. Marof z ostalimi zemljišči je ekosistem in arheološko najdišče. Ker se je ob njem pokopavalo kar celo tisočletje, je v podzavesti in zavesti ljudi ostal kot poseben kraj. Če so naši predniki ta prostor ohranili in spoštovali, bi ga morali tudi mi. Mogoče se danes to zdi nepomembno, vendar ko se bo Novo mesto čez čas razvilo, razširilo in zabetoniralo, bo še kako pomemben.

K O M E N T A R

Danes smo vsi Romi

Rasto Božič

Lahko pa sodimo o balkanizaciji in pogrošnosti, ki vse bolj prevevata naš eter, kaže celo, da je večinsko prebivalstvo podvrženo podobnim vplivom in zakonitostim kot romsko.

Ob nedavnem praznovanju svetovnega dne Romov, 8. aprila, so dolenjski Romi v Krškem, Novem mestu, na Hudejah in verjetno še kje pripravili vrsto prireditev, ki naj bi odražala njihovo kulturno delovanje, kar ni pohvalno le s tega vidika, temveč tudi glede na skope razmere, v katerih delujejo romska kulturna društva.

Omenjene prireditve pa niso pokazale le marljivosti njenih članov, pokazale so tudi osupljiv premik v smeri kulturne identitete Romov. Naj mi oprostijo pokroviteljstvo, a mogoče se sami ne zavedajo, da se skozi njihove prireditve, skozi alžirsko in turško glasbo, trebušne plesne ter srbsko-makedonski turbofolk njihova osnovna in domača kultura, kolikor so jo sami in mi z njimi sploh poznali, vse bolj briše. Pravzaprav je za dolenjske Rome še pred časom veljalo, da je zavedanje o njihovi lastni kulturi uborno, sami so takrat prisegali na Avsenikove polke in Slakove valčke, od balkanskega popa pa jih je še najbolj pritegovala glasba v slogu kakšnega Miše Kovača. Od kod torej, kar naenkrat, tako zanimanje za povsem drugo kulturo. Zdi se, da Romi s to novo usmeritvijo in trebušnimi plesalkami potrjujejo stereotipe, ki jih o njih goji slovensko večinsko prebivalstvo. Saj če nas ostale mediji pitajo s tako glasbo in filmi, zakaj ne bi tudi Romi zapadli navdušenju nad posiljeno patetiko novejših Kusturičinih filmov, balkanskimi neparnimi ritmi in glasbeno produkcijo makedonske Šutke.

Med drugim je o tem na nedavni predstavitvi zbornika *Zakaj pri nas žive Cigani in ne Romi* v atriju Knjižarne Goga govoril njegov urednik, etnolog in predavatelj na ljubljanski Filozofski fakulteti Božidar Jezernik. Kot je menil, se v romski kulturi odraža to, kar ostali državljani potrebujejo za zviševanje lastne vrednostne sodbe. »Mi jih motiviramo, da so taki, kot so. Podpiramo romska kulturna društva, da gojijo romsko glasbo. Kaj pa je romska glasba,« se je vprašal Jezernik in odgovoril, da prihaja od tam, kjer je najmočnejše središče produkcije tako imenovane romske glasbe, in to je Šutka pri Skopju. »Ljudje, ki so prej poslušali slovensko narodnozabavno glasbo, se v folklornih društvih učijo na sintetizatorje igrati neko glasbo, ki spominja na produkcijo iz Šutke. S tem menijo, da razvijajo lastno romsko kulturo, kako pa se bo nekdo s to namišljeno kulturo iz Šutke vključil v slovensko družbo, pa mi je nekoliko skrivnostno,« je poudaril.

Božidar Jezernik ima vsekakor prav, saj se Romi s to t. i. *šutka kulturo* odevajo v kulturno pregrinjalo drugih civilizacijskih okolij, s katerim se naj bi še bolj odtujevali od kulturne sredine, v kateri živijo. A pustimo Rome. Ob njihovem početju imamo pač načelne pomisleke, a če jim je to všeč, naj to počnejo, nam pa nihče ne daje pravice, da o njihovi kulturi, pa katero koli bodo izbrali in poudarili, sodimo skozi stereotipe ali kako drugače! Lahko pa sodimo o balkanizaciji in pogrošnosti, ki vse bolj prevevata naš eter, kaže celo, da je večinsko prebivalstvo podvrženo podobnim vplivom in zakonitostim kot romsko.

Da se radijske postaje, ki so še pred kratkim veljale za pregovorno lokalne, čez noč preusmerijo v predvajanje janičarske glasbe, je danes povsem samoumevno. Je tudi samo po sebi razumljivo, da na režimski televiziji mešajo narodnjake, popevkarje in ostalo godljo ter podpirajo vse po vrsti, le kakovosti ne. Tudi razne dvomljive pevke, ki si sposojajo ruske napeve in služijo na račun romskih stereotipov. Po drugi strani nas televizija vsevprek zasipava s tako imenovano ameriško *white trash* (belosmetno) filmsko produkcijo in z igralkami, ki zvenijo, kot bi imele vse po vrsti operirano grlo, ter igralci, ki vse, kar znajo, povedo z grimasami. Če mi, ki se imamo za izobražene in smo izobrazbo dobili v veliko boljših pogojih in z večjo žlico kot naši romski sotrpini, zapademo temu vplivu in takoj ko na televiziji objavijo neko pogrošno zadevo ali neke bebce, ki se dajo zapreti v neki kurnik, kjer jih snema kamera, o tem na veliko razpravljamo, zakaj ne bi tudi Romi iskali gospodarjem vsečne identitete. Saj za to pri vsej tej stvari gre. Kot pravi Jezernik, smo Rome, take kot so, zato ker jih potrebujemo, ustvarili mi, nas pa gnete kapital, njegovi lastniki in posredno naši gospodarji. Še vedno gre za načelo *Cuius regio, eius religio*, čigar vlada, njegova religija, sprejeto leta 1555 v Augsburgu po verskih vojnah med katoličani in protestanti. Takrat se je verska pripadnost ravnala po vladarjevi veri, danes pa se kulturna pripadnost uklanja kapitalu. Verjetno ni daleč ugotovitev, da smo v sodobni družbi, več ali manj, vsi Romi.

Miusow Quartet
Jazzinty abonma, LokalPatriot, 3. april

Glasba Miusow Quarteta je nepredvidljiva in zaradi tega iskriivo privlačna.

Miusow Quartet v sestavi Andrej Čopar – saksofoni in flavta, Marko Brdnik – harmonika, Tibor Mihelič – bas in vokal ter Blaž Grm – bobni je lani izdal prvenec Smejmo se skupaj, v LokalPatriotu pa ga je predstavil v celoti in za konec ponovil uvodno temo Skandiranje Skandinavcev.

Koncert je potrdil, da Miusow Quartet prinaša nekaj novega. Gre za glasbeno zlitje, ki spominja na tako imenovani rock v opoziciji ali glasbeno ustvarjanje v opoziciji. Trditev lahko utemeljimo ravno z omenjenimi Skandinavci. Glasbeno izkušeno uho lahko na primer v tej skladbi zazna značilne vplive švedskega ljudskega izročila, v kakšni drugi pa najde eklektično pester glasbeni svet in duhovit glasbeni izraz. Tudi tega kvartet ne postavlja v kalup, temveč ga po navdihu oblikuje in bogati z različnimi izraznimi prijemi. Lahko je to swing ali čisto svoboden jazzovski izraz, drugič etno vzorec ali ritem, lahko se nasloni na energijo rocka ali zven popevčice. Glasba Miusow Quarteta je nepredvidljiva in zaradi tega iskriivo privlačna.

Zasedbo sestavljajo prekaljeni in zanesljivi glasbeniki, njihovo obzorje je široko, a vendar so na novomeškem odru delovali nekoliko neuigrano, njihovo podajanje pa so prekinjali mučno sterilni premori. Koncert resda ni bil najbolje obiskan, do sodelovanja, če ga lahko tako imenujemo, med glasbeniki in občinstvom pa je prišlo šele v drugi polovici nastopa. Vseeno je skupina ponudila zgovoren presek ustvarjanja, ki je popestril dosedanjo predvidljivost letošnjega Jazzinty abonmaja. Njeno podajanje je ponudilo vrsto glasbenih zapletov, izzivov, predvsem pa ustvarjalno nadgradnjo, tako skupinsko kot solistično. Posebej velja poudariti vlogo akordeonista Marka Brdnika, Čoparjevo uporabo sopranskega, tenor in bariton saksofona ter flavte, Grmovo ritmično pestrost in Miheličevo basovsko barvitost. Ko bomo delali obračun letošnjega abonmaja, bomo morali Miusow Quartet uvrstiti v vrh, že sedaj pa lahko ugotovimo, da so domači glasbeniki v prednosti pred nemškimi.

Ocena: 4

Red Five Point Star
LokalPatriot, 12. april

V glasbenem izvajanju sedmerice praktično ni bilo razpok.

Po hipnem vtisu Red Five Point Start deluje kot značilna skupina britanskega delavskega predmestja, zrasla na prvih jamajškega ritma in glasbe, ki so v Angliji s primesmi rock'n'rolla dale osnovo, da se je iz rock-steadyja razvil vročični ska. Mogoče lahko britansko industrijsko delavsko okolje primerjamo s trboveljskim, odkoder na tretjem valu obujene ska glasbe jezdijo kitarist in pevec, klaviaturist, basist, bobnar, saksofonist, kornetist in trobentač.

Udarina zasedba je skozi avtorske skladbe in priredbe napolnjeni klub zazibala v pododrsko poplesavanje. Menda je nekoč preigravala tudi punk, a tega v njeni glasbi ni več čutiti. Slišali smo zelo zavzeto izvedene izpeljanke skaja, opazili spogledovanje z rockabilijem, spoznali smo izvrstnega pevca in glasbenike, ki znajo občinstvo zabavati in ob tem uživati. V glasbenem izvajanju sedmerice praktično ni bilo razpok. Delovala je utečeno, uigrano, če ne bi pihalcu in trobilcema tu in tam spodrsnilo, bi zasedba delovala kar preveč popolno, tako pa je ta popolna in izdelana zvočna slika pokazala tudi slabo plat. Ska glasba je pač namenjena plesu in zabavi, tu se ne da iznajti smodnika, zato so jo številne novovalvske skupine zgodnjih osemdesetih let nadgrajevale in dopolnjevale z dubom, reggae vložki, s punkovsko energijo in z obešenjaškim humorjem. Zavedale so se, da s triminutnimi kanonskimi ska obrazci slej ko prej zapadejo v enoličnost. Enako se je zgodilo z Trboveljčani. Številne ska enozložnice so se spremenile v neprepoznaven skupek, ki je, kljub temu da so ga skušali razbijati z nekaj zimzelenimi priredbami in instrumentalnimi skladbami, vse manj pritegoval. Seveda plesalcev pod odrom to ni motilo, ker so se pač upravičeno zabavali po svoje.

Tudi utečena izvedba se je izkazala za slabost, saj je hitro privedla do vtisa, da se vse na odru dogaja po enakem scenariju. Uvod v skladbo, hiter zaplet, dodatek pihalsko trobilne sekcije in udarni konec, tam pa, še preden je skladba izzvenela, vedno enak hvala lepa.

Ocena: 4

DMP
LokalPatriot, 19. april

Velika vrnitev na domačih tleh.

DMP ali Društvo mrtvih pesnikov si je za predpremiero novega studijskega albuma Vojna in mir po dobrih treh letih koncertne odsotnosti in treh vmesnih nenapovedanih nastopih izbralo oder domačega LokalPatriota.

Številno in dodatno pomlajeno občinstvo je kvartet sprejelo z odprtimi rokami. Že odziv na izvedbo uvodne pesmi in trenutne radijske uspešnice Naftalin je napovedal, da DMP z občinstvom ne bo imel težav. To je ves čas dvodelnega nastopa zavzeto in navdušeno sodelovalo, pelo in se zabavalo tako pod odrom kot za točilno mizo. Glasba DMP je ta večer prežemala LokalPatriot, kar bi lahko označili za veliko vrnitev na domačih tleh.

Društvo mrtvih pesnikov je z izpeljanko melodično harmoničnega pop rocka, z močnejšim odklonom v popevkarsko smer, že pred leti pridobilo dokaj številno občinstvo, prav tako pa se je v dolgem ustvarjalnem obdobju skupine nabralo večje število uspešnic. Kot smo slišali, je podobno usmerjen tudi novi album, s tem da je bilo mogoče na precej glasnem koncertu zaslutiti, da so Mrtvi pesniki z nekajletno odsotnostjo zoreli, izvajanje postavili na nekoliko trši zvok, ga precej produkcijsko in tudi vokalno obogatili, idejno pa njihova glasba ostaja tam, kjer je bila. Pri njej ni bilo opaziti kakšnega premika, še vedno se vrti v krogu dijaško-študentskega dojemanja sveta, dokaj naivnega in nezahtevnega pogleda na svet, kar pa danes tako ali drugače ni pomembno, saj nekritična poslušalska masa požre dobesedno vse.

Čeprav je DMP pred LokalPatriotovo predstavitev nastop vadil in uigraval, se je izvedba starih uspešnic in novih skladb razlikovala. Pri novih so fantje delovali nekoliko negotovo, kar je razumljivo, pri starejših pa je prišel do izraza njihov dolgotletni odrski staž. Če se za konec dotaknemo še instrumentalne podlage, smo z zadovoljstvom ugotovili, da je prihod večšega kitarista Jerneja Zorana, ki se je predstavil tudi s hitroprstno instrumentalno izvedbo belokranjske Lepe Anke, dal zvoku skupine nov naboj in tehtno kitarsko noto.

Ocena: 4

Hamlet (60 minut)
zasnova in režija Nana Milčinski
APT, 10. april

Nanin Hamlet ni prinesel Hamleta, je pa ponesel njegovega duha.

Nisem poznavalec Shakespearea, a tudi če ne bi obiskal tiskovne konference, na kateri so predstavili zasnovano predstavo, bi zaznal, da je bil 60 minutni Hamlet Nane Milčinski in sodelavec brez Hamleta. Razen če niso igralci skozi igro sami iskali lastnih Hamletov, saj naj bi njegova izvedba za vsakega igralca ali režiserja pomenila preizkus.

In ravno preizkus si je avtorica izbrala za izhodišče. Izvirni Hamlet je dal le naslov, strukturo in časovno oporo, tisti pogosto zlorabljeni biti ali ne biti pa se sploh ni omenjal, razen na simbolni ravni, kar je zado-stovalo. Kot je pojasnila Milčinskijeva, je v Shakespearovem Hamletu skupaj 32 058 besed, če bi ga igrali le eno uro, bi morali odigrati 8,9 besede na sekundo, kar je v eni uri nemogoče, zato je njen Hamlet izhajal iz dveh predpostavk. Prva je že omenjeni predsodek o ključni vlogi, druga pa bogokletna sodba, da je zgodovinski Hamlet nezanimiv in zastarel, na odrih pa spremljamo le osebnostna tolmačenja njegovih postvarjalcev. S tem je dobila drugo izhodišče, da pa le ne bi šlo za popolno odsotnost Hamleta, ga je prevedla v sekunde. Za okvir je vzela eno uro in glede na to, koliko besed ima vsak lik v izvorniku, je skupaj z igralci izdelala strukturo in besedilo. Tako je imela Ofelija za izvedbo življenjske vloge na voljo slabih deset minut, Rozenkranc in Gildenstern 9 minut, duh 3 minute itn.

Na teh temeljih so se na odru prikazali igralec povezovalc, bobnarja, bodoča socialna delavka, upokojeni dramski igralec, igralca na začetku poti, glasbenik basist, kot sestavni deli predstave pa so šli še tehnično osebje in gledalci. Vsi smo bili Hamleti, vsakdo je uprizarjal zgolj samega sebe, in čeprav se je včasih zdelo, da je na odru vsega preveč in da so prehodi iz ene v drugo vlogo oglati, je predstava ponudila obilo premislekov o biti ali ne biti, zakaj in kako biti. Tudi kako različno biti in vse dojemati z veliko žlico humorja in domiselnosti. Nanin Hamlet ni prinesel Hamleta, je pa ponesel njegovega duha.

Ocena: 5

BHC:
BHC
Infomedia 2008

Obetajoč prvenec novomeške zasedbe.

Po treh letih od ustanovitve so novomeški BHC dokaj hitro postregli s prvo ploščo, in da ne bo na koncu kakšnih dvomov, je najbolje v začetku tega sestavka zapisati, da so se potrudili in izdelali obetajoč prvenec.

Kot je slišati z albuma, prisegajo pevec Jernej Darovec, kitarist Borut Perše, basist Uroš Turk in bobnar Jaka Darovec na ameriško izpeljanko s funkcom podprtega melodičnega rocka, zasedba pa je klasični rock trio s pevcem, ki ima kot tak omejene možnosti. Vendar so fantje kar domiselni, prerasli so tudi začetniške korake. Njihova skupno ustvarjena glasba je kljub ozkemu slogu pestra, dinamična in energična. Predvsem jo zapolnjuje sposoben pevec, v glasbi pa je dovolj zapletov in obratov, skupinskih refrenov in različnih pristopov, da postane zanimiva. Glasba tudi diha, kar kaže, da je skupina začela zoreti in v določeno skladbo ne rine vsega po vrsti, temveč se je loti s premislekom in jo skuša lastnemu znanju primerno najbolje izpeljati.

Kot smo omenili, je to za trio nevhvaležno početje, razen če kitarist nima smisla tako za ritem kot za samostojne vložke. Pri BHC se zdi, da kitarista vleče v ritmično smer, a uspe najti način, da uravnoteženo odigra obe vlogi, v kaj zahtevnejšega pa se ne spušča. Njegovo izvajanje je položeno na čvrsto ritmično osnovo doslednega, čeprav nekoliko togega, bobnarja in basista, kateremu bi se mogoče bolje podal nekoliko trši zven, ampak pri tem gre za vprašanje produkcije in ne toliko izvedbe.

Če se dotaknemo besedil, je prva ugotovitev, da se misli kvarteta pogosto sukajo okoli deklet, pohvalno pa je, da ob dveh angleških temah večino besedil izvedejo v domačem jeziku. So tudi duhoviti, na primer: »B'la si z mano v preizkušnjah, b'la si z mano na trati / v strmeh bregu reke niso naju motili fosfati,« je pa tudi res, da bi bilo treba jezik besedil nekoliko izčistiti, kar pa privrženci skupine tako in tako ne bi zaznali.

Če povzamem, bi bila trezna ocena prvenca 3/4, a predanost mladih borcev zasluži podporo in oceno 4.

R.E.M.:
Accelerate
Warner Bros./Nika 2008

Zadovoljivo.

Po štirih letih od zadnjega studijskega izdelka ameriški trio Michael Stipe, Peter Buck in Mike Mills ponuja album, ki ga vrača v čase najbolj odmevnih albumov skupine.

Accelerate dostojno naslovu prinaša rock triu vnovičen pospešek. Oddaljuje ga od zapanosti in zasanjanosti zadnjih plošč, mu dodaja ostrejši električni rob, idejno pa ostaja na starejših podmenah. Pod glasbo in besedila so podpisani vsi trije glasbeniki, kot smo pri skupini vajeni, pa se besedila kritično dotikajo njihovega predvsem ameriškega okolja. V njih se avtorji sprašujejo o človekovi notranjosti, izpraznjenosti, bivanju in ljubezni, osnovno sporočilo albuma pa je moč ujeti že v poslušanju treh radijsko prijaznih skladb, namenjenih za male plošče in posredno uspešnice: Supernatural Superserious (Nadnaravno nadvse resno), Hollow Man (Izgotljen človek) in Until The Day Is Done (Dokler se dan ne konča). Prva je energična in ostra, druga in tretja pa sta značilni, nekoliko zasanjani, predvsem bi opozorili na Until The Day Is Done, ki namiguje na ameriški fašizem.

Glasbeno album prinaša dokaj preprost v triu izvedeni rock, gostje so poskrbeli le za bobne in nekaj malega orgelskih vložkov. V povprečju je plošča udarna, električno nabrita, zvočno pa spominja na garažne posnetke, z dokaj nejasno in zamazano sliko. Menda gre za sodobno smernico, ki pa otežuje poslušanje in pevčevo razumljivost.

Na ploščo je uvrščenih 11 skladb v dolžini dobrih dveh do dobrih treh minut, album pa prinaša le dobre pol ure glasbe, kar je v času najmanj enournih izdelkov izjema. Kljub temu je album kot celota povsem zadovoljiv, mogoče mu manjka več solističnih vložkov, ki bi se poznali tudi v minutah, ampak na koncu se zdi, da pravzaprav prinaša dovolj. Skladbe so sicer enostavno zasnovane, dodani so sprevni, včasih skoraj popevkarski pripevi, v ospredju je Buckova električna kitara, nekaj malega slišimo tudi akustike. Album se drži tradicije R.E.M., ob tem pa skupina nekoliko bolj agresivno vnovič opozarja nase.

INGEBRIGT HÅKER FLATEN QUINTET

Ingebriget Haker Flaten Quintet:
The Year Of The Boar
Jazzland Rec. 2008

Čvrsto zastavljena, močna in polnokrvna glasba, dopolnjena s skupnim iskanjem in osebnimi posredovanji.

Marca smo v Ljubljani poslušali kvintet enega izmed najbolj marljivih evropskih kontrabasistov Norvežana Ingebrigeta Hakerja Flatena, ki se je v zadnjem desetletju pojavil vsaj na dvajsetih albumih, izdal dva lastna, trenutno pa deluje med Oslom in Chicagom, kjer sodeluje z najustvarjalnejšimi imeni, med njegove sodelavce sodi tudi zadnja leta eden najatraktivnejših ameriških saksofonistov Ken Vandermark.

Teden ali dva pred ljubljanskim koncertom je izšla koncertna plošča Hakerjevega skandinavsko-ameriškega kvinteta, ki predstavlja skladbe, ki jih je kvintet, saksofonista je v Ljubljani zamenjal trobentač, predstavil v Sloveniji. Album prinaša ta trenutek aktualen jazz, spoj prvobodnega izraza, fuzije, post bop oblik in celo kanec elektronike, ali če povemo drugače, jazza kot ga v Sloveniji ni, in jazza, ki bi mu morali prisluhniti lokalni prireditelji festivalov in delavnic. Na njegovi osnovi bi laže umestili zasedbe, ki nam jih strežejo kot predstavnike sodobnih smernic, in sodobnega jazza ne bi iskali tam, kjer ga ni.

Predvsem se velja vprašati, zakaj je ta plošča tako pomembna. Odgovor najdemo v čvrsto zastavljeni, močni in polnokrvni glasbi, dopoljnjeni s skupnim iskanjem in z osebnimi posredovanji. Našli ga bomo v različno zastavljenih skladbah, v prepoznavnih temah, v zvočnih iskanjih in sozvočjih, ki se po stičišču razletijo, glasbeniki po v solo vložkih dobesedno poletijo. Njihovo izvajanje je postavljeno na izredno čvrsto, dinamično in ritmično pestro podlago, ki pa ni vedno predpogoj. Lahko je swingovska, funky ali kakšna drugačna. Vloga vsakega glasbenika je enako pomembna, z glasbili pa iščejo nove in izvirne poti. Vzemimo za primer tridelno skladbo Greenwood, ki se na ritmični podlagi začne z violinskim solom, ki preide v skupno melodično temo, v osrednjem delu se zapleteta saksofon in kitara, skladba pa se po skupinski eksploziji in višku konča. Resda zveni šolsko, a žar in zvedavost Hakerjevo glasbo popeljeta prek meja postanega sredinskega jazza.

Hudič kaka na kup ...

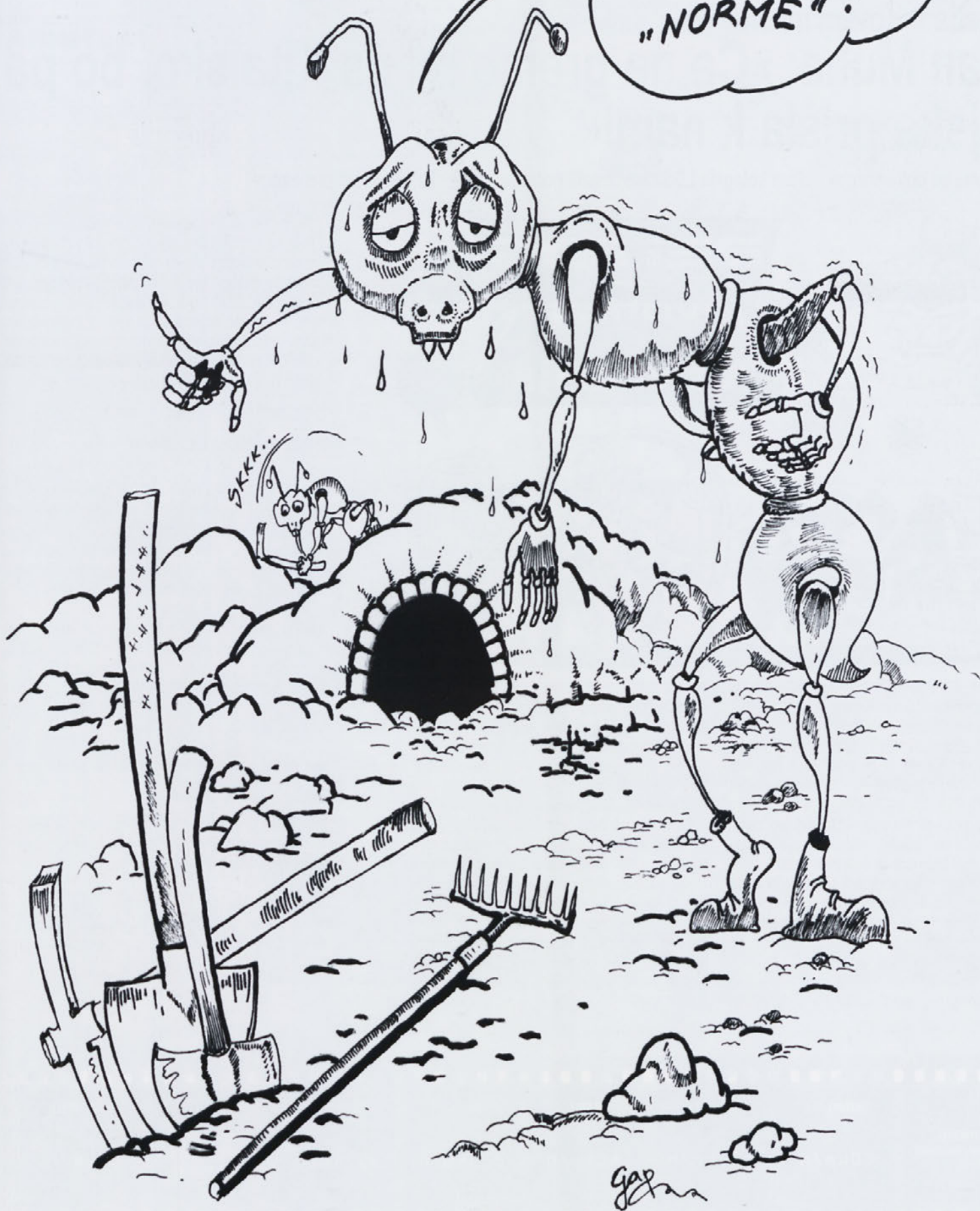
Verjetno vsi poznate risanko *A je to*, v kateri se glavna junaka Pat in Mat lotita vseh nalog na najbolj kompliciran način, sproti se jima vse sfiži, na koncu, ko uničita že čisto vse, pa jima le nekako uspe. Te risanke ne maram, ker me preveč spominja name. Res. Volja je, volja, le znanja in orodja ni, vse je bolj ali manj le čista improvizacija. Saj končni rezultat nekako je, a kaj, ko je vse ostalo demolirano. Kot v risanki. Sem mar jaz kriv, da so mi roke zrasle kot krtu, obrnjene navzven?! Veliko raje kot pisatelj in urednik bi bil recimo avtomehaničnik ali polagalec keramičnih ploščic, ker tam je denar, vam povem, a potem ne bi bilo kruha za družino, sem prepričan. Saj kot pisatelju mi ne gre zelo slabo, nič ne stokam, ko le ne bi vse prepogosto poskusil kaj prišparati (tudi tako, da namesto strokovnjaka sam kaj postorim. Preljuba mi soproga mi je že tisočkrat prepovedala popravljati stvari, pa me še ni izučilo! Ne morem pomagati, samega sebe vidim kot strokovnjaka za vse, ki se nobene naloge ne ustraši, rezultati pa so, kakršni pač so. Odpadla so nam recimo vrata od pralnega stroja, zaradi starosti sta prerjavela oba vijaka. Nič lažjega, saj vem, a kaj, ko doma ni bilo vijakov in sem (kotčasno rešitev) uporabil dva lesna, ki sta pokukala ven in potem nekaj let trgala oblačila soprogi in vsem, ki so se motovili okoli stroja. Pralni stroj je sicer delal, a je bila kolateralna škoda večja, kot bi stal recimo nov pralni aparat ... No, takšnih primerov je še veliko, a do letos sem imel vsaj en pozitiven primer. To je menjava zimskih pnevmatik z letnimi. Ki se opravi dvakrat na leto. Kupil sem dodatna štiri kolesa in potem premontiranje vsako leto dvakrat opravil kar sam. Izognil sem se vrstam pri vulkanizerju, saj vsi Slovenčki menjajo gume na zadnji, z zakonom določen dan pa še premontažo nisem rabil plačati. Po mojih izračunih bi se mi nakup dodatnih kolesnih obročev povsem izplačal že leta 2016, a kaj, ko se je letos zgodila nesreča, ki je moj briljantni načrt povsem podrla. Kot vsako leto smo tudi letos s podstrešja prikotali letne gume in smo že pri tem malce prišparali, saj nam recimo ni bilo treba v fitness. Dobro, po drugi strani smo tudi nekaj izgubili, ker smo se zamazali kot prasci in je zaradi tega šlo nekaj več vode, pralnega praška in električne energije, a na tem mestu ne mislim cepidlačiti. Potem smo z dvigalko dvignili avto in zamenjali vsako gumo posebej. Govorim v množini, ker za takšna

težaška dela zlorabim tudi svoje sinove. Naj le vidijo, da življenje ni samo vohanje vijolic! In dvignili smo ga večkrat, ker so bili vijaki tako zategnjeni, da jih, ko je bilo kolo v zraku, nisem mogel odvijati. No, nekako smo vse gume zamenjali (vmes sem se kar topil, ko so ljudje hodili mimo in so soproge recimo najedale svoje slabše polovice, zakaj tudi oni tako ne delajo in malo prišparajo!) in zimske spravili na podstrešje. Spet čisto šparanje, čisti fitness, brez izgube, ker smo bili umazani že od prej. Dobro, zamazali smo tudi stene, ko smo zadeve rinili skozi ozko stropno odprtino, a so bile umazane že od prej in beljenje tukaj ne štejem kot dodaten strošek! Potem smo se seveda odpravili na testno vožnjo. Dobro, saj me je sram vse povedati in priznati, a ker nimam ničesar drugega za to adrenalinsko reportažo, sem pač prisiljen razodeti se. Na testni vožnji je sicer nekaj ropotalo, a sem po svoji znani navadi najprej pomislil, da je novomeški župan spet nevede in nehote privolil v popravilo kakšne ceste in da zato trese in ropota, ker niso dobro zaflikali. Ker je še kar ropotalo in treslo, sem župana kot krivca s težkim srcem črtal. Toliko ceste pa že ne bi mogel obnoviti, če je za 100 metrov potreboval par mesecev! Potem sem pomislil, da sem nehote narobe obrnil pnevmatike. Ker to se lahko zgodi, sem že slišal za takšne primere. OK, bodimo pošteni do konca, pred leti sem jih že narobe obrnil, da se mi vulkanizer še danes smeji, vrag pa je bil v tem, da se nisem spomnil, ali je takrat tudi treslo in ropotalo ali ne ... In sem namesto proti domu zavil proti vulkanizerju. Treslo je pa vse bolj in bolj! Če bi strokovnjaku povedal, da med vožnjo nekaj trese in ropota, bi človek zadevo seveda preveril, tako sem mu pa samo zavpil, če lahko pogleda, ali sem gume pravilno obrnil, on je s pogledom na hitro ošvignil zadevo in pokimal, da ga nisem usral. No, če strokovnjak tako pravi, bo že držalo, sem pomislil in bil hkrati celo malo ponosen sam nase. Seveda ne za dolgo, ker mi je na koncu že kar volan trgalo iz rok, a ker sem bil že skoraj pred hišo, sem sklenil nadaljevati še tistih nekaj deset metrov vožnje. Počasi in previdno, kakor se spodobi, če nekaj ni v redu. Zavil sem v zadnjo dolino pred domom, ko je nekaj močno počilo. Še sam ne vem, zakaj sem v kolo, ki se je divje kotalilo v dolino, buljil z nejevero in s presenečenjem!? Malce pa tudi s strahom, jasno, ker če te takšna kotaleča masa zadene, je verjetno kar nekaj škod!

No, kolo se je po cesti odkotalilo v dolino in mi izginilo spred oči, zato sem si za hip oddahnil. Še kar sem sedel, nejeveren kot nejeverni Tomaž, ko je na avtomobilsko okno nekdo potrkal in mi povedal, da mi je odpadlo kolo. *A ne ga srat*, sem že hotel vzrojiti, pa ni imelo smisla. Saj človek ni bil nič kriv. Vrat seveda nisem mogel odpreti, tako da sem zlezal ven skozi sopotnikova in si kakor hladnokrvno ogledal škodo. Tiboga, koliko škode lahko naredi takšno nepridipravo kolo! Blatnik je bil povsem uničen, vrata zablokirana, avto je ležal na zavornih kolutih, kaj je bilo noter, nisem uspel videti. Tako tudi nisem mogel izračunati, kdaj bom po novem prišel na nulo s samostojnim menjavanjem koles! *Nič, kar je, je*, sem si rekel in začel vrteti telefon, da priključem pomoč. A kaj, ko se je zadeva sfižila ravno na prvi april in mi nihče ni verjel! Res. Kar nekaj jih je prekinilo z besedami, naj najdem drug dan za jebanje v glavo, šele Andrej S. je priskočil na pomoč. Sprogi je, ko ga je vprašala, če bo šel kaj ven, rekel, da ne, razen če jaz spet kaj ne ušpičim, in ni hotel snesti dane besede. Ko smo vozilo nekako privlekli do hiše, sem se odpravil poiskat kolo. To se je seveda zakotalilo v potok, ki teče pod mojo hišo, saj drugače tudi biti ne more! Za tavanje je bilo že premalo svetlo (na srečo sem tudi potapljač) pa še potok je bil narasel kot že desetletja ne. Na potop sem nameraval naslednji dan, medtem je pa kar nekaj ljudi izrazilo pomisleke, če guma sploh potone. Saj veste, zaradi zraka v njej. In sem zjutraj navezal rezervno kolo na štrik in ga vrgel v Krko. Seveda je plavalo. Vmes je pa hudič pripeljal še upokojenca, ki se je razburjal, zakaj kolo mečem v Krko in če nimam nobene kulture. Jaz sem molčal, prijatelj, ki je prisostvoval eksperimentu, pa ne. Bi morali videti upokojenca, kako je šele znorel, ko mu je zaupal, da sva prej noter vrgla še pralni stroj, ki ga pa nisva imela na štriku! Zapisal si je registrsko in že zdaj uživam v misli, kako bom zadevo razložil policistom. Res. No, kolo sem našel na zadnjem jezcu Težke vode, zaustavilo se je pod zadnjim jezom pred izlivom v Krko in je že spet na avtomobilu. V vodo nisem padel, sem pa padel v jašek, poln umazane vode, a šele nekaj dni kasneje. Sodeloval sem pri snemanju diplomskega filma Nejc Gazvode in s tem svojim dejanjem igralski ekipi povsem pokvaril koncentracijo, saj so se hihitali tudi pri najbolj resnih prizorih, kar je mlademu režiserju povzročilo nemalo sitnosti. In, verjeli ali ne, zamenjal sem preluknjano gumo dreserki živali, ki je tudi sodelovala pri snemanju! Potem sem seveda še tri dni živčno bral črno kroniko, preden sem si povsem oddahnil ...

SamomojstriznamoizštirikolesnikaznekajpotezaminaredititrikolesnikŠini

ODKAR SMO V
KAPITALIZMU NE
ZMOREM VEČ!
"NORME"!

POTLAČ

l o k a l n o t r o b i l o

Olimpijada v Novem mestu,

Zupan Muha: »Ce ne gremo mi na Kitajsko, bo pa Kitajska prišla k nam!«

Rafael Križani se boji naporov – Stari kolegi iz LDS niso izrazili potrebe – Romska skupnost protestira

Župan Muha te dni ni spal dobro. Analiza pred- in povilnih obljub ni pokazala dobrega rezultata. Če smo iskreni, sploh ni pokazala rezultata. V našem decimalnem sistemu ga enostavno ni zaznala. Je pa res, da na občini že pripravljajo svoj decimalni sistem, ki bo zaznal vse občinske rezultate, celo tiste, ki so po današnjih znanstvenih metodah nezaznavni.

Poleg tega mu stalno dihajo za ovratnik objektivni, nepristranski in drugačni novinarji. Njihove kanalizacije in samo vprašanje let je, kdaj bodo tudi oni prišli do istih zaključkov. Ja, te dni je bil župan z razlogom zaskrbljen. Vedel je, da smo tik pred tem, da pade Novo mesto. In vedel je, kaj to pomeni. Danes Novo mesto, jutri Brusnice, pojutrišnjem Gabrje z okolico. In tega ne sme dopustiti. Podeželje ne sme pasti za nobeno ceno. Pika.

Potem pa je na televiziji videl, da se dela velik kralj okoli nekega čudnega dogodka. Dogodka, kjer ljudje večino

ma telovadijo, ne da bi bili v vinogradu ali na jagi. In to čudno početje spremlja cel svet in se z njim ukvarja celotna svetovna politika, mediji in še gospodarstvo. Takrat je dojel: »Tudi v Novem mestu bomo imeli olimpijado!«

In to ne kakršne koli, ampak olimpijsko Cvičkarijado, ki bo pritegnila ne samo slovenski, pač pa tudi svetovni kapital. Kjer bodo lahko tekmovalci iz celega sveta tekmovali v disciplinah, v katerih so domačini najboljši. V pitju cvička. Če naštejemo samo nekaj paradnih disciplin: največ popitega cvička v 10 minutah brez bruhanja – sedeče na stolu; največ popitega cvička v 10 minutah brez bruhanja – stoječe za šankom; največ popitega cvička v eni uri – prosti slog; največ popitega cvička v dveh urah – prosti slog; največ popitega cvička v neomejenem času – edina omejitev je, da tekmovalec po zvrnjenem zadnjem kozarčku kaže klinične znake življenja, npr. utrip srca; eks enega litra in desetih litrov cvička, stoje in sede, omejitev: tekmovalec

ne sme pasti na tla; eks petdeset litrov cvička, omejitev: ni omejitev; itn. ...

Kot je zatrnil župan Muha na novinarski konferenci: »Naši občini ne primanjkuje pravih, vrhunskih in profesionalnih tekmovalcev, ki praktično že vse življenje pridno trenirajo, in sedaj je končno prišel čas, da svoje izjemne veščine prikažejo tudi celemu svetu. Obetam si same zlate medalje, kakršno koli drugo mesto bo za nas veliko razočaranje. Podeželje in Novo mesto čaka velika svetovna slava.«

Podeželje in Novo mesto čaka velika svetovna slava.

Objavljamo še nekaj izjav vidnejših Novomeščanov.

Rafael Križani, dvakratni dosmrtni direktor Športne agencije, v prostem času podžupan in bodoči župan Novega mesta, je bil kratak: »Upam, da bomo organizacijsko zmogli. Sam bom žrtvoval vsaj eno minuto svojega časa na mesec za ta projekt. Lahko človek naredi sploh še več?«

Ivan Žar, podžupan in poslanec, je povedal: »Naredil bom vse, da bo ideja sprejeta tudi v vrhu slovenske politike. Sicer moje delo ne bo vidno in oprijemljivo, kar pa ne pomeni, da za občino ni pomembno ali pomembno. Če bom imel srečo si bom mogoče celo pomahal z Janezom Janšo. Že to bi bil velik uspeh za občino.«

Igor Prhljaj, podžupan: »Sem podžupan ali nisem podžupan, to je zdaj vprašanje?«

Boris Dolar, predsednik starih kolegov LDS: »V kratkem bo moj kolega Janez Penzel izrazil potrebo in ne dvomim, da bo potreba izražena bolje, kot je potrebno.«

Jože Macola, direktor tovarne zdravil Crka: »Glede na stanje na borzah se distanciram od vsega, kar počnejo ti idioti na občini. Upam, da me spoštovani novinarji razumete.«

AVTOCESTA MÜNCHEN-FRANKFURT	ZASTAVA 750	RENAULT 4	VW GOLF	BMW 6	PORSCHE 911	AVTOCESTA NOVO MESTO-LJUBLJANA ODSEK TREBNJE	PORSCHE 911
	80km/h	120km/h	180km/h	250km/h	317km/h	80km/h	

Forex Commerce d.o.o.
Smrečnikova ulica 19
8000 Novo mesto

MARJAN ŠMALC s.p.
041/671-461, fax: 07/33-25-968
PROVA e-mail: marjan.smalc@siol.net
VARNOST PRI DELU - POŽARNA VARNOST

ARHITEKTON d.o.o.
Novi trg 9, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 520
fax: 07 33 71 521
gsm: 041 671 338
projektiranje
inženiring

AVTOHIŠA ADRIA
Avtohiša Adria Plus
Podbevškova 13, Novo mesto

Avtohiša Berus
Podbevškova 1, Novo mesto
Servisno prodajni center
vozil Volkswagen in Audi
07 371 98 00

AVTOŠOLA RIBA
Ulica stare pravde 15
Novi trg 11, Novo mesto
tel: 07/ 33 28 722
m-tel: 041 671 480

Branko Tratar s.p.
projekiranje,
posl. posredovanje, nadzor
Ul. talcev 2, Novo mesto
tel.: 07 33 80 900
PROJEKT biro

Konvikt
REKLAMNA AGENCIJA

Moba
Izdelava posteljnih vložkov Latoflex
Stopiče

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO d.d.
Gubčeva 15, 8000 Novo mesto
Telefon: h.c. 07/33 21 045

RENAULT

TIMI d.o.o. Novo mesto
Smolenja vas 10 a, Novo mesto
Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202
• POOBLAŠČENI SERVIS VOZIL RENAULT
• AVTOELEKTRIKA • VULKANIZERSTVO

MALKOM
Ljubljanska 1, Novo mesto
tel.: 39 31 470

www.Luminus.si

park

boplast
PVO-ALU-LEF OKRAJ IN VRATA ZA VAŠ DOM
Hrno 57, 8000 Novo mesto / T: 07 3371370, F: 07 3371371

DARO BIRO
- računovodske in knjigovodske storitve
- izvajanje in nadzor gradbenih instalacij
Rozalija Judež s.p.
Vešica Cikava 12B
8000 Novo mesto
tel./faks: 07/33 72 930, mobilni: 031 293 661
delovni čas: od pon. do pet. od 8. do 15. ure
e-mail: daro.biro@siol.net
GSM: 041 643 133

ELICA KRIŽ s.p.
Pripisovanje upravne in gradbene dokumentacije
Ljubljanska cesta 4, 8000 Novo mesto
e-mail: elica@elica.si
+386 7 332 48 91
+386 40 439 577

Gradbeno projektiranje in inženiring d.o.o. GPI
Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
tel.: 07 33 77 630, www.gpi.si

INFOTEHNA
Glavni trg 20, Novo mesto
tel.: 07 39 30 600

MONTAŽA IN POPRAVILO VODOVODNIH INŠTALACIJ
Jernej Jakše s.p.
Bršljin 32, Novo mesto
gsm: 041 650 700

LSBc lesbo.mizarstvo@volja.net
Jože Bogovič, s.p.
Izdelava masivnih postelj in posteljnih vložkov
tel: 07/33 46 586, gsm: 041 385 670, fax: 07/33 46 587

AKZO NOBEL AICO Novo mesto d.o.o.
Podbevškova ulica 32
OBRATNA CONA CIKAVA
Tel.: 07/ 33 80 610, fax: 07/ 33 80 611
aico.doo@siol.net • www.aico-nm.si

stia info@stia.si
d.o.o. Novo mesto
tel.: 07 39 34 780 - fax: 07 39 34 789

atmosferacaffè

fine cars® d.o.o.
Prodaja vozil
Bajčeva 6, Novo mesto
Tel./fax: 07 33 80 860

MASAŽNISALON
Grabčič David s.p.
Telefon: 051 325 270 / Kandjska cesta 34
e-pošta: masazni.salon@siol.net
www.masazni-salon.si

VIDENTIC
ESTETIKA V ZOBNI TEHNIKI
VIDENTIC d.o.o. 041/ 572 497

MAJCEN
Novo mesto
Tel: 07 33 22 193, Fax: 07 33 70 601

ORIKS
VODENJE POSLOVNIH KNJIG ZA PODJETJA IN SAMOSTOJNE PODJETNIKE TER POMOČ OD USTANOVITVE DO REGISTRACIJE PODJETJA
Mira Lalič
Danila Bučarja 22 tel.: 07 / 33 73 380, 33 73 381
8000 Novo mesto fax: 07 / 33 73 382
GSM: 041 / 682 - 470
UPOŠTEVAMO KARTICO OBRATNIK OBRATNIKU!
Podružnica Žužemberk tel.: 07 / 36 91 960

tilia
zavarovalnica tilia d.d.
Novo mesto

Zavod za zdravstveno varstvo
Novo mesto
Mej vrti 5, 8000 Novo mesto
Tel.: (07) 39 34 100
Faks: (07) 39 34 101
Splet: www.zzv-nm.si
E-pošta: info@zzv-nm.si

triglav

Nova KBM d.d.
Nova Kreditna banka Maribor
Podružnica Novo mesto, Novi trg 7, Novo mesto

NLB

ZM
ZAVAROVALNICA MARIBOR
Zwittrva ulica 1, 8000 Novo mesto
tel: +386 7 332 53 30
fax: +386 7 332 53 31
e-mail: pe-novo-mesto@zav-mb.si

SILVER
Novi trg 1, Novo mesto
BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

Novi Medij
Glavni trg 14
8000 Novo mesto
E-mail: novi.medij@siol.net

ib Investbiro
Ulica Mirana Jarca 33, Novo mesto
07 332 81 97

Pleskarstvo Tomazin d.o.o.
Gorenja vas 9a
8220 Šmarješke Toplice
GSM: 041 619 625

ToMaS
PRODAJA IN SERVISIRANJE RAČUNALNIŠKE OPREME
PRODAJALNA LOČNA, Seidlova 48
Tel.: 07/30 20 190 • www.tomas.si

VRTEC CICIBAN NOVO MESTO
Ragovska ulica 18, 8000 Novo mesto

OŠ DRSKA
Slavka Gruma 63, Novo mesto
tel.: 07/ 39 35 860
fax: 07/ 39 35 876
e-mail: info@os-draska.si

RIC Novo mesto
Novi trg 5, Novo mesto
tel.: 07 39 34 550
www.ric-nm.si

Razvojno izobraževalni center Novo mesto

Visoka šola za upravljanje in poslovanje
Dodiplomski in podiplomski visokošolski programi
Na Loko 2, Novo mesto
tel.: 07 39 30 020

DOLENJSKI MUZEJ
Muzejska 7, Novo mesto
www.dd.muzej.com

OŠ Bršljin
Kočevarjeva 40, Novo mesto
e-mail: os.brslijn@guest.arnes.si

Šolski center Novo mesto
Šegova 112
Novo mesto

OŠ Brusnice
Velike Brusnice 101,
V. Brusnice

Rozmanova 26/28,
Novo mesto
tel.: 07 393 46 74

KNJIŽNICA
MIRJANA JARCA

Osnovna šola CENTER
Seidlova cesta 7
8000 Novo mesto

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
Območna enota Novo mesto

KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE
Novi trg 5, Novo mesto
www.kulturnicenter.com

Zarja d.d.
Stanovanjsko podjetje
Prešernov trg 5
Novo mesto

Osnovna šola GRM
Trdinova ul. 7,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 39 35 900

Glasbena šola Marjana Kosine Novo mesto

Kmetijska šola Grm
Sevno 13
Novo mesto

GIMNAZIJA NOVO MESTO
Seidlova cesta 8
8000 Novo mesto

Dijaški dom Novo mesto
Šegova ulica 115
8000 Novo mesto

OŠ Šmarjeta
Šmarjeta 1, Šmarjeta
tel.: 07 38 44 180

GASILSKO REŠEVALNI CENTER NOVO MESTO
Seidlova cesta 29, 8000 Novo mesto

SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM
Ulica talcev 3
Tel.: 07 332 15 27

EKONOMSKA ŠOLA Novo mesto
Ulica talcev 3/a
07 39 33 264

Mestna občina Novo mesto
Seidlova 1, Novo mesto

SLS.
Slovenska ljudska stranka
Mestni odbor Novo mesto

MKO d.o.o. NOVO MESTO KOVINSKE KONSTRUKCIJE
KOČEVARJEVA ULICA 1, 8000 NOVO MESTO
Telefon: (+386 7) 39 30 480, 39 30 490
Fax: (+386 7) 39 30 491, E-mail: mko@mko.si
http://www.mko.si/

Plesni center Dolenjske
Novi trg 7, Novo mesto
gsm: 041 754 911

Galerija Božidar Jakac
Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki
TEL.: 07/49 87 008, FAX: 07/49 87 335
Ogled razstav in stalnih zbirk:
vsak dan razen ponedeljka od 9. do 18. ure.
www.galerija-bj.si, e-pošta: info@galerija-bj.si

gostišče kos
ZIDANICA KOS NA TRŠKI GORI
Šmarješka c. 26, Novo mesto, Tel.: 07 33 70 540

PUB PRI VODNJAKU
Glavni trg 3, Novo mesto

COMPLAN
Trženje in servis računalniške opreme
Ljubljanska 8, Novo mesto
tel.: 07 33 21 638

Frizerstvo in lašuljarstvo
KODRČEK
Ljubljanska 80, tel.: 07 33 26 028
Smolenja vas 3, tel.: 07 33 44 118

LEPOTNI ATELJE
Frizerstvo, solarij, ličenje, pedikura
Milana Majcna 9, Novo mesto
Barbara Pavlin telefon 07 332 45 10

agencija servis
Novo mesto: Prešernov trg 6,
Trebnje: Baragov trg 1,
Črnomelj: Kolodvorska c. 35,
Brezplačna tel.št.: 080 22 16
www.mservis.si

Frizerski salon Jure
Kandijska 19, Novo mesto

lokalpatriot
www.lokalpatriot.si
lokalpatriot@lokalpatriot.si

park novomeški regionalni mesečnik

Gostilna Bučar
Boženko Grah, s.p. ŠTUDENTSKA KOSILA
Šmihel 14, Novo mesto
Tel.: 07 33 75 325, gsm: 031 647 084

KAVKA PUB
DOBRA KAVA IN DOBRO VZDUŠJE.

Prepih
Gornja Težka voda 19
Stopiče
tel.: 07 30 89 404

Primož Polak s.p.
Ljubljanska cesta 26 (TC HEDERA)
8000 Novo mesto • tel: 07/33 28 041
DELOVNI ČAS
Ponedeljek - srede 7h 23h Petek in sobota 7h 03h
Četrtek 7h 01h Nedelja 16h 23h

www.park-on.net
spremljaj! - komentiraj! - bodi anonimen!

BAKS
mednarodni transport, logistika,
inženiring in storitve Novo mesto d.o.o.
tel.: 07/ 33 70 700; fax: 07/ 33 70 701

TOTAL
d.o.o.
PIZZERIA TOTALKA
Kandijska cesta 60
Tel.: 07 302 01 00

Knjigarna Goga je za vas odprta od ponedeljka do petka od 9.00 do 19.00 ter ob sobotah od 9.00 do 13.00. Vabljeni!

knjigarna:kavarna:GOGA
Glavni trg 6

DOLENJSKI LIST
Vaš četrtkov prijatelj že 55 let!
Sodelujte v anketi na
www.dol-list.si
(07) 39 30 500

TOTAL TOTALČEK

VARNOSTNI INŽENIRING
PARMA regulativa
 PARMA Rudi IVANČIČ s.p.
 Mala Cikava 17c, 8000 Novo mesto
 tel./fax: 07 33 44 220
 mob.: 041 649 277

Cvetličarna Cvetnik
 Ljubljanska 27,
 Podbevškova 4,
 Novo mesto

ACER
 Prostorsko načrtovanje, projektiranje
 in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o.

Lubcon d.o.o.
 Adamičeva 26
 Novo mesto
 tel.: 07 33 80 760

NOUN 07 33
 reklamna agencija 21 391

ARCHLINE
 projektiranje, načrtovanje, oprema, design
 Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
 tel 07 30 -79-811, 041 671-321

UDARNI list

tak Novo mesto d.o.o.
 NAŠE DELO:
 STANOVANJSKE STAVBE
 INDUSTRIJSKE STAVBE
 JAVNE STAVBE
 ŠPORTNI OBJEKTI
 URBANISTIČNO NAČRTOVANJE
 PROSTORSKO NAČRTOVANJE
 Tel/fax: 07 33 78 780

SOREX d.o.o.
 Foersterjeva 10, 8000 Novo mesto
 e-mail: info@sorex.si, www.sorex.si
 Tel.: 07 33 79 010
 Fax: 07 33 79 011
 Samolepilne etikete • Foto papir

park

RSL PRODUCTION
 WWW.RSL-PRODUCTION.COM

Vse na enem mestu: izleti, potovanja,
 sejmi, letovanja, zimovanja, letalske
 vozovnice za posameznike in skupine!

KOMPAS NOVO MESTO d.o.o.
 tel. 07/39 31 520
ROBINSON
 Poslovalnica Robinson, tel. 07/33 828 00

OŠ Dragotin Kette
 Segova 117, 8000 Novo mesto
 T: 07 373 0850, F: 07 373 0860
 Tajništvo-os.dk@guest.arnes.si

LoGing ESTABLISHED 1993
 NOVO MESTO - www.loging.si
 INDUSTRIJSKI MONTAŽNI OBJEKTI

ZP MS
 Rozmanova ulica 10, Novo mesto
 Tel.: 07 33 71 470, 041 643 969
 e-mail: dpm.mojacl@siol.net
 www.drustvopm-mojca.si
 Društvo prijateljev mladine
 "Mojca" Novo mesto

Robert's elektronik d.o.o.
 Novomeška 79, Straža
 tel.: 07 30 84 840

30 let
ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.
 8000 Novo mesto • Podbevškova ulica 31 • tel.: 07/3 930 930
 E-mail: roletarstvo.medle@siol.net
OKNA - VRATA - SENČILA

N.Si *Zaupamo v moč dobrega*
 Nova Slovenija
 Kršćanska ljudska stranka

YURENA 33 33
 šola tujih jezikov 72 72
 100 Glavni trg 11, Novo mesto 102

[...]N3 N3 d.o.o.
 Krajčeva 17
 Novo mesto

SOPHOS
 SOPHOS ANTI-VIRUS
 Pooblaščen distributer za Slovenijo
 www.sophos.si

KODA KNJIGOVODSTVO
 ORGANIZACIJA IN TRGOVINA d.o.o.
 NOVO MESTO, SEGOVA 90, TEL.: 07/33 75 960,
 FAKS: 07/33 75 961, e-mail: koda@siol.net
 VODENJE KNJIGOVODSTVA ZA PODJETJA IN
 SAMOSTOJNE PODJETNIKE ZA DOMAČI IN TUJI TRG

Sporti d.o.o.
 Košenice 83, Novo mesto

3TAV
 Izbrane informacije d.o.o.
 • Poslovni informacijski sistemi
 (Windows okolje, SQL odjemalec/strožnik)
 • Razvoj nove programske opreme po meri uporabnika
 • Razvoj internet aplikacij in web gostovanje
 Tel: 07 393 56 16 • www.3tav.si

KAMNOSEŠTVO
Marjan LUKŠIČ s.p.
 Košenice 92, Novo mesto,
 Tel./fax: 07 33 47 015, gsm: 041 720 102

DRAGAN ŠOBAR s.p.
 Elektroinstalacije
 Ragovska 2
 8000 Novo mesto
 Tel, fax : 07 / 334 12 93
 Mob : 041 / 616 762

www.park-on.net
 spremljaj! - komentiraj! - bodi anonimen!

Visio d.o.o.
 Metelkova 7b, Ljubljana

HRANILNICA LON
 d.d., Kranj
 PE Novo mesto
 TEL.: 07 337 10 10

Slovenska demokratska stranka
SDS
 Mestni odbor
 Novo mesto

REAL, d.o.o. Novo mesto
 Kočevarjeva 2
 8000 NOVO MESTO

www.novomesto.org
VEDNO VROČE

KNJIGOVEŠTVO
KELBIČ PAVEL S.P.
 Delavnica: Pod Trško goro 18, Tel: 07/3325-718
 Doma: Mestne njive 6, Tel: 07/3325-926
 GSM 041/726-644

GOSPODIČNA
 OKVIRJANJE SLIK
 PRODAJNO RAZSTAVNA GALERIJA
 U. Bilce 2, Novo mesto
 Tel. fax: 07 39 21 126

harlem računalniški inženiring
 Foersterjeva ulica 10
 8000 Novo mesto
 tel: 07 3382 900
 http://www.harlem.si/

SALON MASAZE IN ZDRAVJA
Matjaž BUČAR s.p.
 Glavni trg 2
 Novo mesto
 Tel.: 041 736 495
PONUDBA DARILNIH BONOV
 ID - INTERIER DESIGN d.o.o.
 ARHITEKTURA & DESIGN
 GERMNOVA 3, 8 000 NOVO MESTO
 t: +386 (0)7 393 20 80
 f: +386 (0)7 393 20 89
 e: info@id-design.si
 w: www.id-design.si

park novomeški regionalni mesečnik

TRGOVINA VIVO SPECIALIZIRANA TRGOVINA S PERILOM (v trgovski hiši Bršljin)
 tel.: 07/393-17-96

VZAJEMNA
 Jaz zate, ti zame.

steklarstvo Brod 11, 8000 Novo mesto
Vidmar Tel.: 07 337 90 90

dacomm KERAMIKA

CEMENTNI IZDELKI BREZNIKAR

 Straža 13, 8232 Šentrupert
 Tel: 07/34 34 590 Fax: 07/34 34 591
 Mobilni: 041 427 652

MONDIAL TRAVEL
NOE
 Glavni trg 19
 Tel.: 07 33 72 740

BELBLED
 Trgovina in servis z računalniško opremo
 Tel: 07/30-99-400, http://www.belbled.si

ISER ECOL
 Jakiševa 12, Novo mesto
 T: 07-33-74-051
 www.iser-ak.si
 Računalniško izobraževanje, svetovanje in inženiring

71-MAX d.o.o. timak@siol.net
MAK trgovina z barvami
 Nad mlino 70,
 8000 Novo mesto Tel.: 07 393 06 30

ZAPIS PLUS
 Podjetje za poslovne storitve d.o.o.
 - Vodenje poslovnih knjig
 - Poslovne študije in načrti
 - Podjetniško svetovanje
 Tel. 07 33 70 150 • Fax. 07 33 70 151
 e-mail: zapis@insert.si

PARKETARSTVO
Marjan Kovačič s.p.
 Polaganje, brušenje, lakiranje, ponudba več vrst eksotičnih parketov
 Prisojna pot 4, Novo mesto
 Tel. 041 652 747
 parketarstvo.kovacic@siol.net

INTE RIER

TRESPA SANITARNE KABINE IN GARDEROBE
KNAUF MAVČNE STENE IN OBLOGE
Armstrong SPUŠČENI STROPI
fermacell Montažna gradbeno plošče
 Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

grafika novo mesto d.o.o.

STANDOM
NEPREMIČNINE
Dolenjska

PARK

III 895/2007/2008

200810776,9

COBISS

KNJAZIČKA H. JARČA
ŠTUDIJSKI ODDIELIK

IŠČETE STANOVANJE?

NOVO MESTO - SLAVKA GRUMA

Velikost: od 49,99 m² do 102,21 m² (1 SS-2,5 SS)
Leto izgradnje: novogradnja, že vseljivo
Cena: od 91.230,60 do 199.902,75 EUR

ŠENTJERNEJ

Velikost: od 48,50 m² do 97,90 m² (1 SS-3 SS)
Leto izgradnje: novogradnja, vseljivo do 30.11.2008
Cena: od 80.785,45 EUR do 145.539,09 EUR

NOVO MESTO - PODBREZNIK

Velikost: od 86,10 m² do 211,85 m² (2 SS-3 SS)
Leto izgradnje: novogradnja, možni prevzemi
Cena: od 102.954 do 169.718 EUR

BREŽICE - CENTER

Velikost: od 64,4 m² do 90,60 m² (1 SS-3 SS)
Leto izgradnje: 2007, vseljivo takoj
Cena: od 83.192,96 do 136.022,40 EUR

NOVO MESTO - SLAVKA GRUMA

Velikost: 57,2 m² + 23 m², 2 SS, 2 ETAŽI
Leto gradnje: 1990, adaptirana kopalnica 2005
Cena: 100.000 EUR

NOVO MESTO - KANDIJSKA CESTA

Velikost: 1 SS, 46,05 m², 2 enoti
Leto izgradnje: 2003
Cena: od 73.680 EUR

NOVO MESTO - MESTNE NJIVE

Velikost: 75,5 m², 3 SS
Leto izgradnje: 1967
Cena: 100.000 EUR

NOVO MESTO - JAKČEVA ULICA

Velikost: 70 m², 2,5 SS
Leto izgradnje: 1974, delno adaptirano 2005
Cena: 105.000 EUR

NOVO MESTO - DRSKA

UGODNO!

Velikost: 56,04 m², 2 SS
Leto gradnje: 1976
Cena: 82.500 EUR

NOVO MESTO - SLAVKA GRUMA

Velikost: 57,5 m², 2 SS
Leto gradnje: 1984
Cena: 92.000 EUR

NOVO MESTO - SLAVKA GRUMA

Velikost: 115 m², 5 SS - DUPEKS
Leto gradnje: 1990
Cena: 178.000 EUR

NOVO MESTO - KANDIJSKA

Velikost: 54 m², 2 SS, moderno opremljeno
Leto gradnje: 1975, v celoti adaptirano 2005
Cena: 110.000 EUR

NOVO MESTO - ŠEGOVA ULICA

Velikost: 82 m², 2 SS, DUPEKS
Leto gradnje: 1976
Cena: 88.000 EUR

NOVO MESTO - SMREČNIKOVA

Velikost: 59,26 m², 2 SS, pregrajeno v 2,5 SS
Leto gradnje: 1972, adaptirano 2000
Cena: 98.000 EUR

NOVO MESTO - SEIDLOVA CESTA

Velikost: 68,9 m², 2 SS
Leto gradnje: 1982
Cena: 98.000 EUR

NOVO MESTO - TURKOVA ULICA

Velikost: 131 m², 3,5 SS
Leto gradnje: 1990, delno adaptirano 2003
Cena: 139.000 EUR

Vse cene vključujejo DDV!

Vabljeni v naše poslovne prostore v pritličju Novega trga! (bivša Loterija Slovenije)

Oglejte si celotno ponudbo nepremičnin na naši spletni strani!

Informacije in prodaja:
STANDOM NEPREMIČNINE
posredništvo in storitve d.o.o.
Novi trg 11, 8000 Novo mesto

Telefon: 07 33 80 455
Fax: 07 33 80 456
GSM: 051 360 006, 051 616 416, 051 627 550
E-pošta: standom.neprem@sjol.net
Splet: www.standom-nepremicnine.si